

T.C.
KUZEYDOĞU ANADOLU KALKINMA AJANSI
(KUDAKA)

2019 YILI
ÇALIŞMA
PROGRAMI

TRA1
Ocak 2019

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ.....	5
ŞEKİL LİSTESİ	6
YÖNETİCİ ÖZETİ / SUNUŞ.....	7
1. GİRİŞ	9
2. STRATEJİK TERCİHLER.....	10
3. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR	13
3.1. BÖLGENİN SAĞLIK TURİZMİ GELİRİNİN ARTIRILMASI (SATUR SOP)	13
3.1.1. Amaç	13
3.1.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	13
3.1.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri.....	16
3.1.4. Proje ve Faaliyetler	17
3.1.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması.....	21
3.1.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri	22
3.1.7. İzleme ve Değerlendirme.....	22
3.2. KIŞ ve SPOR TURİZMİNİN GELİŞTİRİLMESİ (KST SOP)	24
3.2.1. Amaç	24
3.2.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	24
3.2.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri.....	32
3.2.4. Proje ve Faaliyetler	34
3.2.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması.....	40
3.2.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri	44
3.2.7. İzleme ve Değerlendirme.....	44
3.3. TRA 1 DÜZEY 2 BÖLGESİ'NDE ET VE SÜT SEKTÖRLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (ESSG SOP).....	48
3.3.1. Amaç	48
3.3.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	48
3.3.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri.....	52
3.3.4. Proje ve Faaliyetler	55
3.3.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması.....	56
3.3.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri	57
3.3.7. İzleme ve Değerlendirme.....	57
3.4. BAYBURT İLİ DOĞALTAŞ SEKTÖRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (DOĞALTAŞ SOP) 60	
3.4.1. Amaç	60
3.4.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	60
3.4.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri.....	63
3.4.4. Proje ve Faaliyetler	64
3.4.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması.....	67
3.4.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri	68
3.4.7. İzleme ve Değerlendirme.....	68
3.5. ERZİNCAN İLİ YERALTI KAYNAKLARININ İŞLENMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (EİYKİ SOP)	70
3.5.1. Amaç	70
3.5.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	70
3.5.3. Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı Sonuç ve Çıktı Hedefleri	74
3.5.4. Proje ve Faaliyetler	75
3.5.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması.....	77

3.5.6.	Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri	78
3.5.7.	İzleme ve Değerlendirme	78
4.	KURUMSAL DÖNÜŞÜM (KURUM SOP)	80
4.1.	Amaç	80
4.2.	Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	80
4.3.	Sonuç ve Çıktı Hedefleri	80
4.4.	Proje ve Faaliyetler	81
4.5.	Program Süresi ve Zaman Planlaması	87
4.6.	Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri	88
4.7.	İzleme ve Değerlendirme	88
5.	YEREL KALKINMA FIRSATLARI	89
5.1.	Araştırma Analiz ve Raporlama Faaliyetleri	89
5.1.1.	Senaryo Bazlı İl Gelişme Stratejileri ve Eylem Planı Hazırlanması	89
5.1.2.	Diğer Araştırma ve Analiz Çalışmaları	90
5.2.	Tanıtım Faaliyetleri	91
5.2.1.	TRA1 Düzey 2 Bölgesinin Tanıtımına Yönelik Ulusal ve Uluslararası Düzeyde Gerçekleştirilen Organizasyonlara Katılım Sağlanması ve Bölgede Tanıtım Organizasyonları Düzenlenmesi	91
5.3.	Yatırım Destek Faaliyetleri	94
5.3.1.	Erzurum Yatırım Destek Faaliyetleri	94
5.3.2.	Erzincan Yatırım Destek Faaliyetleri	97
5.3.3.	Bayburt Yatırım Destek Faaliyetleri	101
5.4.	Teknik Destek	106
5.4.1.	2019 Yılı Teknik Destek Programı	106
5.5.	Fizibilite Desteği	107
5.5.1.	2019 Yılı Fizibilite Desteği Programı	107
5.6.	Güdümlü Proje Desteği	108
5.6.1.	Bayburt Dede Korkut Obası Güdümlü Projesi	108
5.7.	Kapasite Geliştirme	112
5.7.1.	Anahtar Çözümler Programlarının Düzenlenmesi	112
5.8.	Ajansın Geçmiş Yıllara Ait Mali Destek, Teknik Destek, Güdümlü Proje Desteği, Doğrudan Faaliyet Desteği ve Cazibe Merkezleri Destekleme Programı Uygulamaları	113
6.	SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	114
7.	EKLER	114

TABLULAR LİSTESİ

Tablo – 1: Bölgenin Sağlık Turizmi Gelirinin Artırılması SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri	16
Tablo – 2: Bölgenin Sağlık Turizmi Gelirinin Artırılması SOP Sonuç Göstergeleri	17
Tablo – 3: Bölgenin Sağlık Turizmi Gelirinin Artırılması SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması ...	21
Tablo – 4: Bölgenin Sağlık Turizmi Gelirinin Artırılması SOP 2019 Yılı Faaliyetleri.....	23
Tablo – 5: Türkiye Turizm Gelirleri (2012-2016)	25
Tablo – 6: Turizmin Türkiye İhracat Gelirleri İçerisindeki Payı (2012-2016)	25
Tablo – 7: Turizmin Türkiye'nin Dış Ticaret Açıklarını Kapatmadaki Payı (2012-2016).....	26
Tablo – 8: 2017-2018 Sezonu Erzurum'da Turistin Yaptığı Toplam Harcama Tutarı	26
Tablo – 9: 2017-2018 Sezonu Erzurum'da Turistin Yaptığı Konaklama Harcaması.....	26
Tablo – 10: 2017-2018 Sezonu Erzurum'da Turistin Yaptığı Kişi Başı ve Günlük Harcama Tutarı	27
Tablo – 11: Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri	32
Tablo – 12: Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi SOP Sonuç Göstergeleri	34
Tablo – 13: Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması	40
Tablo – 14: Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi SOP 2019 Yılı Faaliyetleri.....	45
Tablo - 15: TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri.....	53
Tablo - 16: TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi SOP Sonuç Göstergeleri.....	54
Tablo - 17: TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi SOP Faaliyetlerine İlişkin Zaman Planlaması	56
Tablo - 18: TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi SOP 2019 Yılı Faaliyetleri.....	58
Tablo – 19: Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri	63
Tablo – 20: Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi SOP Sonuç Göstergeleri.....	64
Tablo – 21: Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması	67
Tablo – 22: Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi SOP 2019 Yılı Faaliyetleri.....	69
Tablo – 23: Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri.....	74
Tablo – 24: Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı Sonuç Göstergeleri.....	75

Tablo – 25: Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı Faaliyetleri Zaman Planlaması.....	77
Tablo – 26: Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı 2019 Yılı Faaliyetleri.....	79
Tablo – 27: Kurumsal Dönüşüm SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri	80
Tablo – 28: Kurumsal Dönüşüm SOP İşbirliği ve Koordinasyon Faaliyetleri.....	81
Tablo – 29: Kurumsal Dönüşüm SOP Tanıtım ve Yatırım Destek Faaliyetleri.....	83
Tablo – 30: 2019 Yılı Hizmet içi Eğitim Programı.....	84
Tablo – 31: Kurumsal Dönüşüm SOP Kapasite Geliştirme Faaliyetleri.....	85
Tablo – 32: Kurumsal Dönüşüm SOP Ajans Destekleri.....	85
Tablo – 33: Kurumsal Dönüşüm SOP Diğer Proje ve Faaliyetler	87
Tablo – 34: Kurumsal Dönüşüm SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması.....	87
Tablo – 35: Yerel Kalkınma Fırsatları Araştırma ve Analiz Çalışmaları	91
Tablo – 36: Yerel Kalkınma Fırsatları Tanıtım ve Yatırım Destek Faaliyetleri.....	94
Tablo – 37: Yerel Kalkınma Fırsatları Erzurum Yatırım Destek Ofisi Faaliyetleri	96
Tablo – 38: Yerel Kalkınma Fırsatları Erzincan Yatırım Destek Ofisi Faaliyetleri	100
Tablo – 39: Yerel Kalkınma Fırsatları Bayburt Yatırım Destek Ofisi Faaliyetleri.....	104
Tablo – 40: Yerel Kalkınma Fırsatları 2019 Yılı Teknik Destek Programı	107
Tablo – 41: Yerel Kalkınma Fırsatları 2019 Yılı Fizibilite Desteği Programı	108
Tablo – 42: Yerel Kalkınma Fırsatları 2019 Yılı GÜdümlü Proje Desteği.....	111
Tablo – 43: Yerel Kalkınma Fırsatları Kapasite Geliştirme Faaliyetleri	113
Tablo – 44: Geçmiş Yıllara Ait Proje Uygulamaları	113

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı Organizasyon Şeması.....	9
---	---

YÖNETİCİ ÖZETİ / SUNUŞ

Mülga Kalkınma Bakanlığının 23.10.2017 tarihli “Kalkınma Ajansları Çalışma Programı Hazırlama Usul ve Esasları” konulu yazısının ekinde verilen usul ve esaslar kapsamında, Ajansların 4 no’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde belirtilen görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için; geçmiş uygulama tecrübeleri de dikkate alınarak yeni bir vizyonla gerek işlevsel gerekse kurumsal dönüşüm süreçlerinin başlatıldığı bildirilmiştir. Bu dönüşüm sürecinde; ilk adım olarak ajansların bölge planları, sektörel stratejileri ve ulusal ölçekli planlar ile uyumlu stratejik tercihlerini belirleyecekleri ve bu stratejileri destekleyecek Sonuç Odaklı Programları (SOP) oluşturacakları belirtilmiştir.

Bu kapsamda Ajansın geçmiş dönemlerde yapmış olduğu planlama, analiz ve fizibilite çalışmaları, yapılan görüşme ve çalıştaylar dikkate alınarak 3 farklı stratejik tercih belirlenmiştir:

- 1) Bölgenin Yakın ve Uzak Coğrafyası İçin Bir Sunum Merkezi Haline Gelmesi
- 2) Başta Nitelikli ve Ayırt Edici Özellikteki Ürünler Olmak Üzere Tarımsal Üretim Miktar ve Kalitesinin Artırılması
- 3) Bölgede Üretilen Hammaddenin İşlenerek Katma Değerli Ürün Haline Getirilmesi

Belirlenen stratejik alanlarda ilerleme sağlamak amacıyla Sonuç Odaklı Programlar kurgulanmış olup 2019 yılından başlanılarak aşağıdaki programlar uygulanacaktır.

- 1) Bölgenin Sağlık Turizmi Gelirinin Artırılması Sonuç Odaklı Programı (SATUR SOP)
- 2) Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı (KST SOP)
- 3) TRA 1 Düzey 2 Bölgesi’nde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı (ESSG SOP)
- 4) Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı (DOĞALTAŞ SOP)
- 5) Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı (EİYKİ SOP)
- 6) Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı (KURUM SOP)

Birinci SOP kapsamında “Bölgenin yakın coğrafya ülkelerinden ve çevre bölgelerden elde ettiği sağlık turizmi gelirinin artırılması” amaçlanırken, ikinci SOP kapsamında “Bölgede Kış ve spor turizmi alanlarında farklılaşan ve değer yaratan ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi, pazarlanması ve sunuma hazır hale getirilmesi”, üçüncü SOP kapsamında “TRA 1 Düzey 2 Bölgesindeki et ve süt sektörü ürünlerinin, etkin süreç yönetimi politikası ve yüksek rakım yetiştiriciliği odaklı markalaşma stratejisi ile sürdürülebilir bir ekonomik katma değere

dönüştürülmesi”, dördüncü SOP kapsamında “Bayburt ili doğal taş sektörünün ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet edebilirliğinin artırılması”, beşinci SOP kapsamında ise “Erzincan ilinde kullanılmayan ve/veya işlenmeden pazara sürülen yeraltı kaynaklarının (karbondioksit gazı, perlit, krom, jeotermal vb.) işlenerek pazarlanması, ilin yatırım ortamının iyileştirilmesi, sektörün rekabet gücünün artırılması” amaçlanmıştır.

Sonuç Odaklı Programlar kapsamında değerlendirilmeyen ancak Bölgenin kalkınması için yapılması gereken önemli çalışmalar Yerel Kalkınma Fırsatları başlığı altında programlanmıştır. Hem Sonuç Odaklı Programlar hem de Yerel Kalkınma Fırsatları kapsamında yapılacak çalışmaların / faaliyetlerin ve uygulanacak projelerin Bölgenin kalkınmasına ayrı bir ivme katacağı ve önümüzdeki dönemlerde Bölgeyi daha gelişmiş bir konuma taşıyacağı öngörülmektedir.

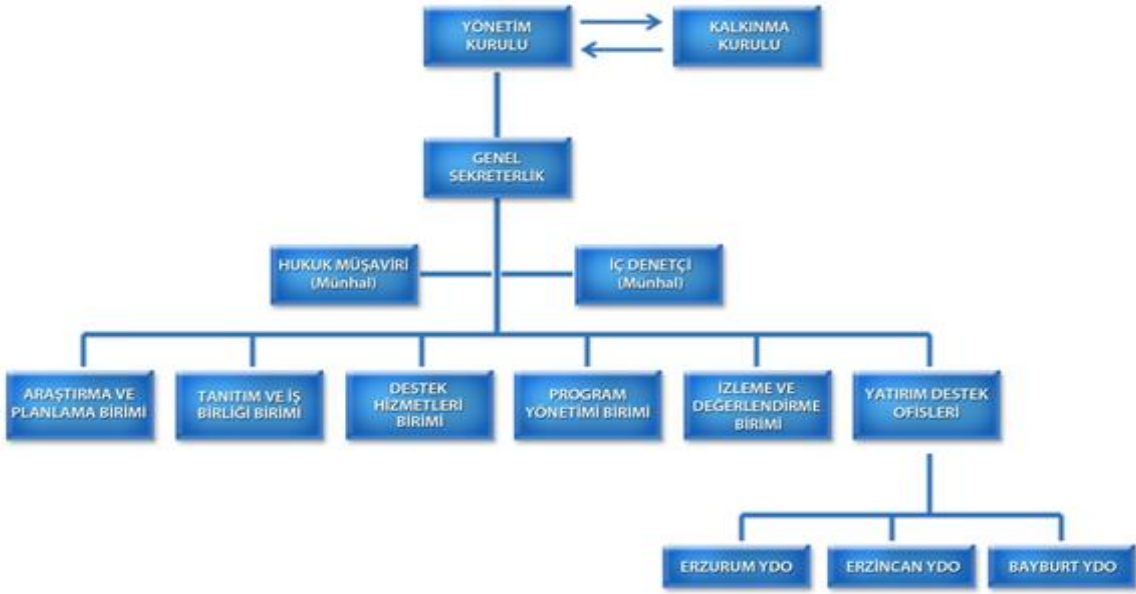

1. GİRİŞ

Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı (KUDAKA), 8 Şubat 2006 tarih ve 26074 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 5449 sayılı “Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun’un mülga 3. Maddesi gereğince 22.11.2008 tarih ve 27062 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur.

Faaliyet alanı Erzurum, Erzincan ve Bayburt illerini kapsayan TRA1 Düzey 2 Bölgesi olan Ajans, Genel Sekreterin 17 Aralık 2009 tarihinde atanmasının ardından 2010 yılı Şubat ayında aktif olarak çalışmaya başlamıştır.

Çalışma birimlerinin yer aldığı organizasyon yapısı aşağıda yer almaktadır.

Şekil 1: Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı Organizasyon Şeması

Çalışma Programı, 4 no’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 184’üncü maddesinde “Kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle Cumhurbaşkanınca belirlenen politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak” olarak belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere ve aynı Kararnamenin 194/1-a ve 196/1-b maddeleri ile Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 21’inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır. Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı, 2019 yılı faaliyetlerini; TRA1 Düzey 2 Bölge Planı (2014-2023), ulusal ölçekli plan ve stratejik dokümanlar ve bölge açısından potansiyel arz eden alanlar esas alınarak belirlenen, sonuç odaklı programlar ve yerel kalkınma fırsatları kapsamında gerçekleştirecektir.

2. STRATEJİK TERCİHLER

Çalışma Programı hazırlanırken TRA1 Düzey 2 Bölge Planı (2014-2023), ulusal ölçekli plan ve stratejik dokümanlar ve bölge açısında potansiyel arz eden alanlar dikkate alınarak stratejik tercihler belirlenmiştir. Bu yaklaşım doğrultusunda ortaya çıkan stratejik tercihler şunlardır:

Bölgenin Yakın ve Uzak Coğrafyası İçin Bir Sunum Merkezi Haline Gelmesi

Bu tercih kapsamında, TRA1 Düzey 2 Bölge Planında (2014-2023) yer alan bölgede turizm değer zincirindeki tüm alt sektörlerle beraber mümkün olan en yüksek sosyoekonomik kalkınmanın sağlanması ve bölgede farklılaşmış hizmet tiplerinin geliştirilmesi öncelikleri temel alınmıştır.

Bölge, zengin tarihi geçmişi ile kültür ve tarih turizmine, iklim ve coğrafi yapısı ile kış turizmine, Türkiye'nin zengin su kaynaklarının başlangıç noktasında bulunması nedeniyle doğa ve su sporları turizmine, zengin termal su kaynakları ve gelişmiş sağlık altyapısı ile termal ve sağlık turizmine, yüksek rakımı nedeniyle de sporcu kamplarına yönelik çok zengin bir potansiyele sahiptir. UNIVERSIADE 2011 oyunlarının ardından bu potansiyeli uluslararası platformda da tanınmaya başlayan bölgede, turizmin istihdam imkanı sunabilen ve diğer sektörleri de destekleyen lokomotif bir sektör haline gelmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki öncelikli turizm alanlarında (kış turizmi, doğa-macera turizmi vb.) farklılaşan ve değer yaratan turizm ürünlerinin geliştirilmesi, pazarlamaya ve sunuma hazır hale getirilmesi; turizm ürünlerinin yurt içinde ve yurt dışında etkin şekilde tanıtımının, pazarlanmasının ve destinasyon markalaşmasının sağlanması; turizm değer zincirinde, özel sektörün, girişimciliğin ve insan kaynağının geliştirilmesi; toplumun turizmi içselleştirmesinin sağlanmasıyla sektörün gelişimini hızlandıracak sosyal ve kültürel ortamın güçlendirilmesi; çevre bölgeler ve merkezler ile tematik turizm koridorlarının oluşturulması ve ortak tanıtım faaliyetlerinin yürütülmesi ve bölgede farklılaşmış hizmet tiplerinin geliştirilmesi bu stratejik tercih kapsamında ele alınan hususlar olarak belirlenmiştir.

Bölgede yeni gelişen turizm alanları (sağlık turizmi gibi) yeni hizmet kollarının gelişmesini ve hizmet çeşitliliğinin artmasını sağlayacaktır. Ayırt edici özelliği olan hizmet kollarının geliştirilmesi ile bölgede hizmetler sektöründe yeni istihdam imkanı sağlanacak ve bölgenin cazibesi artacaktır. Bu bağlamda bölgede sağlık ve spor gibi altyapısı gelişen alanları destekleyen hizmetlerin sunulması bölgenin sosyo-ekonomik altyapısının gelişmesinde büyük faydalar sağlayacaktır.

Başta Nitelikli ve Ayırt Edici Özellikteki Ürünler Olmak Üzere Tarımsal Üretim Miktar ve Kalitesinin Artırılması

Bu tercih kapsamında, TRA1 Düzey 2 Bölge Planında (2014-2023) yer alan kaliteli, yeterli ve sürekli tarımsal üretim için teknik altyapının iyileştirilmesi öncelikleri temel alınmıştır.

TRA1 Düzey 2 Bölgesi tarımsal üretim açısından başta hayvansal ürün üretiminin yoğunlaştığı bir bölge olarak ülke içerisinde ayırt edici bir özelliğe sahiptir. Bölge bozulmamış doğası ve yüksek irtifadan kaynaklanan tarımsal ürün kalitesi ile de ön plana çıkmaktadır. Bununla beraber, üretilen ürünlerin işlemeden ve muhafaza işlemlerine tabi tutulmadan değerinde pazar bulamaması en önemli sorun olarak görülmektedir. Bu sorunla baş etmek için özel sektör yatırımlarının bölgede üretilen tarımsal ve hayvansal hammaddeyi işleyerek ya da dayanıklı hale getirerek pazarlaması ve üreticinin de bu faaliyetten payını alması gerekmektedir. Bu amaçla bölgede özel sektör işletmelerinin tam kapasite ile çalışmalarının sağlanması için bölgede yeterli kalitede ve miktarda üretim yapılması ve bir kapasite oluşturulması gerekmektedir. Bölge üreticisi profesyonel üretimden uzak tamamen geçimlik üretim yaptığı için rekabet avantajı sağlayamamaktadır. Bu anlatılanlar ışığında, bölgede tarımsal üretimden yüksek kazanç elde etmek için iki yaklaşım ön görülmektedir. Bunlardan birincisi bölgede üretimi az olan kaliteli ürünlerin değerinde pazarlanması, ikinci yaklaşım ise üretim miktarının işleme ve muhafaza tesislerini tam kapasite ile çalıştıracak düzeye getirilmesidir. Bu yaklaşımlardan yola çıkılarak bölgede kaliteli, yeterli ve sürekli tarımsal üretim için sosyal ve teknik altyapının iyileştirilmesine öncelik verilmeli ve tarımsal hammaddenin üretilmesi, toplanması, taşınması ve işlenmesine yönelik altyapı ve organizasyon eksikliklerinin giderilmesi konularında tedbirler alınmalıdır.

Bölgede Üretilen Hammaddenin İşlenerek Katma Değerli Ürün Haline Getirilmesi

Bu tercih kapsamında, TRA1 Düzey 2 Bölge Planında (2014-2023) yer alan bölgeye işletme ve imalat sanayi yatırımlarının çekilmesi, bölgenin sermaye birikiminin bölge içerisinde yatırıma dönüştürülmesi, bölgenin AR-GE, yenilikçilik ve teknoloji kullanımı seviyesini yükseltilmesi ve katma değeri yüksek ürünlerin değerinde pazarlanması öncelikleri temel alınmıştır.

TRA1 Düzey 2 Bölgesi son yıllarda ulaşım altyapısının iyileşmesi ile gerek limanlara gerekse hedef pazarlara erişim açısından eskiye nazaran avantajlı bir konuma gelmiştir. Bölge ürettiği

tarımsal ve özellikle taşa toprağa dayalı hammaddesini işlemeden bölge dışına pazarlamaktadır. Yatırım altyapısının eksikliği, teknoloji üretimi ve kullanımındaki yetersizlik, nitelikli işgücü noksanlığı, mevcut işletmelerin gelenekçi yönetim ve organizasyon yapıları bölgeden elde edilen hammaddenin katma değerli ürün haline getirilmeden pazara sunulmasına neden olmaktadır.

Ulaşım altyapısındaki iyileştirmelere rağmen bölgenin konum olarak uzaklığı mevcut işletmelerin pazar alanını yakın çevreyle sınırlı tutmakta ve ulusal ve uluslararası alanda rekabet edebilirliklerini azaltmaktadır. Pazarın dar olması üretilen ürün çeşitliliğini sınırlandırmaktadır. Bölgenin rekabet edebilirliğinin artırılması için katma değerli ürün üretilmesini mümkün kılacak sanayi altyapısının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda bölgeye işleme ve imalat sanayi yatırımlarının çekilmesi, bölgenin sermaye birikiminin bölge içerisinde yatırıma dönüştürülmesi, Ar-Ge, yenilikçilik ve teknoloji kullanım seviyesinin yükseltilmesi ve katma değeri yüksek ürünlerin değerinde pazarlanması öncelikli müdahale alanlarıdır.

Yukarıda anlatılan stratejik tercihler bağlamında, Ajansımızda 2019, 2020 ve 2021 yıllarında *Bölgenin Sağlık Turizmi Gelirinin Artırılması (SATUR SOP)*, *Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi (KST SOP)*, *TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi (ESSG SOP)*, *Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi (DOĞALTAŞ SOP)*, *Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi (EİYKİ SOP)* Sonuç Odaklı Programları yürütülecektir.

3. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR

3.1. BÖLGENİN SAĞLIK TURİZMİ GELİRİNİN ARTIRILMASI (SATUR SOP)

3.1.1. Amaç

3.1.1.1. Genel Amaç

Bölgenin yakın coğrafya ülkelerinden ve çevre bölgelerden elde ettiği sağlık turizmi gelirinin artırılması

3.1.1.2. Özel Amaçlar

Özel Amaç 1. Bölgenin sağlık turizmi potansiyelinin tespit edilmesi ve mevcut durumun ortaya konulması

Özel Amaç 2. Bölgenin sağlık turizmine yönelik tanıtım işbirliği; pazarlama ve iletişim imkânlarının geliştirilmesi

Özel Amaç 3. Bölgenin termal, yaşlı bakım ve medikal turizm altyapısının güçlendirilmesi

3.1.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Küresel ölçekte bilişim sektöründen sonra en hızlı büyüyen ikinci sektör olan turizm, ekonomik büyümeyi tetikleyen itici güçlerin başında gelir. Aynı zamanda toplumların sosyal ve kültürel gelişiminde ve yaşam kalitesinin yükseltilmesinde etkili olan turizm sektörü 54 farklı iş kolunu beslemesiyle yerel ekonomilerin kalkınması açısından da son derece önemlidir.

Dünya Bankası 2015 verilerine göre dünya çapında 1,2 milyar insan turizm amaçlı seyahat ederken Dünya Turizm Örgütünün beklentisi bu sayının 2020 yılında 1,6 milyara ulaşmasıdır. Turizm ve seyahat sektörünün önümüzdeki on yıllık süreçte %3,8 oranında büyüme sağlayacağı, sektörün ekonomik değerinin 11,4 trilyon dolara ulaşacağı ve yılda 73 milyon kişiye istihdam oluşturacağı tahmin edilmektedir. Bu ekonomik pastadan pay almak isteyen ülkeler farklı turizm çeşitlerindeki gelişmeler doğrultusunda kıyasıya rekabet etmektedirler. Sağlık turizmi de bu yaklaşımla 1990'lı yıllarda oluşan alternatif turizm alanlarından biridir. Daha iyi olanaklarda ve gelişmiş teknoloji kullanılarak tedavi olmak amacıyla başka ülkelere seyahat etmek günümüzde oldukça yaygınlaşmış ve sağlık turizmi sektörünün de her geçen gün büyümesine yol açmıştır (*Tüm Yönleriyle Sağlık Turizmi Raporu, Sağlık Bakanlığı, 2016*).

Sağlık hizmetleri alanında yaşanan dönüşüm sonucunda ulaşılan teknoloji, insan kaynağı ve altyapı koşulları ülkemizi sağlık turizmi konusunda tercih edilen bir destinasyon haline getirmekte ve toplam turizm gelirleri içerisinde sağlık turizminin payı da her yıl artmaktadır. Ülkemize 2003 yılında gelen yabancı turist sayısı 16.302.053 iken 2014 yılında gelen yabancı

turist sayısı 27.778.026 kişiye ulaşmıştır. Sağlık Bakanlığı verilerine göre, yurt dışından tedavi amaçlı gelen ziyaretçilerin sayısı 2008 yılında toplam 74 bin 93 kişi iken 2014 yılında 300 bini aşmıştır. Bu artış kendisini sağlık turizminden elde edilen gelirden de göstermektedir. Türkiye'ye gelen turistlerin sağlık amacıyla yaptığı harcamalar 2003 yılında 147.844 dolar iken 2014 yılında 2.442.135 dolara ulaşmıştır. Kitle turizmi ile gelen yabancı turistten bıraktığı gelir ortalama 750-800 dolar iken, sağlık turizmi amacı ile gelen turist ülkemize 8500 dolar gelir bırakmaktadır. Sağlık Bakanlığı, sağlık turizm gelirinin 2023 yılında 20 milyar dolara ulaşmasını hedeflemektedir (*Tüm Yönleriyle Sağlık Turizmi Raporu, Sağlık Bakanlığı, 2016; Sağlık Turizmi Raporu, TURSAB, 2014*).

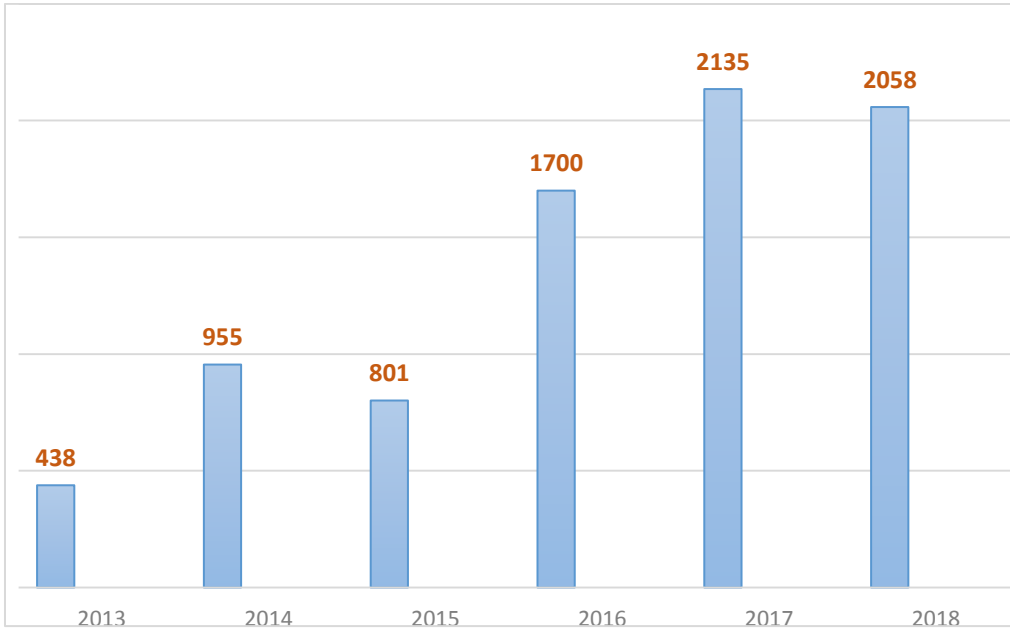
Turizm sektörü içerisinde önemli bir alan olarak gelişen sağlık turizmi gerek ulusal kalkınma planında gerekse de 2023 hedeflerinde geniş biçimde yer almaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkiye Turizm Stratejisi 2023 çerçevesinde turizmin çeşitlendirilmesi, yeni ve daha kalıcı pazarların bulunması ve turizmden daha yüksek gelir elde edilmesi hedefleri çerçevesinde sağlık turizmine yer verilmiştir. Onuncu Kalkınma Planında ise sağlık turizmi, stratejik öncelikli alan olarak belirlenmiştir. Plan kapsamında medikal turizm, termal turizm ve ileri yaş-engelli turizmi alanlarındaki hizmet kalitesinin yükseltilerek rekabet gücünün artırılması amacıyla "Sağlık Turizminin Geliştirilmesi Öncelikli Dönüşüm Programı" hazırlanmıştır.

TRA1 Bölgesi özgün iklimi ve coğrafi yapısı, derin tarihi ve zengin doğal kaynakları ile farklı turizm tiplerinde zengin ürün çeşitliliği sunmaktadır. Bölgenin sahip olduğu turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve turizmin değer zincirinde yer alan tüm sektörlerle birlikte geliştirilmesi amacıyla 2011 yılında Ajans koordinasyonunda hazırlanan ve uygulamaya başlanan İnovasyona Dayalı Bölgesel Turizm Stratejisi ve Eylem Planı'nda, kış turizmi faaliyetleriyle tanınan bir destinasyon olan bölgede; turizm faaliyetlerinin dört mevsime yaygınlaştırılması ve turizmden elde edilen gelirin artırılması amacıyla farklı turizm tiplerinin geliştirilmesi hedefler arasındadır.

Son 14 yılda özellikle Erzurum'da yapılan yatırımlar ile sağlık turizmine yönelik güçlü bir altyapı oluşmuştur. Uluslararası standartlarda hizmet veren Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üniversite Hastanesi yanında toplam 1200 yatak kapasitesine sahip beş hastaneyi içine alan Sağlık Kampüsü projesinin de 2019 yılı içerisinde hizmete girmesi beklenmektedir. Söz konusu güçlü sağlık altyapısının yanı sıra TRA1 Bölgesi iklimi, temiz havası ve termal kaynakları ile sağlık turizmi açısından önemli bir çekim merkezi olma özelliğine sahiptir.

Bu doğrultuda İnovasyona Dayalı Bölgesel Turizm Stratejisinde geliştirilecek farklı turizm alanları içerisinde medikal ve sağlık turizmüne yer verilmiş; bölgenin sağlık turizm altyapısının geliştirilmesi, marka değerinin yükseltilmesi ve Türkiye'nin medikal turizm pazarından pay almasının sağlanması hedefleri belirlenmiş; TRA1 Bölge Planı (2014-2023) kapsamında da bu hedefler doğrultusunda tedbirler geliştirilmiştir.

2012 yılında bölge turizminin ilgili tüm paydaşlarının iş ve güç birliğini sağlayacak şekilde turizm stratejisinin uygulama faaliyetleri Ajans koordinasyonunda oluşturulan bölgesel turizm komiteleri ile başlatılmıştır. Bu kapsamda oluşturulan Medikal ve Sağlık Turizmi Komitesi, eylem planında sağlık turizminin geliştirilmesine yönelik belirlenen hedefler altındaki tanıtım, lobicilik, yatırım çekme gibi başarılı faaliyetlere imza atmışlardır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar sonunda Erzurum'da hizmet veren kamu hastanelerinde 2012 yılından bugüne yurtdışı hasta sayısında ciddi artışlar gözlemlenmiş ve 2017 yılında başta Azerbaycan ve Nahçıvan'dan olmak üzere 2135 hasta tedavi amaçlı bölgeyi tercih etmiştir (Şekil 1).

Grafik 1: Erzurum'da Kamu Hastanelerine Tedavi Amaçlı Gelen Hasta Sayısı (SB, 2018)

Turizm stratejisi uygulama faaliyetleri kapsamında Ajansımız sağlık yatırımlarını ekonomik faydaya dönüştürülmesi, mevcut medikal ve termal turizm altyapısının değerlendirilmesi amacıyla çalışmalarına devam etmektedir. Özellikle sınır yakınlığımız olan Gürcistan, İran, Nahçıvan ve Azerbaycan gibi yakın coğrafyamızda yer alan ülkelerin sağlık alanında yaşadığı eksiklikler göz önünde bulundurularak bölgenin yakın coğrafya ülkeleri için tercih edilen bir sağlık turizmi destinasyonu haline getirilmesi hedeflenmektedir.

Bu hedefe hizmet etmek üzere 2017 yılı içerisinde; bölgenin tamamlayıcı sağlık hizmetleri kapasitesinin ve hizmet kalitesinin geliştirilmesi amacıyla iyi uygulama örneklerinin yerinde incelenmesine yönelik teknik gezi programı düzenlenmiştir. Bölgenin sağlık altyapısının ve sunulan ayırt edici hizmetlerin tanıtılması, bu alanda işbirliği imkânlarının geliştirilmesi amacıyla Azerbaycan, Nahcivan Özerk Cumhuriyeti, İran, Gürcistan ve Acara Özerk Cumhuriyeti'nden sağlık turizm acentalarının, ulusal basın ve medya kuruluşlarının, kamu ve özel sağlık kuruluşlarından temsilcilerin katıldığı tanıtım etkinliği organize edilmiştir. Ayrıca 2018 yılı içerisinde Bölge sağlık hizmetleri yetkilileri ve Ajans Yönetim Kurulu Üyelerinden oluşan bir heyet ile Gürcistan, İran ve Azerbaycan'a yönelik çalışma ziyaretleri düzenlenmiş olup yapılan ziyaretler kapsamında bölge hastanelerinin tanıtımı gerçekleştirilmiş ve ilgili ülkelerden hasta transferi yapılması amacıyla hasta irtibat noktaları kurulmasına yönelik ön görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ajansın 2012 yılından bu yana sürdürdüğü bu ve benzeri çalışmalar neticesinde yapılan görüşmeler, saha analizleri ve sonuç raporları sağlık turizminin bölge için belirlenen *çevresi ve yakın coğrafya ülkeleri için cazibe merkezi* olma hedefine ulaşmada ve bölgenin turizm edilen gelirlerin artırılmasında öncü sektörler arasında yer aldığını ve bu alana yoğunlaşmak gerektiğini göstermektedir.

3.1.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında 2019 yılında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktılar aşağıda yer almaktadır:

Tablo – 1: Bölgenin Sağlık Turizmi Gelirinin Artırılması SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma Analiz ve Programlama	Strateji Belgesi	Adet	1	Strateji Belgesi
Tanıtım ve Yatırım Destek	Fizibilite Raporu	Adet	3	Rapor
Ajans Destekleri	Uygulanan Fizibilite Desteği Programı Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
İşbirliği ve Koordinasyon	Sağlık Turizmi Komisyonu Koordinasyon Toplantısı Sayısı	Adet	3	Ajans Faaliyet Raporu, Katılımcı Listeleri
Kapasite Geliştirme	Düzenlenen eğitim/bilgilendirme sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu, Katılımcı Listeleri
Ajans Destekleri	Uygulanan Teknik Destek Programı Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu

Tanıtım ve Yatırım Destek	Katılım Sağlanan Fuar Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
Araştırma Analiz ve Programlama	Düzenlenen organizasyon sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Sağlık Turizmi Tanıtım Materyali Sayısı	Adet	5	Tanıtım Materyali
Tanıtım ve Yatırım Destek	Düzenlenen Fam Trip Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Düzenlenen organizasyon sayısı	Adet	3	Ajans Faaliyet Raporu

Tablo – 2: Bölgenin Sağlık Turizmi Gelirinin Artırılması SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1	Hazırlanan/uygulanan strateji ve eylem planı	Adet	1	Strateji Belgesi
2 ve 3	Bölgeye Tedavi Amaçlı Gelen Yabancı Hasta Sayısındaki Artış	Kişi	5.000	Sağlık Bakanlığı/ Hastane Kayıtları
2 ve 3	Sağlık Turizmi Gelirlerindeki Artış	Yüzde	10	Sağlık Bakanlığı/ Hastane Kayıtları
3	Bölgede Faaliyete Geçen Yeni Tesis Sayısı	Adet	2	Sağlık Bakanlığı Kayıtları/Faaliyete Geçen Tesis
3	Kapasitesi Geliştirilen veya Rehabilite Edilen Tesis Sayısı	Adet	5	Rehabilite Edilen Tesis

3.1.4. Proje ve Faaliyetler

3.1.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Bölgesel Sağlık Turizmi Stratejisinin Hazırlanması

TRA1 Düzey 2 Bölgesi’nde sağlık sektörünün mevcut durumunu ve sağlık turizmi potansiyelini ortaya koyacak Bölgesel Sağlık Turizmi Stratejisi hazırlanacaktır. Bu çerçevede termal, sağlık hizmetleri vs. alanlarda mevcut durum analizi yapılacak, ulusal ve uluslararası rekabet analizi ile bölgenin öne çıkan özellikleri değerlendirilecek ve eylem planı ortaya konacak, hedef pazarlar belirlenerek beklenti ve algı analizi çalışması gerçekleştirilecektir. Tüm bu analiz ve araştırma çalışmalarının sonunda bölgenin sağlık turizmi iletişim ve tanıtım stratejisi hazırlanarak bu doğrultuda çalışmalar yürütülecektir.

Sağlık Turizmi Panel/Konferansı Düzenlenmesi

Bölgenin sağlık turizmi potansiyeline dikkat çekilmesi amacıyla hem bölgede hem de yakın coğrafya ülkelerinde sağlık hizmetleri konusunda faaliyet gösteren acenteler, tedavi hizmeti veren klinik, hastane vb., kurumların yetkilileri ile akademisyenlerin katılım sağlayacağı ulusal veya uluslararası panel, konferans, workshop düzenlenecektir. Bu konuda Türkiye Cumhuriyeti yurtdışı temsilcilikleri ile koordinasyon içerisinde çalışılacaktır. Ayrıca Eylül-Ekim döneminde bölgemizde sağlık turizmi temasını da içerecek 1 adet konferans düzenlenecektir.

3.1.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon

Bölge Sağlık Turizmi Komisyonu Oluşturulması ve Çalışmalarının Yürütülmesi

Bölgede sağlık turizmi alanında farkındalık seviyesinin artırılması ve yapılan çalışmalarda işbirliği ve eşgüdümün sağlanarak sinerji oluşturulması amacıyla sağlık sektöründeki ilgili aktörler paydaş analizi sonucunda belirlenecek ve sağlık turizmi komisyonu oluşturulacaktır. Böylelikle tüm çalışmalara katılım sağlayan paydaşlar gerek Bölgesel Turizm Stratejisi ve Eylem Planı'nın hazırlanmasında gerekse eylem planında belirlenen faaliyetlerin sahiplenilmesinde aktif rol alacaklardır. Komisyonun belirli periyotlarla toplanarak çalışmanın her aşamasında katkılarının alınması amaçlanmaktadır.

3.1.4.3. Tanıtım ve Yatırım Destek

TRA1 Bölgesi Özel Hastane Yatırımı Fizibilitesi Hazırlanması

TRA1 Düzey 2 Bölgesi'nde sağlık hizmetleri genel anlamda kamu eliyle yürütülmektedir. Ancak bölgenin hinterlandı, hitap ettiği nüfus değerlendirildiğinde özel sektör yatırımlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Yatırımcıların doğru anlamda yönlendirilebilmesi ve teşvik edilebilmesi için konunun tüm detaylarıyla ele alındığı bir fizibilite raporu hazırlanması önem arz etmektedir. Dolayısıyla 2019 yılı çalışmaları içerisinde özel hastane yatırımı fizibilitesi hazırlanarak potansiyel yatırımcıların hizmetine sunulacaktır.

Termalle Entegre Rehabilitasyon Merkezi Fizibilitesi Hazırlanması

Bölgede farklı sıcaklık ve kalitede çok sayıda termal kaynak bulunmakta bunların bir kısmı tesisleşerek hizmet vermektedir. Fakat bu termal kaynakların sağlık turizmine entegre edilerek katma değerinin artırılması amacıyla kurulacak rehabilitasyon merkezleriyle birlikte hizmet etmesi gerekmektedir. Bu kapsamda rehabilitasyon merkezi yatırımlarının teşvik edilmesine yönelik 2020 yılı içerisinde fizibilite raporu hazırlanacaktır.

Yaşlı Bakım Merkezi Fizibilitesi Hazırlanması

Bölgemiz hem sağlık hizmetleri hem de barındırdığı genç nüfus itibariyle önemli bir potansiyele sahiptir. Bölgenin biyoklimatik iklim özellikleri, doğal ve bozulmamış çevresel yapısı, mevcut üniversitelerde eğitim gören genç ve dinamik insan kaynağı avantajlarını ekonomik getiriye çevirmek amacıyla bölgede yaşlı bakım merkezleri kurulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda yaşlı bakım merkezi yatırımlarının özendirilmesine yönelik 2020 yılı içerisinde fizibilite raporu hazırlanacaktır.

Sağlık Turizmine Yönelik Tanıtım Yapılması

Bölge sağlık turizmi potansiyelinin değerlendirilerek ekonomik faydaya dönüştürülmesi hedef kitleye uygun tanıtım faaliyetlerinin yürütülmesiyle mümkündür. Bu anlamda bölge potansiyeline ilgi uyandıracak tanıtım materyallerinin bölgemizin yakın coğrafyasına sunulacak şekilde Farsça, Gürcüce, İngilizce, Azerice ve Türkçe dillerinde hazırlanması planlanmaktadır. Ayrıca İran, Azerbaycan ve Gürcistan'dan tedavi amaçlı bölgemize ziyaretlerin gerçekleştirilmesine yönelik olarak ilgili ülkelerde sağlık alanında faaliyet gösteren acente, hastane vb. kurumların yetkilileri ile basın mensupları bölgemize davet edilerek fam trip organizasyonları düzenlenecektir.

Yurtiçi (Hestourex) Fuar Katılımı

Ülkemiz sağlık ve spor turizmi potansiyelinin uluslararası alanda tanıtılması amacıyla Antalya'da düzenlenen Hestourex (Sağlık ve Spor Turizmi) Fuarı'na stantlı katılım sağlanacaktır. Böylece bölgemize yönelik farkındalık oluşturulacak ve organizasyon kapsamında ülkemize gelecek alım heyetleri ile B2B görüşmeler gerçekleştirilecektir.

Yurt Dışı Hasta İrtibat Noktalarının Kurulmasına Yönelik Koordinasyon Faaliyetleri Yürütülmesi

Ajansımız tarafından 2017 yılı içerisinde sağlık turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda Azerbaycan, Gürcistan ve İran gibi yakın coğrafya ülkelerinde sağlık turizmi irtibat noktalarının kurulması fikri ortaya çıkmıştır. Bu durum Ekonomi ve Sağlık Bakanlıkları politikaları doğrultusunda desteklenen konular arasında da yer almaktadır. Bu çerçevede Ajansımız tarafından 2018 yılı içerisinde bölgemiz hastane ve acentelerinin ilgili ülkelerde belirtilen irtibat noktalarını kurmaları amacıyla koordinasyon faaliyetleri yürütülmüş olup yurtdışı temsilciliklerimizle işbirliği içerisinde ajansımız yönetim kurulu üyeleri, ilgili kurum/kuruluş yetkilileri ve ajans personeli katılımıyla söz konusu ülkelere çalışma ziyaretleri düzenlenmiştir. Düzenlenen toplantılarda gerek mevzuat altyapısı

gerekse kurumsal nedenlerle sektörün ve tedavi amaçlı insan hareketliliğinin istenen düzeyde aktive edilmediği görülmüştür. Dolayısıyla 2019 ve 2020 yılları içerisinde de konu gündeme alınacak ve bölgemizde gerekli toplantılar düzenlenerek belirtilen sorunların çözümüne katkı sağlanacaktır.

3.1.4.4. Ajans Destekleri

Sağlık Turizmine Yönelik Fizibilite Desteği Programı

Bölgenin sağlık turizmi potansiyelinin ekonomiye kazandırılmasına yönelik ihtiyaç duyulan alanlarda fizibilite raporlarının hazırlanması amacıyla 2020 yılında ilan edilecek Fizibilite Desteği Programı'na "TRA1 Düzey 2 Bölgesinde Sağlık Turizmi Alanında Fizibilite Çalışmaları'nın Yapılması" önceliği eklenecektir.

Sağlık Turizmine Yönelik Teknik Destek Programı Yürütülmesi

Bölgemizde sağlık turizmüne verilen ulusal ve uluslararası destekler ve mevzuat konusunda farkındalığın artırılması (Ticaret Bakanlığı, TYDTA, Sağlık Bakanlığı vs.), sağlık turizminde çalışan insan kaynağının beceri ve bilgi düzeylerinin artırılması, hasta karşılama hizmetlerinin geliştirilmesi, sağlık turizminde akredite kurum sayısının artırılması amacıyla 2019 yılı Teknik Destek Programı'na sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi önceliği de eklenecektir.

3.1.4.5. AB Projeleri ve Diğer Dış Kaynaklı Projeler

ERASMUS +

Sağlık turizmi alanında faaliyet gösteren kurum/kuruluşların kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla iyi uygulama örneklerinin yerinde görülmesi, eğitim programlarının düzenlenmesine yönelik projeler Erasmus+ Programı'na sunulacaktır.

HİSER

Ekonomi Bakanlığınca yürütülen Hizmet Sektörü Rekabet Gücünün Artırılması Projesi Desteği (HİSER)'nden faydalanmak üzere Bölgede bir konsorsiyumun oluşturulması ve gerekli proje başvurusunun yapılması noktasında da ajansımızca koordinasyon ve teknik destek faaliyetleri yürütülecektir.

3.1.4.6. Kapasite Geliştirme

Sağlık turizmi komisyonu üyeleri, bölgede sağlık turizmi alanında faaliyet gösteren kurum/kuruluş temsilcileri ve ajans personelinin sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi ve turizme hizmet eder nitelikte arz edilmesi konularında kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik eğitim/bilgilendirme gibi organizasyonlar düzenlenecektir.

3.1.4.7. Önemli Kamu Yatırımları

Ülkemizde son dönemde yürütülen şehir hastaneleri projelerinin bir tanesi de Erzurum'da devam etmektedir. Bu çerçevede mevcut Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin yanında toplam 1200 yatak kapasitesine sahip kadın doğum, çocuk, onkoloji, göğüs hastalıkları ve kalp ve damar hastalıkları hastaneleri inşa edilmektedir.

3.1.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo – 3: Bölgenin Sağlık Turizmi Gelirinin Artırılması SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması

Proje / Faaliyet	2018		2019		2020	
	1	2	1	2	1	2
Bölgesel Sağlık Turizmi Stratejisinin Hazırlanması			X	X		
TRA1 Bölgesi Özel Hastane Yatırımı Fizibilitesi Hazırlanması				X		
Termalle Entegre Rehabilitasyon Merkezi Fizibilitesi Hazırlanması					X	
Yaşlı Bakım Merkezi Fizibilitesi Hazırlanması					X	
Sağlık Turizmine Yönelik Fizibilite Desteği Programı					X	X
Yüksek Rakım Ürünlerinin Sağlığa Etkilerine Yönelik Araştırma Raporu					X	X
İkincil Arı Ürünlerinin Sağlık Hizmetlerinde Kullanımı Araştırma Raporu					X	X
Yüksek Rakımda Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Araştırma Raporu					X	X
Bölge sağlık turizmi komisyonu oluşturulması ve çalışmalarının yürütülmesi	X	X	X	X	X	X
Sağlık turizmi alanında faaliyet gösterenlerin ve ajans personelinin kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik eğitim/bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi			X	X		
Sağlık turizmine yönelik teknik destek programı yürütülmesi		X	X	X		
Sağlık turizmi tanıtım etkinliği (fam trip)				X	X	
Yurtiçi (Hestourex) fuar katılımı	X		X		X	
Sağlık turizmi panel/konferansı düzenlenmesi	X			X		X
Sağlık turizmine yönelik tanıtım yapılması	X	X	X	X	X	X
Sağlık turizmi yatırımcılarına yönelik tanıtım yapılması				X	X	

Yurt dışı hasta irtibat noktalarının kurulmasına yönelik koordinasyon faaliyetleri yürütülmesi	X	X	X	X	X	X
Sağlık Hizmetleri Mali Destek Programı Düzenlenmesi					X	X

Sağlık Turizmi SOP’u kapsamında 2019 yılında öncelikle Bölgesel Sağlık Turizmi Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanacaktır. Bu kapsamda sağlık turizmi komisyonu oluşturularak katılımcı bir anlayışla bölgenin sağlık turizminin geliştirilmesine yönelik yol haritası çıkarılacaktır.

Ayrıca, bölgemizde sağlık turizmine yönelik ihtiyaç duyulan özel sektör yatırımlarını teşvik etmek üzere özel hastane yatırımı, termalle entegre rehabilitasyon merkezi ve yaşlı bakım merkezi fizibiliteleri hazırlanacaktır.

Bölgenin yüksek irtifa ürünlerinin, ikincil arı ürünlerinin yanı sıra bölgede yetişen tıbbi ve aromatik bitkilerin sağlığa etkilerine ve sağlık hizmetlerinde kullanımına yönelik araştırma raporları hazırlanarak sağlık turizmine destekleyici olabilecek avantajlarının tespiti ortaya konulacaktır.

Bir taraftan bölgenin sağlık turizminde mevcut durumu ve rekabetçi üstünlükleri ortaya konulurken, bölgede yapılan kamu yatırımlarının da avantajları dikkate alınarak yerli/yabancı sağlık turistlerine ve potansiyel yatırımcılara yönelik tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

Yapılan tüm çalışmalar sonrası bölgede sağlık turizmi alanında ihtiyaç duyulan konularda gerekli altyapının oluşturulması ve/veya mevcut altyapının rehabilite edilmesi amacıyla sağlık turizmi mali destek programı kurgulanacaktır.

3.1.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

Bölgenin Sağlık Turizmi Gelirinin Artırılması Sonuç Odaklı Programının ana yürütücüsü Genel Sekreterlikçe görevlendirilen SOP Uygulama Komisyonudur.

İlgili SOP Uygulama Komisyonu Bölgenin Sağlık Turizmi Gelirinin Artırılması Sonuç Odaklı Programının uygulama sürecindeki kurumlar arası ve Ajans içi koordinasyonun sağlanmasından sorumludur.

3.1.7. İzleme ve Değerlendirme

SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek tüm destek programlarının uygulanmasından PYB, izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İDB sorumludur. Mali destek programı kapanış raporunun hazırlanmasından 2 yıl sonra İDB tarafından mali destek programına ilişkin değerlendirme raporu hazırlanacaktır. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek

faaliyetlerin çıktılarının izlenmesi ile ilgili olarak SOP ana yürütücüsü görevli olacaktır. SOP sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin rapor SOP'un uygulama süreci tamamlandıktan 2 yıl sonra hazırlanacaktır. SOP'un Dönemsel İlerleme Raporlarının ve SOP Kapanış Raporu'nun hazırlanmasından SOP ana yürütücüsü sorumludur.

Tablo – 4: Bölgenin Sağlık Turizmi Gelirinin Artırılması SOP 2019 Yılı Faaliyetleri

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Araştırma, Analiz ve Programlama	Bölgesel Sağlık Turizmi Stratejisinin Hazırlanması	SOP Uygulama Komisyonu, APB	01.02.2019 30.09.2019	250.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	TRAl Bölgesi Özel Hastane Yatırımı Fizibilitesi Hazırlanması	SOP Uygulama Komisyonu, YDO'lar	01.05.2019 31.12.2019	250.000,00
İşbirliği ve Koordinasyon	Bölge sağlık turizmi komisyonu oluşturulması ve çalışmalarının yürütülmesi	TİB APB	01.02.2019 30.06.2019	30.000,00
Kapasite Geliştirme	Sağlık turizmi alanında faaliyet gösterenlerin ve ajans personelinin kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik eğitim/bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesi	SOP Uygulama Komisyonu, TİB, APB	01.03.2019 31.12.2019	50.000,00
Ajans Destekleri	Sağlık turizmüne yönelik teknik destek programı yürütülmesi	SOP Uygulama Komisyonu, PYB	01.02.2019 31.12.2019	150.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yurtiçi (Hestourex) fuar katılımı	SOP Uygulama Komisyonu, TİB	01.04.2019 31.07.2019	100.000,00
Araştırma, Analiz ve Programlama	Sağlık turizmi panel/konferansı düzenlenmesi	SOP Uygulama Komisyonu, APB TİB YDO'lar	01.02.2019 31.12.2019	250.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	Sağlık turizmüne yönelik tanıtım yapılması	SOP Uygulama Komisyonu, TİB	01.04.2019 31.12.2019	120.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yurtdışı Hasta İrtibat Noktalarının Kurulması	SOP Uygulama Komisyonu, TİB	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00
TOPLAM				1.300.000,00

3.2. KIŞ ve SPOR TURİZMİNİN GELİŞTİRİLMESİ (KST SOP)

3.2.1. Amaç

3.2.1.1. Genel Amaç

Kış ve spor turizmi alanlarında farklılaşan ve değer yaratan ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi, pazarlanması ve sunuma hazır hale getirilmesi

3.2.1.2. Özel Amaçlar

3.2.1.2.1. Tesislerin hizmet kalitesinin ve hizmet çeşitliliğinin artırılması

3.2.1.2.2. Bölgenin kış turizmi ve spor turizmi potansiyelinin tanıtımı ve organizasyon çalışmalarının yapılması

3.2.1.2.3. Bölgenin kış ve spor turizmi kapasitesinin artırılabilmesi amacıyla yeni özel sektör yatırımlarının bölgeye çekilmesi

3.2.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı; TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki kış ve spor turizm potansiyelinin (Ulusal ve Bölgesel Ölçekli Plânlar ve Stratejiler kapsamında ortaya konulan politikalar, gelişme eksenleri, tedbirler, öncelikler ve eylem plânları doğrultusunda) bölgesel kalkınma hedeflerini destekleyen sürdürülebilir bir katma değere dönüştürülmesi amacıyla kurgulanan sonuç odaklı programdır.

Turizm, Dünya'da en hızlı gelişme ve genişleme gösteren sektörlerden birisi olarak, 20. yüzyıldan itibaren, bölgesel ve ulusal kalkınma politikaları bağlamında, önemli bir aracı sektör hâline gelmiştir. Bu olguyu, destekleyen ve güçlendiren mevcut durum analizlerindeki ortak değerlendirmeler; günümüzdeki küresel eğilimlerden hareketle bireylerin eğitim ve refah düzeylerindeki artışın istikrarlı bir şekilde devam edeceğini, bunun doğal sonucu olarak turizmde deneyimli gezgin grubunun büyüyeceğini, turizmdeki tercihlerin kutuplaşacağını, bu bağlamda yenilik ve çeşitlilik talebinin artacağını ve sektörde konfor ve macera motiflerinin ağırlıklı hale geleceğini ortaya koymaktadır.

2012 verileriyle 80 ülkede 2110 civarında Kış Turizm merkezi ve bunlardan faydalanan 400 milyon turist olduğu (Vanat, 2013, s.7) gerçeğinden hareketle, sektörden ülkemizin ve bölgemizin aldığı payı artırmak için potansiyellerin faal hale getirilmesi gerekmektedir ya da var olanların çeşitlendirilip geliştirilerek karlılığı artırılmalıdır. Ülkemizde bu amaçla 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca ilan edilmiş olan kış sporları temalı 29 adet "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" bulunmaktadır. Bu bölgelerden konaklama ve mekanik tesis imkanı sunması bakımından 9 adedi faal, 7 adedi ise kısmen faaldir. Bu gelişim

bölgelerinden 3'ü ise TRA1 Düzey 2 bölgesinde bulunmaktadır. Bunlar Erzurum-Palandöken (faal), Bayburt Kop Dağı(kısmen faal), Erzincan Ergan Dağı (kısmen faal). Bu istatistiki veriler Kış ve Spor Turizmi için bölgenin ne denli potansiyeli olduğunu göstermektedir.

Bölgede bulunan 3 ilin 2'sinde havaalanının bulunması, ülkemizin jeostratejik konumundan kaynaklanan köprü işlevi gören bir coğrafyada bulunması ve Kış Spor Turizminin dünyada artan popülaritesi ve söz konusu sporu yapanların çoğunluğunun üst gelir grubuna mensubiyeti düşünüldüğünde, sektördeki yatırımların etkisi sadece bölgesel ve ulusal pazarla sınırlı kalmayacak, uluslararası pazarları da etkileyecektir. Özellikle bölgemizin Ortadoğu ve Asya havzasına Amerika, Kanada ve Avrupa Kış Spor tesislerine nazaran daha yakın olması, kar kalitesi, rakım gibi göreceli üstünlüklerinin Erzincan ve Bayburt'ta bulunması söz konusu alanların bölge ve ülke ekonomisine kazandırılmasını gerekli kılmaktadır.

Turizm, Türkiye Ekonomisi bağlamında ise, yıllık gelirler, gayri safi milli hâsıla rakamları, ihracat ve dış ticaret verileri üzerinden yapılan değerlendirmelerden hareketle bölgesel ve ulusal kalkınma ve gelişme hedeflerine ulaşmada en önemli ve değerli sektörlerden birisi konumundadır.

Tablo – 5: Türkiye Turizm Gelirleri (2012-2016)

Yıllar	Turizm Geliri (1000\$)	Ziyaretçi Sayısı	Ortalama Harcama (\$)
2012	29 007 003	36 463 921	795
2013	32 310 424	39 226 226	824
2014	34 305 904	41 415 070	828
2015	31 464 777	41 617 530	756
2016	22 107 440	31 365 330	705

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, TURSAB, TÜİK.

Tablo – 6: Turizmin Türkiye İhracat Gelirleri İçerisindeki Payı (2012-2016)

Yıllar	İhracat Gelirleri (\$)	Turizm Gelirleri (\$)	Tur. Gel. /İhr. Gel.	Turizm Gelirlerinin GSMH İçindeki Payı
2012	152.478,5	29.351,4	19.2	3,7
2013	157.610,2	34.305,9	21.3	3,9
2014	151.802,6	32.309	21.8	4,3
2015	143.934,9	31.464,8	21.9	6,2
2016	142.606,2	22.107,4	15.5	2,6

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, TURSAB, TÜİK.

Tablo – 7: Turizmin Türkiye'nin Dış Ticaret Açıklarını Kapatmadaki Payı (2012-2016)

Yıl	Dış Ticaret Açığı (\$)	Turizm Geliri	Turizm Gelirinin DTA Kapama payı (%)
2012	84.066.659	36.776.645	43,75
2013	99.858.613	32.308.991	32,35
2014	84.508.918	34.305.903	40,59
2015	63.268.398	31.464.777	49,73
2016	55.995.686	22.107.440	39,48

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, TURSAB, TÜİK.

Tablo – 8: 2017-2018 Sezonu Erzurum'da Turistin Yaptığı Toplam Harcama Tutarı

	YERLİ			YABANCI		
	%	TL	\$	%	TL	\$
Konaklama	59	32.295.445	8.238.634	57	4.948.460	1.262.362
Yeme İçme	12	6.568.565	1.675.654	7	607.706	155.027
Alışveriş	4	2.189.522	558.552	21	1.823.117	465.081
Eğlence	1	547.380	139.638	6	520.891	132.880
Ulaşım	17	9.305.467	2.373.844	1	86.815	22.147
Diğer	7	3.831.663	977.465	8	694.521	177.174
TOPLAM	100	54.738.042	13.963.786	100	8.681.510	2.214.671

1 \$=3,92 TL (Mart 2018)

Kaynak: <https://www.kudaka.org.tr/ekler/e4520-Erzurum-Kis-Turizmi-Degerlendirme-Raporu.pdf>

Konaklama, yeme-içme, alışveriş, eğlence, ulaşım ve diğer olmak üzere altı başlık altında yapılan harcamaların oranları kullanılarak kayak sezonunda yapılan toplam turistik harcama hesaplanmıştır. Buna göre hesaplanan tutarlar ve kullanılan oranlar Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo – 9: 2017-2018 Sezonu Erzurum'da Turistin Yaptığı Konaklama Harcaması

	Geceleme Sayısı	Konaklama Birim Fiyat		Konaklama Harcaması	
		TL	\$	TL	\$
Yerli Turist	88.442	365	93	32.295.445	8.238.634
Yabancı Turist	13.435	368	94	4.948.460	1.262.362

1 \$=3,92 TL (Mart 2018)

Kaynak: <https://www.kudaka.org.tr/ekler/e4520-Erzurum-Kis-Turizmi-Degerlendirme-Raporu.pdf>

Yapılan hesaplama göre kayak sezonunda Erzurum'a gelen yerli ve yabancı turistin yapmış olduğu toplam harcama tutarı 16.178.457 dolardır. Bu miktarın %86'sı yerli turist tarafından gerçekleştirilmiş olup yerli turistin yaptığı harcama miktarı 13.963.786 dolar iken yabancı turist sadece 2.214.671 dolar harcama yapmıştır.

Aynı dönemde gelen yerli ve yabancı turist sayısı sırasıyla 37.314 ve 4.376 kişidir. Bu verilere kişi başına yapılan harcama miktarı yerli turist için 374 dolar, yabancı turistin için ise 506 dolar olarak hesaplanmıştır. Kayak merkezindeki otellerde ortalama kalış süreleri yerli turist için 2,4 gün, yabancı turist için 3,1 gün olarak gerçekleşmektedir. Bu süreler göz önüne alındığında yerli turist günlük 158 dolar, yabancı turist ise 165 dolar harcama yapmaktadır

Tablo – 10: 2017-2018 Sezonu Erzurum'da Turistin Yaptığı Kişi Başı ve Günlük Harcama Tutarı

	YERLİ TURİST		YABANCI TURİST	
Ortalama Kalış Süresi (gün)	2,4		3,1	
Kişi Başı Harcama	1.467 TL	374 \$	1.984 TL	506 \$
Günlük Kişi Başı Harcama	619 TL	158 \$	646 ₺	165 \$
<i>1 \$=3,92 TL (Mart 2018)</i>				

Kaynak: <https://www.kudaka.org.tr/ekler/e4520-Erzurum-Kis-Turizmi-Degerlendirme-Raporu.pdf>

Türkiye'nin, mevcut tarih, doğa ve kültür varlığını; kış turizmi, spor turizmi ve macera turizmi uygulamaları/araçları ile bütünleştirerek turizm sektörünü geliştirme potansiyeli bulunmaktadır. Erzurum, Erzincan ve Bayburt İllerinden oluşan TRA 1 Düzey 2 Bölgesi ise, özgün iklimi ve coğrafi yapısının yanı sıra zengin su kaynaklarının başlangıç noktasında bulunmasından ötürü, kış ve spor turizmi bağlamında çok yönlü ve oldukça geniş bir yelpazede değer ve varlık potansiyeline sahiptir. Bu yüksek potansiyeli, ekonomik anlamda katma değeri yüksek çıktılara dönüştürmek amacıyla kurgulanan Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı'nın, ulusal ve bölgesel ölçekli planlar ve stratejilerdeki temel çıkış ve varış noktalarının yanı sıra, geçmişte gerçekleştirilen kamu yatırımları ve uygulanan destek programlarından ötürü, TRA 1 Düzey 2 Bölgesi için son derece güçlü bir altyapısı bulunmaktadır.

Programın Bölgesel ve Ulusal Ölçekli Planlar ve Stratejilerle İlişkisi

Turizmde nitelikli işgücü, tesis ve hizmet kalitesiyle uluslararası bir marka haline gelinmesi; daha üst gelir grubuna hitap edecek şekilde turizm ürün ve hizmetlerinin çeşitlendirilmesi ve

iyileştirilmesi; turizm değer zincirinin her bileşeninde kalitenin artırılması ve sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde bölgesel kalkınmada öncü bir sektör haline gelmesi temel amaçtır. (T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - Amaçlar ve Hedefler/870)

Kış turizmine ilişkin altyapı eksiklikleri tamamlanarak pazarın çeşitlendirilmesi sağlanacak ve alternatif turizm türlerinin gelişimi desteklenecektir. Pazardaki ve müşteri profilindeki gelişmeler sürekli izlenerek dış tanıtım faaliyetleri etkinleştirilecektir. Turizm sektöründe işgücü kalitesi artırılarak, nitelikli turizm personeliyle turiste daha yüksek standartlarda hizmet sunumuna önem verilecektir. (T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - Politikalar/872, 874, 876)

Turizm sektörünün çeşitlendirilmesi ve farklı bölgelerdeki potansiyellerin değerlendirilmesi bölgesel gelişme açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda, özellikle bölgelerin rekabet gücünün geliştirilmesi amacıyla turizm potansiyelinin kalkınma için etkili kullanımı sağlanacaktır. (Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi - Yatay Amaç 3-e)

Ülke genelinde turizmin coğrafi ve tür bakımından çeşitlendirilmesinde bölgesel çekim merkezlerinin doğal ve kültürel özellikleri temel alınarak, bu şehirlerde kültür, inanç, gastronomi, doğa ve kış turizmi gibi turizm çeşitleri geliştirilecektir. Turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve kalitesinin artırılmasına hizmet edecek altyapı geliştirilecek (Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi - 4.3.1 Kentsel Ekonomilerin Geliştirilmesi/410, 413), etkinliklerle bölge illerinin tanıtım imkânları artırılarak turizmin geliştirilmesi desteklenecektir. (Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi - 4.5.7 Ulusal ve Uluslararası Etkinliklerle Ekonominin Canlandırılması/498)

Turizm sektöründe sunulan hizmetlerde nitelik bakımından standartlaşmanın sağlanması, sektörde marka bilincinin geliştirilmesi, bölgelerin turistik potansiyelinin ve varlıklarının (tarihi kişilikler, kültürel mekânlar) koordineli bir şekilde tanıtılması ve pazarlanması sağlanacaktır. Bölgesel bazda destinasyonlar ve turizm türleri arası bağlantıların kurulmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır. Turizm gelişim bölgeleri, turizm koridorları, turizm kentleri, eko turizm bölgeleri odağında planlama yapılması yoluyla noktasal planlama anlayışından farklılaşacaktır. (Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi - 4.9.5 Turizm Potansiyelinin Yerel ve Bölgesel Kalkınma İçin Etkili Kullanımı/612, 613, 614)

Türkiye Turizm Stratejisi 2023, ülkemizin doğal, kültürel, tarihi ve coğrafi değerlerini koruma-kullanma dengesi içinde kullanmayı ve turizm alternatiflerini geliştirerek ülkemizin turizmden alacağı payı arttırmayı hedef almaktadır. Söz konusu turizm kaynaklarının noktasal ölçekte planlanması yerine, gelişim aksları boyunca turizm koridorları, turizm bölgeleri, turizm kentleri

ve eko turizm bölgeleri oluşturacak şekilde ele alınmasının, bu değerlerin tanıtımı ve kullanım kriterlerinin belirlenmesi açısından daha doğru bir yaklaşım olduğu değerlendirilmektedir. (Türkiye Turizm Stratejisi - Ana Hedef ve Yaklaşım)

Turizmin geliştirilmesine yönelik bir takım tedbirler alınarak sektörün genel olarak ekonomiye katkı sağlaması açısından bazı teşvikler sunulacaktır. Kış turizmi gibi öncelikli turizm türlerine ve bölgelerin gelişmişlik seviyelerine bağlı olarak, bölgesel düzeyde sektörel teşvik mekanizmaları geliştirilecektir. (Türkiye Turizm Stratejisi - Yatırım Stratejisi Hedefi)

Turizm sektörünü ilgilendiren tanıtımlarda kitlesel tanıtımdan ziyade, özelleştirmeye gidilerek pazarlanacak hedef ürünler belirlenecektir. Varış noktalarında markalaşmaya gidilecek, ülke markalaşması yanında varış noktası markalaşması sağlanacak ve tanıtımda varış noktalarına ayrı yer verilmesi sağlanacaktır. Tanıtım faaliyetleri bağlamında, uluslararası organizasyonlara katılım ve ev sahipliğinin yoğun olarak kullanılmasına önem verilecektir. (Türkiye Turizm Stratejisi - Tanıtım Stratejisi Hedefi)

Turizm sezonunun bütün bir yıla yayılması hedefiyle kış turizmi gibi öncelikli turizm türleri desteklenecektir. Varış noktası olabilecek şekilde belirlenen kış turizm bölgeleri ile dağ ve doğa turizmi gibi alternatif turizm türleri birlikte değerlendirilecek ve geliştirilecektir. Doğa amaçlı turizmin yapılacağı yörelerde belli, senaryolar çerçevesinde, ana tur güzergâhları, varış noktaları, ara istasyon ve alt istasyon noktaları belirlenerek planlama çalışmaları yönlendirilecektir. (Türkiye Turizm Stratejisi - Turizm Çeşitlendirme Stratejisi Hedefi)

Kış Koridoru Kış Turizmin geliştirilmesi amacıyla çalışmaları sürdürülen “Kış Turizm Master Planı” kapsamında Erzincan, Erzurum, Ağrı, Kars ve Ardahan illerini kapsayan bölgedeki mevcut ve potansiyel kış turizm merkezleri dikkate alınarak oluşturulan koridor boyunca yer alan, doğal, kültürel ve tarihi çekim kaynakları yakın çevredeki diğer değerlerle ilişkilendirilecek ve bölgenin kış turizmine hizmet verebilecek turizm çeşitliliği sağlanacaktır. (Türkiye Turizm Stratejisi - Turizm Koridorlarının Geliştirilmesi Stratejisi Hedefi)

TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nin sunduğu kaliteli ve çeşitli hizmetler ile bölgenin yakın ve uzak coğrafyası için bir sunum merkezi haline gelmesi ve turizm sektörünün, değer zincirindeki tüm alt sektörlerle birlikte bölge için mümkün olan en yüksek sosyoekonomik faydayı sağlaması ana gelişme eksenlerinden birisidir. (TRA 1 Düzey 2 Bölgesi Planı - Gelişme Eksenleri)

TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki öncelikli turizm alanlarında (kış turizmi, doğa-macera turizmi vb.), farklılaşan ve değer yaratan turizm ürünlerinin geliştirilmesi, pazarlamaya ve sunuma hazır hale getirilmesi; turizm ürünlerinin yurt içinde ve yurt dışında etkin şekilde tanıtımının,

pazarlanmasının ve destinasyon markalaşmasının sağlanması; turizm değer zincirinde, özel sektörün, girişimciliğin ve insan kaynağının geliştirilmesi; toplumun turizmi içselleştirmesinin sağlanmasıyla sektörün gelişimini hızlandıracak sosyal ve kültürel ortamın güçlendirilmesi; çevre bölgeler ve merkezler ile tematik turizm koridorlarının oluşturulması ve ortak tanıtım faaliyetlerinin yürütülmesi ve bölgede farklılaşmış hizmet tiplerinin geliştirilmesi sağlanacaktır. (TRA 1 Düzey 2 Bölgesi Plânı - Kapsam Tedbirler)

TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde, farklılaşan ve değer yaratan turizm ürünlerinin geliştirilmesi ve sunulması; bölgenin turizm pazar payının artırılması ve yeni pazarlara açılımının sağlanması; turizm değer zincirindeki özel sektörün ve girişimcilerin sayısının, niteliğinin artırılması ve bölgenin yeni yatırımlar için cazibe merkezi hâlini alması; bölge turizminin, toplum ve turizm entegrasyonu ve topluma dayalı turizm faaliyetleriyle ön plana çıkarılması ve bölgesel düzeyde sektör yönetiminin etkinleştirilmesi amaçlanmaktadır. (Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi İnovasyona Dayalı Bölgesel Turizm Stratejisi ve Eylem Plânı - Stratejik Amaç)

TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nin, inovatif ürünleri sayesinde, hedef pazarlar için en çekici "dört mevsim turizm" destinasyonlarından birisi hâline gelmesi; bölgesel turizm markalaşmasının sağlanması ve bölgenin marka değerinde istikrarlı bir artışın yakalanması; etkili tanıtım ve pazarlama kampanyalarıyla hedef segmentler tarafından tanınırlık ve bilinirliğin en üst düzeye çıkarılması; turizm için gerekli insan kaynağının nitelik ve nicelik olarak artırılması ve sektörün rekabetçiliğini sağlayacak program ve projeler için bölgesel, ulusal ve uluslararası fon kaynaklarından en üst seviyede yararlanılması amaçlanmaktadır. (Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi İnovasyona Dayalı Bölgesel Turizm Stratejisi ve Eylem Plânı - Özel Amaçlar)

Kamu Yatırımları ve Ajans Mali Destek Programları Aracılığıyla Oluşan Güçlü Altyapı

(1) 25. Dünya Üniversiteler Kış Oyunları Kapsamında Erzurum İli'ne Yapılan Kamu Yatırımları

2011 yılında Erzurum İli'nde düzenlenen 25. Dünya Üniversiteler Kış Oyunları organizasyon kapsamında; alp disiplini, snowboard, biathlon, kayaklı koşu, kayakla atlama, buz hokeyi, buz pateni ve curling yarışları/etkinlikleri ile açılış-kapanış organizasyonları ve konaklama hizmetleri için Erzurum İli'ne Türkiye tarihinde bir İle tek seferde yapılmış en yüksek tutarlı yatırım olarak yaklaşık 600 milyon TL'lik bir yatırım yapılmıştır. Söz konusu yatırımlar ile, Erzurum İli'nde ve TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde kış ve spor turizmi alanında Türkiye'deki en güçlü altyapı oluşturulmuştur.

(2) Palandöken, Konaklı, Ergen ve Kop Kış Turizmi Merkezlerine Yapılan Kamu Yatırımları

25. Dünya Üniversiteler Kış Oyunları İle Erzurum İli'nde oluşan yüksek kış ve spor turizmi potansiyelinin sürdürülebilir katma ekonomik değere dönüştürülmesi amacıyla, ilgili kurumlar ve kuruluşlar aracılığıyla oluşturulan plan, program ve strateji belgeleri doğrultusunda, Erzurum İli'ndeki Palandöken ve Konaklı, Erzincan İli'ndeki Ergen ve Bayburt İli'ndeki Kop Kış Turizm Merkezleri ile ilgili öncelikli doğrudan yatırımlar (pist genişletme ve iyileştirme yatırımları, yeme-içme tesisi yatırımları, mevcut hizmet sunum kalitesini iyileştirme yatırımları, alternatif kış sporları oluşturmaya ve turizmi dört mevsime yaymaya yönelik yatırımlar vb.) ve master raporu çalışmaları birlikte yürütülmüştür./yürütülmektedir.

(3) Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı Mali Destek Programları

Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından, başta 2013 ve 2017 yıllarında uygulanan ve turizm sektörüne toplamda 25 milyon TL'lik bir devlet desteğini öngören malî destek programları (2013 Yılı Turizmin Geliştirilmesi Mali Destek Programı, 2013 Yılı Turizme Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı, 2017 Yılı Sosyal Altyapı ve Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı, 2017 Yılı Turizm ve Üretimin Geliştirilmesi Mali Destek Programı) olmak üzere, toplam yatırım bütçesi 200 milyon TL'ye ulaşan destek programları kapsamında, TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde (Erzurum, Erzincan ve Bayburt İllerinde) kış ve spor turizmi alanında önemli bir altyapı oluşturulmuştur.

Ön Risk Değerlendirmesi

Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı'nın uygulanması kapsamında karşılaşılabilecek muhtemel risklerin üç maddede özetlenmesi mümkündür. Şöyle ki;

(1) Master planları ve fizibilite raporları ile alternatif turizm (özellikle doğa ve macera turizmi alanında) rotalarının belirlenmesi ve güncellenmesi süreçlerinde, paydaş kurumlar ve kuruluş arasında yeterli ve nitelikli bir işbirliğinin sağlanamaması,

(2) Palandöken, Konaklı, Ergen ve Kop Kış Turizmi Merkezlerinde uygulanması planlanan yüksek tutarlı altyapı ve üstyapı projeleri için gerekli kaynağın bulunamaması/tahsis edilememesi,

(3) Bölgenin sunuma ve pazarlamaya hazır hâle getirilen kış ve spor turizmi değerlerinin etkin ve sürdürülebilir olmayan markalaşma ve hedef kitle/pazar belirleme politikalarından ötürü, ulusal ve uluslararası düzeyde doğru bir şekilde tanıtılamaması.

3.2.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında 2019 yılında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktılar aşağıda yer almaktadır:

Tablo – 11: Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Ajans Destekleri (Proje Teklif Çağrısı)	Bölgede kış veya spor turizmi hizmet çeşidi sayısı /Doğa sporları rota sayısı	Adet/Adet	2/3	Proje nihai raporları Haritalar, Kataloglar, Broşürler, Websitesi
Ajans Destekleri (Teknik Destek Programı)	Eğitime katılan kişi sayısı	Kişi	200	Eğitim katılım çizelgeleri
Ajans Destekleri (Teknik Destek Programı)	Kış ve Spor Turizmi Alternatif paket ve tur rotaları sayısı	Adet	4	Ajans yıllık faaliyet raporu, Haritalar, Kataloglar, Broşürler,
Araştırma, Analiz ve Programlama	Gerçekleşen Organizasyon sayısı	Adet	2	Ajans yıllık faaliyet raporu, Basında çıkan haberler,
Araştırma, Analiz ve Programlama	Güncellenen Fizibilite Raporu Sayısı	Adet	2	Fizibilite Kabul Belgeleri
Araştırma, Analiz ve Programlama	Hazırlanan Rapor Sayısı	Adet	1	Ajans yıllık faaliyet raporu, Hazırlanan rapor
İşbirliği ve Koordinasyon	Kurulan ofis	Adet	1	Ofis Fotoğrafları
İşbirliği ve Koordinasyon	Bölge genelindeki doğa ve macera etkinliği sayısı	Adet	2	Basında çıkan haberler Ajans yıllık faaliyet raporu
İşbirliği ve Koordinasyon	Gerçekleştirilen ziyaret sayısı	Adet	2	Ajans yıllık faaliyet raporu, Basında çıkan haberler,
İşbirliği ve Koordinasyon	Gerçekleşen Organizasyon sayısı	Adet	1	Basın Haberleri
İşbirliği ve Koordinasyon	Gösterge 1: Gerçekleşen kayak yarışması sayısı; Gösterge 2: Gerçekleşen futbol şampiyonası	Adet	1	Basın Haberleri
Tanıtım ve Yatırım Destek	Gösterge 1: Yapılan ziyaret sayısı Gösterge 2:	Adet	Hedef 1: 10 Hedef 2: 3	Ajans yıllık faaliyet raporu, Basında çıkan haberler,

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
	Gerçekleştirilen tanıtım organizasyonu sayısı			Toplantı Katılımcı Listeleri,
Tanıtım ve Yatırım Destek	Gerçekleştirilen ziyaret sayısı	Adet	5	Ajans yıllık faaliyet raporu, Basında çıkan haberler,
Tanıtım ve Yatırım Destek	Gösterge 1: Basılan Doküman Sayısı Gösterge 2: Hazırlanan Video Sayısı	Adet	Hedef 1: 15.000 Hedef 2: 2	Faturalar, Doküman Örnekleri, Hazırlanan Videolar
Tanıtım ve Yatırım Destek	Gösterge 1: Ziyaret Edilen Kuruluş Sayısı; Gösterge 2: Düzenlenen Organizasyon Sayısı; Gösterge 3: Katılım Sağlanan Fuar Sayısı	Adet	Hedef 1: 5 Hedef 2: 1 Hedef 3: 1	Görevlendirmeler ve Etkinlikler Kapsamındaki Faaliyet Raporları
Tanıtım ve Yatırım Destek	Gösterge 1: Gerçekleştirilen Ziyaret Sayısı; Gösterge 2; Görüşülen Kişi Sayısı	Adet /Kişi	Hedef 1: 5 Hedef 2: 10	Görevlendirmeler ve Etkinlikler Kapsamındaki Faaliyet Raporları
Önemli Kamu Yatırımları	Sağlanan ilave pist uzunluğu	Km	20	Türkiye Kayak Federasyonu Raporları
Önemli Kamu Yatırımları	Kurulan Sporcu Sağlığı ve Performans Test Merkezi Sayısı	Adet	0	KUDAKA verileri
Önemli Kamu Yatırımları	Gösterge 1: Tahsise hazırlanan parsel sayısı; Gösterge 2: Sektörde Alım Sürecine Katkı Sağlanan Teşvik Belgesi Sayısı Gösterge 3: Dış kaynaklı fonlara hazırlanan proje sayısı	Adet	Hedef 1: 10 Hedef 2: 3 Hedef 3: 1	Tapu kayıtları ile Program İzleme ve Kapanış Raporları

Tablo – 12: Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1	Sektörde Eğitim verilen Kişi Sayısı	Kişi	800	Teknik Projeleri Eğitim Katılım Çizelgeleri
1	Yeni Yapılan Parkur/Pist Uzunluğu	Km	108	Türkiye Kayak Federasyonu verileri
1	Hizmet Standartları Uyum Belgesi İşletmelerin Oranı	Yüzde	50	Destinasyon Yönetim Ofisi İzleme Raporları
1	Yeni Kurulan Eğlence Merkezi Sayısı	Adet	1	Ticaret Sicil Gazetesi Kayıtları
1	Yeni Kurulan Merkez Sayısı	Adet	1	Proje Nihai Raporu
1	Sunulan Yeni Hizmet Çeşidi Sayısı	Adet	4	Proje Nihai Raporları
1	Kış ve Spor Turizmi Yeni Alternatif Paket ve Tur Rotaları Sayısı	Adet	8	Ajans Yıllık Faaliyet Raporları
2	Gerçekleştirilen Tanıtım Organizasyonu Sayısı	Adet	10	Ajans Yıllık Faaliyet Raporları
2	Gerçekleştirilen Yarışma ve Şampiyona Sayısı	Adet	5	Basın Haberleri
2	Gerçekleştirilen Fuar, Kongre ve Konferans Sayısı	Adet	3	Ajans Yıllık Faaliyet Raporları, Basın Haberleri
3	Kış Turizm Merkezlerinde Yatırım Tahsisine Hazırlanan Parsel Sayısı	Adet	10	Tapu Kayıtları, Yatırım Destek Ofisi Raporları
3	Kış Turizm Merkezlerindeki Otellerin Toplam Yatak Kapasitesindeki Artış Oranı	Yüzde	35	Turizm İl Müdürlükleri verileri

3.2.4. Proje ve Faaliyetler

3.2.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Erzurum-Palandöken Kış Sporları Merkezi ve Turizm Master Plan Çalışmasının güncellenmesinin yapılması.

Merkezdeki yatırım ortamının mevcut ve potansiyel yatırımcılara bütün ayrıntılarıyla sunulabilmesi için, Erzurum-Palandöken Kış Sporları Merkezi ve Turizm Master Planı, kış ve spor turizmi alanındaki tüm paydaşların katılımıyla arama konferansları ve ortak akıl toplantıları düzenlenerek güncellenecektir. Bu faaliyetlerin sonuçlarının Erzurum Büyükşehir Belediyesi ve ilgili kuruluşlar tarafından hazırlanacak Master Plan çalışmalarına aktarılması

sağlanacaktır. Master Plan Hazırlık çalışmaları, DAP İdaresi ve Erzurum Büyükşehir Belediyesi ile ortak yapılacak çalışmalar sonucunda 2019 yılı Ekim ayı sonunda tamamlanacaktır.

Konaklı ve Ergan için hazırlanmış olan fizibiliteelerin güncellenmesi ve bölgedeki kış turizm merkezlerine yapılacak yeni yatırımlara yönelik fizibiliteelerin hazırlanması.

TRA1 Düzey 2 Bölgesindeki kış ve spor turizmi alanında alternatif lokasyonlar olan Konaklı ve Ergan Merkezleri ile ilgili olarak, Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından 2012 yılında hazırlanmış olan iki adet fizibilite raporu, uygulama tecrübesinin yanı sıra sektördeki mevcut vizyon da dikkate alınarak ve kış ve spor turizmi alanındaki tüm paydaşların katılımıyla arama konferansları ve ortak akıl toplantıları düzenlenerek güncellenecektir.

3.2.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon

Kış turizm koridoru destinasyon yönetim ofisi (DYO) ile ortak yapılacak faaliyetler

Erzurum, Erzincan ve Kars Kış Turizmi Koridorunun Geliştirilmesi Projesine AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında finansman desteği sağlanmıştır. Proje kapsamında uluslararası alanda rekabet edebilirliği yüksek bölgesel destinasyon oluşturulması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenmiştir. Turizm Bakanlığı tarafından yürütülen projenin uygulama süresi sona ermiş olup, proje sonuçlarının sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla Erzurum, Erzincan ve Kars illerini kapsayan bir destinasyon yönetim ofisi kurulması ile ilgili çalışmalar başlatılmıştır. Bu kapsamda Destinasyon Yönetim Ofisi DAP İdaresi Binasında kurulmuş ve ofiste görev yapacak olan personel görevine başlamıştır. 2019 yılı içerisinde DYO tarafından yapılacak olan bir kısım tanıtım faaliyetleri ve DYO teknik yardım faaliyetleri DAP İdaresi tarafından finanse edilecektir.

Ajansımız ile DYO işbirliğinde bölge turizm değerlerinin tanıtımı ve bölgeye turizm yatırımlarının çekilmesi amacıyla ortak çalışmalar yapılacaktır.

Düzenlenmekte olan doğa sporları ve macera sporları etkinliklerinin bölge geneline yayılması

Bölge illeri ve ilçelerinde halen düzenlenmekte olan doğa sporları ve macera etkinliklerinin daha fazla sinerji ve turizm aktivitesi yaratmak üzere bölge geneline yayılacak şekilde düzenlenmesi için lobi ve tanıtım faaliyeti yapılacaktır.

Uluslararası sporcu sağlığı kongre ve konferanslarının bölgeye çekilmesi için gerekli çalışmaların yapılması

Uluslararası sporcu sağlığı kongre ve konferanslarının bölgeye çekilmesi için Spor Fizyoterapistleri Derneği, Kayak Federasyonu, Türkiye Futbol Federasyonu ziyaret edilerek lobi faaliyeti yapılacaktır.

Kış Olimpiyatlarının bölgeye çekilmesi için gerekli lobi çalışmalarının yapılması

Kış olimpiyatlarının bölgede yapılmasını sağlamak için halen çalışmalar sürdürölmektedir. Bu kapsamda Milli Olimpiyat Komitesi ve Türkiye Kayak Federasyonu ile işbirliği kurularak lobi çalışmalarına ivme kazandırılacaktır.

Kış ve spor turizmi kapsamında şampiyonalar ve benzeri etkinliklerin bölgeye çekilmesine yönelik faaliyetlerin yürütölmesi

11 dalda 57 ülkeden yaklaşık 3.500 sporcunun mücadele ettiği organizasyon 25'nci Dünya Üniversiteler Kış Oyunları organizasyonu 27 Ocak-6 Şubat 2011 tarihleri arasında Erzurum'da gerçekleştirilmiştir. Bu ve benzer organizasyonlar nedeniyle yapılan yatırımlar sonucunda Erzurum İli'nde ve TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde kış ve spor turizmi alanında Türkiye'deki en güçlü altyapı oluşturulmuştur.

Bu faaliyet kapsamında, söz konusu tesis ve altyapının atıl kalmaması, Bölgenin farklı turnuva ve şampiyonalara ev sahipliği yapması için gerekli tanıtım ve lobi çalışmaları yapılacaktır.

3.2.4.3. Tanıtım ve Yatırım Destek

Kış turizmi ve spor turizmi tesislerin ulusal ve uluslararası tur operatörlerine tanıtılması ve işbirliklerinin geliştirilmesi

Tesislerin ulusal ve uluslararası tur operatörlerine tanıtılması ve işbirliklerinin geliştirilmesi amacıyla; Bölgede bulunan kayak merkezlerinin ve yüksek irtifa sporcu kamp merkezlerinin ve bu merkezlerde verilen hizmetlerin tanıtımı amacıyla ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyetlerini yürüten turizm acenteleri ve tur operatörleri üçer aylık sıklıklarla ziyaret edilecektir.

Kayak merkezlerinin ve spor tesislerinin yerinde görülmesi amacıyla sezon boyunca basın mensupları, sosyal medya fenomenleri, turizm acenteleri yetkililerine yönelik tanıtım organizasyonları düzenlenerek bölgeye davet edilecek ve bu yetkililer ile bölgede faaliyet gösteren sektör temsilcileri bir araya getirilecektir.

Kış sporları tesislerinin ve yüksek irtifa sporcu kamp merkezi altyapısının ulusal ve uluslararası düzeyde yoğun olarak kullanılmasının sağlanması

Mevcut kış sporları tesislerinin ve yüksek irtifa sporcu kamp merkezi altyapısının daha yoğun biçimde kullanılması amacıyla, gerek Türkiye'deki gerekse kış sporları alanında başarılı olan ülkelerdeki federasyonlar ve okullara belirli aralıklarla ziyaretler gerçekleştirilecek ve bu tesislerde sunulan hizmetler anlatılacaktır.

Özellikle ulusal ve uluslararası yarışmalar ve organizasyonlar öncesinde katılımcılar belirlenerek organizasyon öncesinde gerçekleştirilecek kampların bölgeye çekilmesi sağlanacaktır.

Futbol takımlarının yaz hazırlık kamplarının bölgede gerçekleştirilmesi için futbol takımları yönetimleri, kamp sezonu öncesinde ziyaret edilecektir ve bölgenin avantajları ile mevcut altyapı hakkında bilgilendirmeler yapılacaktır.

Bölgenin sektörel altyapısındaki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan iş fırsatlarını tanıtıcı malzemelerin hazırlanması ve yaygınlaştırılması

Bölgedeki kış turizm merkezlerinin ve spor tesislerinin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımının etkin bir şekilde yapılması amacıyla video, broşür ve promosyon ürünler hazırlanacaktır.

Kış turizmi ve spor turizmi alanında yatırımları olan profesyonel kuruluşlara bölgedeki yatırım fırsatlarının tanıtılmasına yönelik çalışmalar yapılması

(1) Güncellenen plan ve fizibilite çalışmaları doğrultusunda yenilenen ve hedef pazarı/kitleyi odağa koyan tanıtım politikası çerçevesinde, sektördeki marka değeri ve yatırım yapabilme gücü yüksek firmalar/işletmeler yerinde ziyaret edilecektir.

(2) Sektördeki öncü kuruluşların, bölgemizdeki kış ve spor turizmi potansiyelini yerinde görmelerini sağlamak amacıyla potansiyel yatırımcılara yönelik olarak tanıtım gezileri (fam trip) organize edilecektir.

(3) Sektördeki öncü kuruluşların yer aldığı ulusal ve uluslararası fuarlara katılım sağlanarak bölgemizdeki kış ve spor turizmi potansiyelinin tanıtımı yapılacaktır.

Bölge kökenli olup yurt içi ve dışında yaşamakta olan başarılı yatırımcıların bölgeye yatırım yapmasına yönelik ikna çalışmalarının yürütülmesi

(1) Sektörde büyük ölçekli ve başarılı yatırımları bulunan bölge kökenli işadamlarının bölgeye yatırım yapmalarını teşvik etmek amacıyla yereldeki ve bölgedeki karar vericilerin koordinasyonunda, lobi faaliyetleri (ziyaretler, temsil-ağırlamalar vb.) yürütülecektir.

(2) Sektörde büyük ölçekli ve başarılı yatırımları bulunan bölge kökenli işadamlarının, Devlet Yöneticileri tarafından genel ölçekli yatırım politikaları doğrultusunda bölgeye yönlendirilmesi için lobi faaliyetleri yürütülecektir.

3.2.4.4. Ajans Destekleri

Bölgenin turizm altyapısının geliştirilmesi mali destek programı

KUDAKA tarafından 2018 yılında çalışmalarına başlanan mali destek programının ilanı 2019 yılı Ocak ayında yapılacaktır. Program 2019-2020 yılları arasında uygulanacaktır. Mali Destek Programı kapsamında:

(1) TRA1 Düzey 2 Bölgesi'nde doğa ve su sporları ile ilgili rotalar belirlenmesi ve bu rotalarda yapılacak olan faaliyetler için gerekli olan altyapı çalışmaları yapılması amaçlanmaktadır.

(2) TRA1 Düzey 2 Bölgesi'nde kış ve spor turizmi sektöründe, konaklama kapasitesinin artırılması ve sunulan hizmetlerinin çeşitlendirilmesi için altyapı çalışmalarının yapılması amaçlanmaktadır.

Turizm sektörünün beşeri sermayesinin geliştirilmesi teknik destek programı

KUDAKA tarafından 2019-2020 yılları arasında düzenlenecek olan Teknik Destek Programları kapsamında:

(1) Turizm sektöründe çalışan yönetici ve personel ile bölgeye gelen ziyaretçilerle doğrudan temas halinde olan insan kaynağına yönelik olarak eğitim programları uygulanacaktır.

(2) Turizm sektörünün yardımcı hizmetlerinde faaliyet gösteren farklı meslek gruplarına yönelik olarak eğitim programlarının uygulanacaktır.

(3) Turizm sektöründeki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkacak insan kaynağı açığına yönelik eğitim ve meslek edindirme kurslarının düzenlenmesi faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

Kış turizmi ve spor turizmi müşterilerine yönelik alternatif paket programlar ve tur rotaları belirlenmesi teknik destek programı

Bölgemizde yer alan il kültür ve turizm müdürlükleri ile TURSAB işbirliğinde, kış turizmi ve spor turizmi müşterilerine yönelik alternatif paket programlar ve tur rotaları belirlenmesi için teknik destek programı düzenlenecektir.

3.2.4.5. Önemli Kamu Yatırımları

Kayak merkezlerindeki parkur ve rotalarda üstyapı ve güvenlik yatırımlarının tamamlanması

Proje kapsamında Palandöken kayak merkezinde halen 75 km olan pist uzunluğunun 200 km'ye çıkarılması planlanmaktadır. Proje kapsamında yapılması gereken yatırım tutarı yaklaşık olarak 80.000.000,00 TL olup Erzurum Büyükşehir Belediyesinin 2019-2020 yılları arasında söz konusu yatırımları tamamlaması için bütçe tahsisi gerekmektedir.

Ayrıca proje kapsamında Ergen kayak merkezinde halen 20 km olan pist uzunluğu 30 km'ye çıkarılacaktır. Erzincan İl Özel İdaresi tarafından yapılması gereken yatırım tutarı 5.000.000,00 TL'dir. Bu yatırım tutarının 2.700.000 TL'lik bölümü Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tahsis edilmiştir.

Sporcu Sağlığı ve Performans Test Merkezinin kurulması (CMDP)

Söz konusu merkez Atatürk Üniversitesi tarafından projelendirilmiş olup Kalkınma Bakanlığı, Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı kapsamında projeyi desteklemeyi uygun görmüştür. Proje kapsamında 12 ay boyunca başta TRA1 Bölgesi olmak üzere Erzurum'a Kış Sporları ve diğer sporlar için yarışma ya da kamp için gelen farklı spor dalları takımlarına sporcu sağlığı ve performans test hizmetleri konusunda hizmet veren bir tesis oluşturulacaktır. Proje sözleşmesi 2018 yılı Ocak ayında imzalanmış olup, proje 2019 yılı Temmuz ayında tamamlanacaktır.

Başta Palandöken ve Ergen olmak üzere kış turizm merkezlerinde yeni konaklama tesisleri ile günübirlik tesislerin kurulması ve bu kapsamda uygun yatırım sahalarının oluşturulması ve altyapı çalışmalarının gerçekleştirilmesi.

Başta Palandöken ve Ergen olmak üzere kış turizm merkezlerinde yeni konaklama tesisleri ile günübirlik tesislerin kurulması ve bu kapsamda uygun yatırım sahalarının oluşturulması ve altyapı çalışmalarının gerçekleştirilmesi ile farklı turizm alternatiflerine hizmet edecek konaklama tesisleri, sosyal yapılar, yürüyüş güzergâhları ve çevre düzenlemelerinin yapılması öngörülmektedir

Temel faaliyetler kapsamında; yeni konaklama ve günübirlik tesislere yönelik tahsisli parsellerin oluşturulması, konaklama ve günübirlik tesislere yönelik alım sürecine katkı sağlayacak teşvik belgesi sayılarının artışının sağlanması ve dış kaynaklı fonlara hazırlanan proje sayısının arttırılması öngörülmektedir.

3.2.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo – 13: Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması

Proje / Faaliyet	2018		2019		2020	
	1	2	1	2	1	2
Turizm sektörünün beşeri sermayesinin geliştirilmesi teknik destek programı		X	X	X	X	X
Kayak merkezlerindeki parkur ve rotalarda üstyapı ve güvenlik yatırımlarının tamamlanması			X	X	X	X
Kış turizm koridoru destinasyon yönetim ofisi kurulması ve ortak faaliyetler yapılması	X	X	X	X	X	X
Kış turizmine yönelik hizmet veren konaklama ve günübirlik tesislerin hizmet kalitesinin artırılması için izleme çalışmaları yapılması			X	X	X	X
Kış turizmi merkezlerinde yer alan oteller dışında alternatif eğlence merkezlerinin kurulması (CMDP)			X	X	X	X
Sporcu Sağlığı ve Performans Test Merkezinin kurulması CMDP	X	X	X	X		
Bölgenin turizm altyapısının geliştirilmesi mali destek programı	X	X	X	X	X	X
Düzenlenmekte olan doğa sporları ve macera sporları etkinliklerinin bölge geneline yayılması	X	X	X	X	X	X
Kış turizmi ve spor turizmi müşterilerine yönelik alternatif paket programlar ve tur rotaları belirlenmesi	X	X	X	X	X	
Tesislerin ulusal ve uluslararası tur operatörlerine tanıtılması ve işbirliklerinin geliştirilmesi	X	X	X	X	X	X
Kış sporları tesislerinin ve yüksek irtifa sporcu kamp merkezi altyapısının, ulusal ve uluslararası düzeyde yoğun olarak kullanılmasının sağlanması	X	X	X	X	X	X
Bölgenin sektörel altyapısındaki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan iş fırsatlarını tanıtıcı malzemelerin hazırlanması ve yaygınlaştırılması	X	X	X	X	X	X
Uluslararası sporcu sağlığı kongre ve konferanslarının bölgeye çekilmesi için gerekli çalışmaların yapılması	X	X	X	X		
Kuzeydoğu Anadolu Turizm Fuarı'nın organizasyonun gerçekleştirilmesi			X	X	X	X
Türkiye ve bölge ülkelerden doğa sporları ve macera yarış ve etkinliklerinin bölgeye çekilmesi			X	X	X	X
Kış Olimpiyatlarının bölgeye çekilmesi için gerekli lobi çalışmalarının yapılması			X	X	X	X
Kış ve spor turizmi kapsamında şampiyonalar ve benzeri etkinliklerin bölgeye çekilmesine yönelik faaliyetlerin yürütülmesi	X	X	X	X	X	X
Erzurum-Palandöken Kış Sporları Merkezi ve Turizm Master Plan Çalışmasının güncellenmesinin yapılması.	X	X	X	X	X	
Konaklı ve Ergen için hazırlanmış olan fizibilitelerin güncellenmesi ve bölgedeki kış turizm merkezlerine yapılacak yeni yatırımlara yönelik fizibilitelerin hazırlanması.			X	X		

Proje / Faaliyet	2018		2019		2020	
	1	2	1	2	1	2
Kış turizmi ve spor turizmi alanında yatırımları olan profesyonel kuruluşlara bölgedeki yatırım fırsatlarının tanıtılmasına yönelik çalışmalar yapılması.	X	X	X	X	X	X
Bölge kökenli olup yurt içi ve dışında yaşamakta olan başarılı yatırımcıların bölgeye yatırım yapmasına yönelik ikna çalışmalarının yürütülmesi.	X	X	X	X	X	X
Başta Palandöken ve Ergän olmak üzere kış turizm merkezlerinde yeni konaklama tesisleri ile günöbirlik tesislerin kurulması ve bu kapsamda uygun yatırım sahalarının oluşturulması ve altyapı çalışmalarının gerçekleştirilmesi.	X	X	X	X	X	X

Özel Amaç (1): Tesislerin hizmet kalitesinin ve hizmet çeşitliliğinin artırılması

(1) Sektörün Beşeri sermayesinin geliştirilmesi için teknik destek programı ile aşağıda belirtilen alanlarda eğitim programları düzenlenecektir:

Sektörde çalışan yönetici ve personel ile bölgeye gelen ziyaretçilerle doğrudan temas halinde olan insan kaynağına yönelik olarak eğitim programlarının uygulanması.

Sektördeki farklı meslek gruplarına yönelik olarak eğitim programlarının uygulanması.

Sektördeki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkacak insan kaynağı açığına yönelik eğitim ve meslek edindirme kurslarının düzenlenmesi.

Bu faaliyetler 2018 yılı içerisinde başlatılmış olup, çalışmalar özellikle 2019 yılı içerisinde kurularak faaliyete geçmesi planlanan Destinasyon Yönetim Merkezi tarafından belirlenen alanlarda yoğunlaştırılacaktır.

(2) Mevcut kış ve spor turizmi tesislerin fiziki şartlarının iyileştirilmesi için öncelikle mevcut tesislerin altyapılarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle tesislerin parkur ve rotalarda üstyapı ve güvenlik yatırımlarının tamamlanması için Erzurum Büyükşehir Belediyesi ve Erzincan İl Özel İdaresi başta olmak üzere ilgili kuruluşlar ile işbirliği yapılarak planlanan yatırımlara kaynak oluşturmak için çalışmalar yapılacaktır.

Kış ve spor turizmi tesislerin hizmet kalitesinin artırılması çalışmaları ise 2019 yılında Kış Turizm Koridoru Destinasyon Yönetim Ofisi (DYO) vasıtasıyla gerçekleştirilecektir. DYO'nun kurulması çalışmaları tamamlanmış olup, DYO tarafından belirlenmesi hedeflenen hizmet standartları ve hizmet kalitesinin artırılması amacıyla yapılacak izleme çalışmaları ise 2020 yılı içerisinde tamamlanacaktır.

(3) Hizmet çeşitliliğinin artırılması için aşağıdaki faaliyetler yürütülecektir:

Kış turizmi merkezinde yer alan oteller dışında alternatif eğlence merkezlerinin kurulması için 2019 yılı içerisinde Cazibe Merkezleri Destekleme Programına projeler sunulması için

Erzurum Büyükşehir Belediyesi ve Erzincan İl Özel İdaresi ile 2019 yılı içerisinde ortak çalışmalar yürütülecektir. Tesislerin 2020 yılı içerisinde faaliyete geçmesi planlanmaktadır.

Cazibe Merkezleri Destekleme Programı kapsamında kurulması planlanan Sporcu Sağlığı ve Performans Test Merkezi proje sözleşmesi 2018 yılı Ocak ayında imzalanmış bulunmaktadır. Merkezin 2019 Temmuz ayı sonuna kadar kurulması planlanmaktadır. Tesisin özellikle sporcu kamplarına yönelik tanıtım çalışmalarına 2019 yılında başlanacaktır.

Bölgenin turizm altyapısının geliştirilmesi yönelik olarak uygulanacak mali destek programı çalışmalarına 2018 yılı içerisinde başlanmıştır. Program 2019 yılı Ocak ayı içerisinde ilan edilecek, proje sözleşmeleri 2019 yılı içerisinde imzalanarak uygulamalar başlatılacaktır. Projelerin 2020 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

Ayrıca Doğa sporları rotalarının belirlenmesi, turizme hazır hale getirilmesi faaliyeti için teknik destek programı gerçekleştirilecektir. Rotaların belirlenmesi 2019 yılı içerisinde gerçekleştirilecek, 2020 yıllarında ise belirlenen rotaların tanıtım ve pazarlama çalışmaları yürütülecektir.

Her üç ilde 'Kuzeydoğu Anadolu Doğa Sporları Merkezleri'nin kurulması faaliyeti güdümlü proje desteği kapsamına gerçekleştirilecektir. 2020 yılı içerisinde uygulamaya konulması planlanan projenin 2021 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

Bölge illeri ve ilçelerinde halen düzenlenmekte olan doğa sporları ve macera etkinliklerinin daha fazla sinerji ve turizm aktivitesi yaratmak üzere bölge geneline yayılacak şekilde düzenlenmesi için yapılacak olan tanıtım ve lobi faaliyetleri 2019-2020 yılları içerisinde uygulanacaktır.

Kış turizmi ve spor turizmi müşterilerine yönelik alternatif paket programlar ve tur rotaları belirlenmesi faaliyeti teknik destek programı ile hayata geçirilecek olup 2019 yılında belirlenecek olan rotalar ve tur programları 2020 yılında özel sektörün kullanımına sunulacaktır. Ayrıca yapılan çalışmaların tanıtımı 2019 yılında sürdürülecektir.

Özel Amaç (2): Bölgenin kış turizmi ve spor turizmi potansiyelinin tanıtımı ve organizasyon çalışmalarının yapılması

(1) Tanıtım çalışmaları kapsamında;

Tesislerin ulusal ve uluslararası tur operatörlerine tanıtılması ve işbirliklerinin geliştirilmesi faaliyeti 2019 yılı içerisinde başlatılacak, bu kapsamda yapılacak olan faaliyetler 2020 yılında da sürdürülecektir.

Kış sporları tesislerinin ve yüksek irtifa sporcu kamp merkezi altyapısının ulusal ve uluslararası kış ve buz sporları antrenörleri, federasyonları ve okulları tarafından daha yoğun kullanımının sağlanması için gerekli çalışmaların yapılması faaliyetleri 2019 yılında başlatılacaktır. Sporcu Sağlığı ve Performans Test Merkezinin tamamlanmasının ardından, bu faaliyet kapsamındaki tanıtım faaliyetleri, 2019 yılı Temmuz ayından itibaren yoğunlaştırılarak 2020 yılı sonuna kadar yürütülecektir.

Bölgenin sektörel altyapısındaki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan iş fırsatlarını tanıtıcı malzemelerin hazırlanması ve yaygınlaştırılması faaliyetleri 2019 yılı içerisinde başlatılacaktır. Planlanan yatırım sahalarının altyapı çalışmalarının tamamlanması ile birlikte tanıtım faaliyetleri yoğunlaştırılarak 2020 yılı sonuna kadar devam ettirilecektir.

(2) Organizasyon çalışmaları kapsamında;

Uluslararası sporcu sağlığı kongre ve konferanslarının bölgeye çekilmesi için gerekli çalışmaların yapılması faaliyetleri 2019 yılında başlatılacaktır. Bu faaliyet kapsamında gerçekleştirilecek olan ziyaretler 2019 yılında tamamlanacaktır. Sporcu Sağlığı ve Performans Test Merkezinin tamamlanması ile birlikte, 2019 yılı ikinci yarısında Atatürk Üniversitesi ile işbirliği yapılarak bölgede uluslararası sporcu sağlığı kongresi gerçekleştirilecektir.

Bölgemizde yer alan kış turizm tesisleri ile ilgili tanıtım materyallerinin hazırlanması ve tanıtım çalışmaları yapılması sonrasında, 2020 yılı içerisinde Kuzeydoğu Anadolu Turizm Fuarı organizasyonunun gerçekleştirilecektir.

2019 yılı içerisinde doğa sporları rotaları belirlenecek, 2020 yılı içerisinde de gerekli altyapı çalışmaları yapılarak, Türkiye ve bölge ülkelerden doğa sporları ve macera yarış ve etkinliklerinin bölgeye çekilmesi faaliyetleri hayata geçirilecektir.

2026 Kış Olimpiyatları ev sahibi 2019 yılı Temmuz ayı sonuna kadar belirlenmiş olacaktır. Bu alanda yapılacak olan lobi çalışmaları da bu nedenle 2019 yılı ilk yarısında gerçekleştirilecektir.

Yurt dışındaki federasyonların ve şampiyonaların bölgeye çekilmesine yönelik faaliyetlerin yürütülmesi çalışmaları 2019 – 2020 yılları arasında gerçekleştirilecektir.

Özel Amaç (3): Bölgenin kış ve spor turizmi kapasitesinin artırılabilmesi amacıyla yeni özel sektör yatırımların bölgeye çekilmesi

(1) Bölgedeki kış ve spor turizmini ilgilendiren plan ve fizibilite çalışmalarının gerçekleştirilmesi kapsamında öncelikle 2019 yılı içerisinde master plan çalışmaları ve yapılmış olan fizibiliteler güncellenecektir. Bu çalışmaların yapılması ile bölgede yatırım

sahaları belirlenmiş olacak, bölgeye yatırım yapacak olan kuruluşlara yol gösterecek olan fizibilite raporları yatırımcıların bilgisine sunulabilecektir.

(2) Yatırımcılara yönelik tanıtım, lobi ve teşvik/destek faaliyetlerinin yürütülmesi kapsamında;

Kış turizmi ve spor turizmi alanında yatırımları olan profesyonel kuruluşlara bölgedeki yatırım fırsatlarının tanıtılmasına yönelik çalışmalar ve yatırımcılara yönelik ikna çalışmaları 2019 yılı içerisinde başlatılacaktır. Master planların hazırlanmasının ardından belirlenecek olan tahsis edilmiş hazır yatırım sahaları ve bölgenin turizm altyapısı yatırımcı kuruluşlara tanıtılacaktır. 2019 yılı içerisinde uygun yatırım alanları belirlenecek ve bu nedenle bu faaliyetler kapsamında yapılacak çalışmalar 2019 ve 2020 yıllarında yoğunlaşacaktır.

Başta Palandöken ve Ergani olmak üzere kış turizm merkezlerinde yeni konaklama tesisleri ile günübirlik tesislerin kurulması, bu kapsamda uygun yatırım sahalarının oluşturulması ve altyapı çalışmalarının gerçekleştirilmesi çalışmalarının 2019 yılı içerisinde başlatılması planlanmaktadır. Bu kapsamda yapılacak olan çalışmalar sonucunda Palandökende yer alan otellerin yatak kapasiteleri toplamının 2.600'den 2020 yılı sonunda 3.500'e çıkarılması öngörülmektedir.

3.2.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programının ana yürütücüsü Genel Sekreterlikçe görevlendirilen SOP Uygulama Komisyonudur.

SOP Uygulama Komisyonu Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programının uygulama sürecindeki kurumlar arası ve Ajans içi koordinasyonun sağlanmasından sorumludur.

3.2.7. İzleme ve Değerlendirme

SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek tüm destek programlarının uygulanmasından PYB, izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İDB sorumludur. Mali destek programı kapanış raporunun hazırlanmasından 2 yıl sonra İDB tarafından mali destek programına ilişkin değerlendirme raporu hazırlanacaktır. SOP Kapsamında Ajans tarafından yürütülecek faaliyetlerin çıktılarının izlenmesi ile ilgili olarak SOP ana yürütücüsü sorumlu olacaktır. SOP sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin rapor SOP'un uygulama süreci tamamlandıktan 2 yıl sonra hazırlanacaktır. SOP'un Dönemsel İzleme Raporlarının ve SOP Kapanış Raporu'nun hazırlanmasından SOP ana yürütücüsü sorumludur.

Tablo – 14: Kış ve Spor Turizminin Geliştirilmesi SOP 2019 Yılı Faaliyetleri

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Ajans Destekleri (Proje Teklif Çağrısı)	Bölgenin turizm altyapısının geliştirilmesi mali destek programı	SOP Uygulama Komisyonu Program Yönetimi Birimi İzleme ve Değerlendirme Birimi	05.03.2018 31.12.2019	4.000.000,00
Ajans Destekleri (Teknik Destek Programı)	Turizm sektörünün beşeri sermayesinin geliştirilmesi teknik destek programı	SOP Uygulama Komisyonu Program Yönetimi Birimi Destek Hizmetleri Birimi	01.01.2019 31.12.2019	200.000,00
Ajans Destekleri (Teknik Destek Programı)	Kış turizmi ve spor turizmi müşterilerine yönelik alternatif paket programlar ve tur rotaları belirlenmesi	SOP Uygulama Komisyonu Program Yönetimi Birimi Destek Hizmetleri	01.01.2019 31.12.2019	200.000,00
Araştırma, Analiz ve Programlama	Erzurum-Palandöken Kış Sporları Merkezi ve Turizm Master Plan Çalışmasının güncellenmesinin yapılması.	SOP Uygulama Komisyonu DAP İdaresi KUDAKA (Araştırma ve Planlama Birimi) Erzurum Büyükşehir Belediyesi	01.01.2019 31.12.2019	0,00
Araştırma, Analiz ve Programlama	Konaklı ve Ergan için hazırlanmış olan fizibilitelerin güncellenmesi ve bölgedeki kış turizm merkezlerine yapılacak yeni yatırımlara yönelik fizibilitelerin hazırlanması.	SOP Uygulama Komisyonu Araştırma ve Planlama Birimi	01.01.2019 31.12.2019	200.000,00
İşbirliği ve Koordinasyon	Kış turizm koridoru destinasyon yönetim ofisi kurulması	SOP Uygulama Komisyonu KUDAKA (Tanıtım ve İşbirliği Birimi) DAP	01.01.2019 31.12.2019	0,00
İşbirliği ve Koordinasyon	Düzenlenmekte olan doğa sporları ve macera sporları etkinliklerinin bölge geneline yayılması	SOP Uygulama Komisyonu Tanıtım ve İşbirliği Birimi	01.01.2019 31.12.2019	200.000,00
İşbirliği ve Koordinasyon	Uluslararası sporcu sağlığı kongre ve konferanslarının bölgeye çekilmesi için gerekli çalışmaların yapılması	SOP Uygulama Komisyonu Tanıtım ve İşbirliği Birimi	01.01.2019 31.12.2019	150.000,00
İşbirliği ve Koordinasyon	Kış Olimpiyatlarının bölgeye çekilmesi için gerekli lobi çalışmalarının yapılması	SOP Uygulama Komisyonu Araştırma ve Planlama Birimi	01.01.2019 31.12.2019	400.000,00

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
		Tanıtım ve İşbirliği Birimi		
İşbirliği ve Koordinasyon	Kış ve spor turizmi kapsamında şampiyonalar ve benzeri etkinliklerin bölgeye çekilmesine yönelik faaliyetlerin yürütülmesi	SOP Uygulama Komisyonu Tanıtım ve İşbirliği Birimi	01.01.2019 31.12.2019	500.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	Tesislerin ulusal ve uluslararası tur operatörlerine tanıtılması ve işbirliklerinin geliştirilmesi	SOP Uygulama Komisyonu Tanıtım ve İşbirliği Birimi Yatırım Destek Ofisleri	01.01.2019 31.12.2019	400.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	Kış sporları tesislerinin ve yüksek irtifa sporcu kamp merkezi altyapısının ulusal ve uluslararası düzeyde yoğun olarak kullanılmasının sağlanması.	SOP Uygulama Komisyonu Tanıtım ve İşbirliği Birimi Yatırım Destek Ofisleri	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	Bölgenin sektörel altyapısındaki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan iş fırsatlarını tanıtıcı malzemelerin hazırlanması ve yaygınlaştırılması	SOP Uygulama Komisyonu Tanıtım ve İşbirliği Birimi	01.01.2019 31.12.2019	300.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	Kış turizmi ve spor turizmi alanında yatırımları olan profesyonel kuruluşlara bölgedeki yatırım fırsatlarının tanıtılmasına yönelik çalışmalar yapılması.	SOP Uygulama Komisyonu Tanıtım ve İşbirliği Birimi Yatırım Destek Ofisleri	01.01.2019 31.12.2019	200.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	Bölge kökenli olup yurt içi ve dışında yaşamakta olan başarılı yatırımcıların bölgeye yatırım yapmasına yönelik ikna çalışmalarının yürütülmesi.	SOP Uygulama Komisyonu Yatırım Destek Ofisleri	01.01.2019 31.12.2019	150.000,00
Önemli Kamu Yatırımları	Kayak merkezlerindeki parkur ve rotalarda üstyapı ve güvenlik yatırımlarının tamamlanması	SOP Uygulama Komisyonu Erzurum Büyükşehir Belediyesi Erzincan İl Özel İdaresi	01.01.2019 31.12.2019	75.000.000,00

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Önemli Kamu Yatırımları	Sporcu Sağlığı ve Performans Test Merkezinin kurulması (CMDP Bütçesi)	SOP Uygulama Komisyonu Erzurum Yatırım Destek Ofisi	01.03.2018 31.12.2019	4.800.000,00
Önemli Kamu Yatırımları	Başta Palandöken ve Ergan olmak üzere kış turizm merkezlerinde yeni konaklama tesisleri ile günübirlik tesislerin kurulması ve bu kapsamda uygun yatırım sahalarının oluşturulması ve altyapı çalışmalarının gerçekleştirilmesi.	SOP Uygulama Komisyonu KUDAKA (Erzurum Yatırım Destek Ofisi), Erzurum Valiliği, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Erzincan İl Özel İdaresi, Erzincan Belediyesi, Erzurum ve Erzincan Milli Emlak Müdürlükleri	01.01.2019 31.12.2019	35.000.000,00
*Ajans bütçe gider toplamı				7.000.000,00
**Toplam SOP bütçesi				121.800.000,00

*Ajans gider bütçesinden yapılması planlanan harcamaları ifade etmektedir.

** Toplam SOP bütçesi Ajans gider bütçesinden yapılan harcamalar ile birlikte önerilen önemli kamu yatırımları için öngörülen harcamaların toplamını ifade etmektedir. Önemli kamu yatırımları harcamalarından "Sporcu Sağlığı ve Performans Test Merkezinin" proje bütçesi Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı kapsamında finanse edilmektedir.

3.3. TRA 1 DÜZEY 2 BÖLGESİ'NDE ET VE SÜT SEKTÖRLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (ESSG SOP)

3.3.1. Amaç

3.3.1.1. Genel Amaç

TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki et ve süt sektörü ürünlerinin, etkin süreç yönetimi politikası ve yüksek rakım yetiştiriciliği odaklı markalaşma stratejisi ile sürdürülebilir bir ekonomik katma değere dönüştürülmesi.

3.3.1.2. Özel Amaçlar

3.3.1.2.1. TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde et ve süt sektöründe faaliyet gösteren yetiştiriciler ve üreticiler nezdinde, hijyen-sanitasyon, bakım-besleme ve benzeri alanlardaki farkındalık, bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması,

3.3.1.2.2. TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde et ve süt üretim sektörlerine ilişkin analiz çalışmalarının gerçekleştirilmesi ve söz konusu sektörlerde ürün standardizasyonunun uluslararası ölçüler doğrultusunda sağlanması,

3.3.1.2.3. TRA 1 Düzey 2 Bölgesi et ve süt ürünlerinin tüketim piyasasındaki değerinin, gerçekçi değer zinciri hedefleri ve organik ürün odaklı pazarlama çalışmalarıyla mümkün olan en yüksek seviyeye çıkarılması.

3.3.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Her ne kadar ulusal ekonomi ve istihdam pastasındaki payı giderek azalmakta olsa da, hayvancılık, insan hayatı ve bölgesel kalkınma bağlamında vazgeçilemez bir sektördür. Bununla birlikte, Ülkemizde ve Bölgemizde, hayvancılık sektörü bağlamındaki verimlilik genel olarak düşük seviyelerde seyretmektedir. Türkiye'deki toplam istihdamın %21,1'i tarım sektöründedir ancak üretilen toplam GSYH içerisinde tarım sektörünün katkısı %6,5 seviyesindedir. Bu verimsizliğin arkasında ise, modern tarım yöntemleri eksikliği, küçük ölçekli geçimlik tarım faaliyetleri, işbirliği ağları ve ortak çalışma kültürü eksikliği gibi kronik sorunlar mevcuttur.

Hayvancılık sektörünün, yalnızca hayvansal üretim faaliyetinde bulunarak Ülkemiz nüfusunun gıda ihtiyaç maddelerini karşılayan, ihtiyaç fazlasının da ihracatına olanak sağlayan bir uğraşı olarak görülmesi, önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Hayvancılığa dayalı ekonomilerin sanayileşmiş ekonomilere dönüştürülebilmesi için hayvancılık sektörünün başlıca üç fonksiyonu yerine getirmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu fonksiyonlar kısaca şu şekilde özetlenebilir:

- Hayvancılık sektörü, her şeyden önce, Ülkemiz nüfusunun gıda maddeleri ihtiyacını karşılamalıdır.
- Hayvancılık sektörü, ithalat için gerekli döviz talebine katkıda bulunmak üzere bir üretim fazlası oluşturmalıdır.
- Ekonominin diğer sektörlerine sermaye ve işgücü transferini de üstlenen Hayvancılık sektörü, Ülkemizde üretilen sanayi malları için talep potansiyeli oluşturmalıdır.

Hayvancılık sektörü, Türkiye Ekonomisi'nde; nüfus ve istihdam, beslenme, tarımsal üretim, yurt içi tüketim, tarımın sanayiye olan katkısı, milli gelir ve ödemeler dengesi açısından önemini sürekli koruyan bir sektör konumundadır.

TRA 1 Düzey 2 Bölgesi, sahip olduğu coğrafi konum, iklim yapısı ve ürün çeşitliliği açısından zengin bir hayvancılık potansiyeline sahiptir. Fakat üretimin kayıt altına alınmaması, üretici örgütlerinin yeterince aktif olmaması, istikrarlı olmayan hayvancılık politikaları ve planlı olmayan üretim modelleri sektörde önemli problemlere sebep olmaktadır. İç ve dış talebe uygun planlı bir üretim modelinin benimsenmemesi bazı ürünlerde arz fazlası oluşturup üretici fiyatlarının düşmesine neden olurken bazı ürünlerde arz açığı olması ve bu açığın ithalat yoluyla kapatılmasına neden olmaktadır.

Tasarlanan bu Sonuç Odaklı Program ile; TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki et ve süt sektörlerine, fizibilite etüdü çalışmaları, nitelikli eğitimleri içeren teknik destek çalışmaları, sektördeki yetiştiricilerin ve üreticilerin mal/hizmet sunumu kapasite ve kalitelerinin artırılmasına yönelik mali destek programları ve sektördeki ortak sorunlara kalıcı çözümler sunması beklenen güdümlü projeler ile müdahale edilmesi ve Sektörün ekonomik anlamda oluşturacağı katma değer in sürdürülebilir olarak artırılması plânlanmaktadır.

Programın hedef grubu geçimlik hayvancılık faaliyeti olarak tanımlanan ölçeğin biraz üzerinde kapasiteye sahip et ve süt odaklı faaliyet gösteren yetiştiriciler ve üreticilerdir. Program, TRA Düzey 2 Bölge Plânı'nda yer alan vizyonun (*yüksek irtifa ve bozulmamış doğal yapıdan kaynaklanan ayırt edici özelliklere sahip tarımsal ürün miktarını artırmış; ürettiğini işleyerek değerinde pazarlayan; kaliteli ve çeşitli hizmet sunumu ile iç ve dış yakın coğrafyası için çekim merkezi olmuş; yaşanabilirliği yüksek bir bölge olmak*) gerçekleşmesine katkı sağlayacaktır.

Programın Bölgesel ve Ulusal Ölçekli Planlar ve Stratejilerle İlişkisi

Tarımsal üretim maliyetlerinin düşürülmesi ve verimliliğin artırılması durumunda ülkemizde dünya fiyatlarının üzerinde seyreden gıda fiyatları düşebilecektir. Bu durum, yerli fiyatların

dünyada artan gıda fiyatlarına yaklaşması yoluyla ülkemiz açısından bir fırsat oluşturabilecektir. Öte yandan, artan nüfusu ve gelirinin yanı sıra kültürel yakınlığıyla da önemli bir potansiyel taşıyan Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Yakın Doğu'nun Türkiye için gıda ürünlerinde daha büyük bir dış pazar haline gelmesi beklenmektedir. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - Gıda, Su ve Doğal Kaynakların Etkin Kullanımı / 67)**

Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminde Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS) çerçevesinde kırsal ekonominin güçlendirilmesine, insan kaynaklarının geliştirilmesi ve yoksulluğun azaltılmasına, yaşam kalitesinin artırılmasına, sürdürülebilir kaynak kullanımı ve çevrenin korunmasına ağırlık verilmiştir. Kırdan kente göç dinamikleri yavaşlamakla birlikte devam etmektedir. Bu dinamiğin temelinde, kırsal kesimin kentsel iş imkânlarına ve yaşam şartlarına erişme isteği bulunmaktadır. Göçle gelen çoğu düşük vasıflı nüfusun, şehirlerde sosyal yaşam ve işgücü piyasalarına uyum zorlukları; şehirlerde işsizlik, gelir farkları, kayıt dışılık gibi sorunlara neden olmaktadır. Kırsal kesimde, tarım sektörünün gelişmesinin yanında, gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi önemini korumaktadır. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - Plan Öncesi Dönemde Türkiye'de Ekonomik ve Sosyal Gelişmeler / 115)**

Onuncu Kalkınma Planı döneminde sanayi sektörlerinin yanı sıra tarım ve kritik hizmet alanlarında da aynı perspektifle bir dönüşümün gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme / 426)**

Bilim, teknoloji ve yenilik politikalarının başta eğitim, sanayi ve bölgesel politikalar olmak üzere diğer politikalarla tamamlayıcı olarak yürütülmesi; sanayi sektörü yanında hizmetler ve tarım sektörlerinde katma değer artışı sağlanması, yenilikçi girişimciliğin gelişmesi ve bölgesel potansiyelin harekete geçirilmesi açılarından öneme sahiptir. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - Bilim, Teknoloji ve Yenilik / 623)**

Tarımsal işletmelerin küçük ve dağınık yapıda olması, pazara erişim ve örgütlenmedeki yetersizlikler ile eğitim-yayım hizmetlerinin yaygınlaştırılmamış olması önemli sorun alanlarını oluşturmaktadır. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - Tarım ve Gıda - Durum Analizi / 745)**

Toplumun yeterli ve dengeli beslenmesini esas alan, ileri teknolojiye dayalı, altyapı sorunlarını çözmüş, örgütlülüğü ve verimliliği yüksek, etkin ve talebe dayalı üretim yapısıyla uluslararası rekabet gücünü artırmış, doğal kaynakları sürdürülebilir kullanan bir tarım sektörünün

oluşturulması amaçlanmaktadır. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - Tarım ve Gıda - Amaç ve Hedefler / 756)**

Tarımda sosyal yapı gözetilerek üretim türüne göre yeter gelirli işletme büyüklüğü temelinde tarımsal işletmelerin etkinlikleri artırılacaktır. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - Tarım ve Gıda - Politikalar / 758)**

Başta Nitelikli ve Ayırt Edici Özellikteki Ürünler Olmak Üzere Tarımsal Üretimin Miktar ve Kalitesinin Artırılması ana gelişme eksenine; Kaliteli, Yeterli ve Sürekli Tarımsal Üretim İçin Teknik Altyapının İyileştirilmesi önceliği; Tarımsal hammaddenin üretilmesi, toplanması, taşınması ve işlenmesine yönelik alt yapı ve organizasyon eksikliklerinin giderilmesi tedbiri mevcuttur. **(TRA 1 Düzey 2 Bölgesi Plânı - Gelişme Eksenine)**

Yukarıda atıf yapılan tüm politika, amaç ve hedefler tasarlanan sonuç odaklı programı destekler niteliktedir.

Kamu Yatırımları ve Ajans Mali Destek Programları Aracılığıyla Oluşan Güçlü Altyapı

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Bölge Kalkınma İdareleri Destekleri

Bölge illerinde Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri vasıtasıyla Alan Bazlı Tarımsal Destekler, Fark Ödemesi Destekleri, Hayvancılık Destekleri, Tarım Sigortaları Destekleri, Kırsal Kalkınma Destekleri, Düve Alım Desteği, Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi, DAP, GAP, KOP ve DOKAP kapsamındaki illerde hayvancılık yatırımlarının desteklenmesi (inşaat ve hayvan alımı), Ekonomik Yatırımlar Destekleme Programı, Toplu Basınçlı Sulama Sistemleri Yatırımları ve Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenme programları uygulanmaktadır.

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK)

TRA1 Düzey 2 Bölgesi illerinden Erzurum ve Erzincan illerinde mevcut olan kurumlar eliyle IPARD Programının hedefleri;

- Tarım ve Hayvancılık sektörlerine yönelik yatırımları artırmak,
- Tarım ve Sanayi entegrasyonunun geliştirmek,
- Kırsal alanda yeni iş olanaklarını artırarak göçü önlemek,
- Kırsal alandaki nüfusun gelir düzeyini yükseltmek,
- Standartları yüksek işletmelerin sayısını artırmak,
- Ve, AB pazarına erişimi kolaylaştırmak çerçevesinde hibe ve destekler sunulmaktadır.

Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı Mali Destek Programları

Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından 2013 yılında Bayburt İlinde uygulanan Bayburt İlinde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi Mali Destek Programı ile 1,8 Milyon TL'lik Ajans desteği sağlanmıştır ve toplamda 3,8 Milyon TL'lik bir yatırım gerçekleştirilmiştir. Genel olarak Ajans'ın Mali Destek Programlarında imalat sanayi önceliğinde etin ve sütün işlenmesi çerçevesinde destekler de sürdürülmektedir.

Erzurum İli Süt Sektörü Soğuk Zincir Sistemi Kurulumu Projesi'nin fizibilite raporu hazırlanmış ve onay işlemleri süreci tamamlanmıştır. 2019 yılında uygulamasına başlanması plânlanan söz konusu proje kapsamında, Erzurum İli'ndeki süt odaklı hayvan yetiştiriciliği altyapısı büyük ölçüde iyileştirilecek ve güçlendirilecektir. Altyapısı sağlam süt odaklı yetiştiricilik, zincirleme olarak et odaklı yetiştiricilik altyapısını da güçlendirecektir. Böylece, İl'deki et ve süt sektörlerinin ekonomik katma değerinin artırılması sağlanacaktır.

Bununla birlikte, Erzincan ve Bayburt İllerinde uygulama süreci devam etmekte olan "Erzincan İli Süt İşleme Tesisi" ve "Bayburt İli Tarım Yerleşkesi" isimli projeler ile birlikte, TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nin hayvancılık altyapısı büyük ölçüde güçlendirilmiş olacaktır.

Ön Risk Değerlendirmesi

Sonuç Odaklı Programın uygulanması kapsamında karşılaşılabilecek muhtemel riskler aşağıdaki gibidir;

- Devletimizin yerel ve bölgesel düzeydeki projeler ve desteklemeler bağlamındaki temel politikasının program aleyhine olacak şekilde değişmesi.
- Sektörde faaliyet gösteren hedef grubun program kapsamındaki amacı yeterince içselleştirememesi ve faaliyetler düzeyinde beklenen düzeyde katkı sağlamaması,

3.3.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında 2019 yılında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktılar aşağıda yer almaktadır:

Tablo - 15: TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma Analiz ve Programlama (Faaliyet 3.3.4.1.1.)	Fizibilite	Adet	6	Yayınlanan Fizibilite, Ajans Faaliyet Raporları
Araştırma Analiz ve Programlama (Faaliyet 3.3.4.1.2.)	Rapor	Adet	3	Üzerinde mutabakat sağlanan raporlar, Toplantı Tutanaqları
İşbirliği ve Koordinasyon (Faaliyet 3.3.4.2.1.)	Oluşturulan Ortak Ürün/Marka	Adet	3	Marka Tescil Belgesi
İşbirliği ve Koordinasyon (Faaliyet 3.3.4.2.1.)	Düzenlenen İşbirliği Toplantısı/Düzenlenen Fuar Sayısı	Adet	6/1	Toplantı Tutanaqları, Fotoğraflar, Faaliyet Raporları
Tanıtım ve Yatırım Destek (Faaliyet 3.3.4.3.1.)	Broşür, Marka Tescil Belgesi, Ziyaretler	Adet	3000/3/9	Basılan Materyaller, Faaliyet Raporu, Tescil Belgeleri
Ajans Desteği (Teknik Destek) (Faaliyet 3.3.4.4.1.)	Eğitim	Adet/Kişi	6/600	Katılımcı çizelgeleri, Eğitim sonuç raporları, Fotoğraflar
Ajans Destekleri (Mali Destek Programı) (Faaliyet 3.3.4.4.2.)	Program	Adet	1	Program Kapanış Raporu, Ajans Faaliyet Raporu, Etki Değerlendirme Raporu
Ajans Destekleri (Güdümlü Proje) (Faaliyet 3.3.4.4.3.)	Proje	Adet	1	Proje Kapanış Raporu, Proje Sonrası Değerlendirme Raporu, Ajans Faaliyet Raporu

Tablo - 16: TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
3.3.1.2.1.	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde et ve süt sektörlerinde faaliyet gösteren yetiştiriciler ve üreticilere yönelik olarak; hijyen-sanitasyon, bakım-besleme, kalite-standardizasyon, markalaşma vb. konularda bilgilendirme toplantıları ve eğitimler düzenlendi.	Adet/Kişi	6 Teknik Destek Projesi aracılığıyla 600 kişiye eğitim verilmesi.	Proje Kapanış Raporları, Eğitim Katılımcı Listeleri, Fotoğraflar
3.3.1.2.2.	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde et ve süt sektörlerini ilgilendiren araştırma raporları ve fizibilite etüdü belgeleri hazırlandı.	Adet	Erzurum, Erzincan ve Bayburt İlleri için 3 adet araştırma raporu ve 6 adet fizibilite raporu hazırlanması.	Araştırma Raporları, Fizibilite Etüdü Belgeleri
3.3.1.2.2.	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde üretilen et ve süt ürünlerinin uluslararası ölçüler doğrultusunda kalite standardizasyonu sağlandı.	Adet	Bölgenin et ve süt ürünleri için asgarî 4 kalite standardizasyonu belgesi alınması.	TÜRKAK Onaylı Kalite Belgeleri ve TSE Onaylı Standart Belgeleri
3.3.1.2.3.	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde üretilen et ve süt ürünleri için ortak marka değeri oluşturuldu.	Adet	Bölgenin et ve süt ürünleri için asgarî 3 ortak marka değeri oluşturulması.	Marka Tescil Belgesi
3.3.1.2.3.	Kalite standardizasyonu sağlanan ve ortak marka değeri oluşturulan ürünleri ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımı sağlandı.	Adet	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde üretilen et ve süt ürünlerinin tanıtımı amacıyla 1 adet fuar düzenlenmesi, asgarî 3 adet etkinliğe katılım sağlanması, asgarî 9 adet ziyaret organizasyonu düzenlenmesi.	Faaliyet Raporları, Fotoğraflar

3.3.4. Proje ve Faaliyetler

3.3.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

3.3.4.1.1. TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki et ve süt sektörlerini ilgilendiren konularda (Bayburt İli Et Sektörü Raporu, Erzincan İli Tulum Peyniri Raporu, Erzurum İli Canlı Hayvan Pazarları Raporu vb.) araştırma raporlarının hazırlanması.

3.3.4.1.2. TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki et ve süt sektörlerini ilgilendiren fizibilite etüdü (TRA 1 Düzey 2 Bölgesi Et Ürünleri Ortak Üretim Merkezi Fizibilite Etüdü Raporu, TRA 1 Düzey 2 Bölgesi Süt Ürünleri Ortak Üretim Merkezi Fizibilite Etüdü Raporu vb.) çalışmalarının gerçekleştirilmesi.

3.3.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon

3.3.4.2.1. TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki et ve süt sektörlerindeki paydaşlar ile işbirliği ve koordinasyon içerisinde, sektörün ulusal ve uluslararası pazarlardaki rekabet gücünü arttıracak ortak ürün/marka çalışmalarının gerçekleştirilmesi.

3.3.4.3. Tanıtım ve Yatırım Destek

3.3.4.3.1. TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki et ve süt ürünlerinin yüksek rakım ve organik ürün odaklı markalaşma ve pazarlama çalışmaları aracılığıyla ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılması (Bu kapsamda, ulusal ölçekli bir fuar düzenlenmesi, ulusal/uluslararası ölçekli organizasyonlara katılım sağlanması, tüketici pazar, tamamlayıcı sektör ve mevcut/potansiyel yatırımcı ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi).

3.3.4.4. Ajans Destekleri

3.3.4.4.1. TRA 1 Düzey 2 Bölgesi İllerindeki et ve süt sektöründe faaliyet göstermekte olan yetiştiricilerin ve üreticilerin, teknik destek programı aracılığıyla, hijyen-sanitasyon, bakım-besleme, araştırma-geliştirme, tanıtım-pazarlama-markalaşma, kalite-standardizasyon ve benzeri konularda bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi.

3.3.4.4.2. TRA 1 Düzey 2 Bölgesi İllerindeki et ve süt sektöründe faaliyet göstermekte olan yetiştiricilerin ve üreticilerin, mevcut kapasite ve hizmet sunum kalitesinin artırılması odaklı mali destek programları aracılığıyla desteklenmesi.

3.3.4.4.3. TRA 1 Düzey 2 Bölgesi İllerindeki et ve süt sektöründe faaliyet göstermekte olan yetiştiricilerin ve üreticilerin ortak sorunlarına kalıcı çözümler sunacak güdümlü projelerin

(ortak marka değeri oluşturma, kalite standardizasyonunu sağlama, ortak pazarlama sistemleri kurma vb. konularda) desteklenmesi.

Sonuç Odaklı Program kapsamında, 2019 yılında uygulanması planlanan GÜDÜMLÜ PROJE, Bölge’de hâlihazırda yürütülmekte olan Kırmızı Et Kümelenmesi çalışmaları neticesinde tüm paydaşların mutabakatıyla belirlenecek olan proje konusuna yönelik olarak hazırlanacak ve uygulanacaktır. Devam eden değerlendirme sürecinde öne çıkan proje fikri, Bölge İllerinde üretilen et ve süt ürünlerinin ürünlerin ortak bir marka çatısı altında pazarlanacağı bir merkezin kurulmasıdır.

3.3.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo - 17: TRA 1 Düzey 2 Bölgesi’nde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi SOP Faaliyetlerine İlişkin Zaman Planlaması

Proje / Faaliyet	2019		2020		2021	
	1	2	1	2	1	2
TRA 1 Düzey 2 Bölgesi’ndeki et ve süt sektörlerini ilgilendiren konularda (Bayburt İli Et Sektörü Raporu, Erzincan İli Tulum Peyniri Raporu, Erzurum İli Canlı Hayvan Pazarları Raporu vb.) araştırma raporlarının hazırlanması.	X	X	X	X		
TRA 1 Düzey 2 Bölgesi’ndeki et ve süt sektörlerini ilgilendiren fizibilite etüdü (TRA 1 Düzey 2 Bölgesi Et Ürünleri Ortak Üretim Merkezi Fizibilite Etüdü Raporu, TRA 1 Düzey 2 Bölgesi Süt Ürünleri Ortak Üretim Merkezi Fizibilite Etüdü Raporu vb.) çalışmalarının gerçekleştirilmesi.	X	X	X	X		
TRA 1 Düzey 2 Bölgesi’ndeki et ve süt sektörlerindeki paydaşlar ile işbirliği ve koordinasyon içerisinde, sektörün ulusal ve uluslararası pazarlardaki rekabet gücünü arttıracak ortak ürün/marka çalışmalarının gerçekleştirilmesi.	X	X	X	X		
TRA 1 Düzey 2 Bölgesi’ndeki et ve süt ürünlerinin yüksek rakım ve organik ürün odaklı markalaşma ve pazarlama çalışmaları aracılığıyla ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılması (Bu kapsamda, ulusal ölçekli bir fuar düzenlenmesi, ulusal/uluslararası ölçekli organizasyonlara katılım sağlanması, tüketici pazar, tamamlayıcı sektör ve mevcut/potansiyel yatırımcı ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi).	X	X	X	X	X	X
TRA 1 Düzey 2 Bölgesi İllerindeki et ve süt sektöründe faaliyet göstermekte olan yetiştiricilerin	X	X	X	X		

ve üreticilerin, teknik destek programı aracılığıyla, hijyen-sanitasyon, bakım-besleme, araştırma-geliştirme, tanıtım-pazarlama-markalaşma, kalite-standardizasyon ve benzeri konularda bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi.						
TRA 1 Düzey 2 Bölgesi İllerindeki et ve süt sektöründe faaliyet göstermekte olan yetiştiricilerin ve üreticilerin, mevcut kapasite ve hizmet sunum kalitesinin artırılması odaklı mali destek programları aracılığıyla desteklenmesi.				X	X	X
TRA 1 Düzey 2 Bölgesi İllerindeki et ve süt sektöründe faaliyet göstermekte olan yetiştiricilerin ve üreticilerin ortak sorunlarına kalıcı çözümler sunacak güdümlü projelerin (ortak marka değeri oluşturma, kalite standardizasyonunu sağlama, ortak pazarlama sistemleri kurma vb. konularda) desteklenmesi.		X	X	X		

3.3.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı'nın ortak ana yürütücüleri Genel Sekreterlikçe görevlendirilen SOP Uygulama Komisyonudur.

İlgili SOP Uygulama Komisyonu TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programının uygulama sürecindeki kurumlar arası ve Ajans içi koordinasyonun sağlanmasından sorumludur.

3.3.7. İzleme ve Değerlendirme

SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek tüm destek programlarının uygulanmasından PYB, izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İDB sorumludur. Mali destek programı kapanış raporunun hazırlanmasından 2 yıl sonra İDB tarafından mali destek programına ilişkin değerlendirme raporu hazırlanacaktır. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek faaliyetlerin çıktılarının izlenmesi ile ilgili olarak SOP ana yürütücüsü görevli olacaktır. SOP sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin rapor SOP'un uygulama süreci tamamlandıktan 2 yıl sonra hazırlanacaktır. SOP'un Dönemsel İlerleme Raporlarının ve SOP Kapanış Raporu'nun hazırlanmasından SOP ana yürütücüsü sorumludur.

Tablo - 18: TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde Et ve Süt Sektörlerinin Geliştirilmesi SOP 2019 Yılı Faaliyetleri

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Araştırma ve Programlama (Faaliyet 3.3.4.1.1.)	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki et ve süt sektörlerini ilgilendiren konularda (Bayburt İli Et Sektörü Raporu, Erzincan İli Tulum Peyniri Raporu, Erzurum İli Canlı Hayvan Pazarları Raporu vb.) araştırma raporlarının hazırlanması.	SOP Uygulama Komisyonu APB ve YDO'lar	01/02/2019 31/07/2019	0,00
Araştırma ve Programlama (Faaliyet 3.3.4.1.2.)	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki et ve süt sektörlerini ilgilendiren fizibilite etüdü (TRA 1 Düzey 2 Bölgesi Et Ürünleri Ortak Üretim Merkezi Fizibilite Etüdü Raporu, TRA 1 Düzey 2 Bölgesi Süt Ürünleri Ortak Üretim Merkezi Fizibilite Etüdü Raporu vb.) çalışmalarının gerçekleştirilmesi.	SOP Uygulama Komisyonu APB ve YDO'lar	01/04/2019 31/12/2019	600.000,00
İşbirliği ve Koordinasyon (Faaliyet 3.3.4.2.1.)	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki et ve süt sektörlerindeki paydaşlar ile işbirliği ve koordinasyon içerisinde, sektörün ulusal ve uluslararası pazarlardaki rekabet gücünü arttıracak ortak ürün/marka çalışmalarının gerçekleştirilmesi.	SOP Uygulama Komisyonu YDO'lar, İlgisine Göre Erzurum, Erzincan ve Bayburt İllerindeki Kamu Kurumları/ Kuruluşları ve STK'lar	01/01/2019 31/12/2020	50.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek (Faaliyet 3.3.4.3.1.)	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki et ve süt ürünlerinin yüksek rakım ve organik ürün odaklı markalaşma ve pazarlama çalışmaları aracılığıyla ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılması (Bu kapsamda, ulusal ölçekli bir fuar düzenlenmesi, ulusal/uluslararası ölçekli organizasyonlara katılım sağlanması, tüketici pazar,	SOP Uygulama Komisyonu YDO'lar, İlgisine Göre Erzurum, Erzincan ve Bayburt İllerindeki Kamu Kurumları/	01/01/2019 31/12/2021	100.000,00

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
	tamamlayıcı sektör ve mevcut/potansiyel yatırımcı ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi)	Kuruluşları ve STK'lar		
Ajans Desteği (Teknik Destek) (Faaliyet 3.3.4.4.1.)	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi İllerindeki et ve süt sektöründe faaliyet göstermekte olan yetiştiricilerin ve üreticilerin, teknik destek programı aracılığıyla, hijyen-sanitasyon, bakım-besleme, araştırma-geliştirme, tanıtım-pazarlama-markalaşma, kalite-standardizasyon ve benzeri konularda bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi.	SOP Uygulama Komisyonu PYB	01/04/2019 31/12/2019	350.000,00
Ajans Destekleri (Güdümlü Proje) (Faaliyet 3.3.4.4.3.)	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi İllerindeki et ve süt sektöründe faaliyet göstermekte olan yetiştiricilerin ve üreticilerin ortak sorunlarına kalıcı çözümler sunacak güdümlü projelerin (ortak marka değeri oluşturma, kalite standardizasyonunu sağlama, ortak pazarlama sistemleri kurma vb. konularda) desteklenmesi.	SOP Uygulama Komisyonu PYB ve İDB	01/06/2019 31/12/2020	6.000.000,00
TOPLAM				7.100.000,00

3.4. BAYBURT İLİ DOĞALTAŞ SEKTÖRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (DOĞALTAŞ SOP)

3.4.1. Amaç

3.4.1.1. Genel Amaç

Bayburt ili doğaltaş sektörünün ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet edebilirliğinin artırılması

3.4.1.2. Özel Amaçlar

Özel Amaç 1. Doğaltaş sektöründe AR-GE, yenilikçilik ve teknoloji kullanım seviyesinin yükseltilmesi, sektörde üretilen mevcut ürünlerin katma değerinin artırılması ve katma değeri yüksek yeni ürünlerin üretilmesinin sağlanması,

Özel Amaç 2. Doğaltaş sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin kurumsal yapılarının, insan kaynağı altyapılarının, teknik bilgi ve becerilerinin ve üretim kapasitelerinin geliştirilmesi,

Özel Amaç 3. Bölge içinden ve/veya dışından yeni yatırımların sektöre kazandırılması,

3.4.2. Arka Plan ve Müdahale Gereçesi

İmalat sanayiinde; teknoloji üretiminin gelişmesi, modern teknoloji kullanımının hızla yaygınlaşması, nitelikli işgücü temini, yüksek katma değerli ürünlerde üretim kabiliyetinin artması, yeni gelişen sektörlerle yatırım yapılması, KOBİ'lerin üretim ve yönetim yapılarının iyileşmesi gibi yapısal nitelikteki konular önemini korumaktadır. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - 2.2.11.a. İmalat Sanayiinde Dönüşüm/648).**

Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünü ve dünya ihracatından aldığı payı artırmak için imalat sanayiinde dönüşümü gerçekleştirerek yüksek katma değerli yapıya geçmek ve yüksek teknoloji sektörlerinin payını artırmak temel amaçtır. Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünü ve dünya ihracatından aldığı payı artırmak için imalat sanayiinde dönüşümü gerçekleştirerek yüksek katma değerli yapıya geçmek ve yüksek teknoloji sektörlerinin payını artırmak temel amaçtır. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - 2.2.11.b. İmalat Sanayiinde Dönüşüm/649).**

Ülkemizin uzun dönemde Avrasya'nın üretim merkezi olması hedefi doğrultusunda Plan döneminde imalat sanayiinin; daha yüksek katma değer yaratan, teknoloji üreten ve kullanabilen, çevre dostu teknolojileri kullanan ve üretebilen, becerilerini sürekli geliştirebilen, geleceğin ticaret dünyasının taleplerine cevap verebilen, sürdürülebilir küresel rekabet gücü kazanmış, bölgesel potansiyellerin ekonomiye katkısının artırıldığı, girdi tedarikinde etkinliğin sağlandığı, yatırım ve ara mallarında ithalat bağımlılığının azaltıldığı bir yapıya doğru

dönüşmesi öngörülmektedir. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - 2.2.11.b. İmalat Sanayiinde Dönüşüm/652).**

İmalat sanayiinde rekabet gücünü ve yurtiçi katma değeri artırmak üzere hem imalat sanayii alt sektörleri arasında hem de tarım ve hizmetler sektörleriyle değer zinciri bazlı bütünleşmenin artırılmasının sağlanması ve işletmelerin rekabet öncesi işbirliği, ağ oluşturma, ortak Ar-Ge ve tasarım, ortak tedarik ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesinin özendirilmesi gibi politikalar belirlenmiştir.

Türkiye’de madencilik sektörünün GSYH içerisindeki payı 2006 yılında yüzde 1,2 iken, 2012 yılında yüzde 1,5’e yükselmiştir. Toplam ihracat 2006 yılında 1,1 milyar dolar iken 2012 yılında 3,2 milyar dolara yükselmiş olup, ihracatın büyük bir kısmı doğal taş, bakır, çinko, krom, feldspat ve bordan oluşmaktadır. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - 2.2.17.a. Madencilik/ 798).**

Madencilik sektöründe; ruhsat güvencesinin artırılması, karmaşık ve uzun izin süreçlerinin basitleştirilmesi, ihraç edilen madenlerin yurtiçinde işlenerek oluşan katma değer artırılması, başta özel kesim olmak üzere arama faaliyetlerinin artırılması, kamu kuruluşlarının yeniden yapılandırılması ve verimliliklerinin artırılması, madencilik faaliyetlerinin diğer sektör faaliyet ve yatırımlarıyla eşgüdümlü şekilde planlanması, madencilik firma ve işletmelerindeki ölçek ve teknoloji sorununun giderilmesi ihtiyacı devam etmektedir. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - 2.2.17.a. Madencilik/ 803).**

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisinde üretimleri tarım ve hayvancılık ile madencilik sektörlerine dayalı olan, kırsal niteliği yüksek ve sanayileşme konusunda mikro denebilecek işletmelere sahip, kalkınmada yapısal güçlük yaşayan, çeşitli dezavantajlar nedeniyle potansiyelleri yeterince değerlendirilememiş iller Öncelikli Gelişme İlleri kapsamında ele alınmaktadır. İşsizlik, göç, nitelikli işgücünün yetersizliği, eğitim ve sağlık altyapısındaki yetersizlikler, tarımsal verimliliğin düşüklüğü, kırsal alanda gelir getirici faaliyetlerin azlığı, temel fiziki ve sosyal altyapı eksiklikleri, bölge içi sermaye birikiminin sağlanmasında yaşanan sorunlar, Öncelikli Gelişme İllerinin temel sorun alanları olarak belirlenmiştir.

10. Kalkınma Planında madencilik sektörünün gelişmesi ve uluslararası ölçekte rekabet gücünün artırılması amacı ile krom ve mermer gibi madencilik ürünlerinin yurtiçinde işlenmesi ve oluşan katma değer artırılmasının sağlanması, küresel ölçekli ve rekabet gücü yüksek madencilik şirketleri oluşturulmasının desteklenmesi gibi temel politikalar belirlenmiştir. **(T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - 2.2.17.c. Madencilik/ 810-811).**

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi “Bölgesel Gelişmenin Vizyonu, İlkeleri ve Genel Amaçları” başlığı altında bölgelerde öne çıkan sektör ve kümelerin etkin kılınması, yenilik ve girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesi ve bölgelerin kalkınma önceliklerine hizmet edecek yatırımların artırılması, yerel potansiyelin değerlendirilerek rekabet gücünün artırılmasında önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bu çerçevede; bölgelerin yenilik ve girişimcilik kapasiteleri ile kümelenmenin geliştirilmesi, yatırım imkânlarının analizi, tespiti, tanıtımı ve yatırım sürecinin desteklenmesi, turizm potansiyelinin yerel ve bölgesel kalkınma için etkili bir şekilde kullanılması sağlanması amaçlanmaktadır.

Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2013-2024 Bölge Planında “Bölgede üretilen hammaddenin işlenerek katma değerli ürün haline getirilmesi” ana eksenlerden biri olarak belirlenmiştir. Bu ana eksen altında “Bölgenin AR-GE, Yenilikçilik ve Teknoloji Kullanım Seviyesinin Yükseltilmesi”, “Bölgeye İşleme ve İmalat Sanayi Yatırımlarının Çekilmesi” ve “Katma Değeri Yüksek Ürünlerin Değerinde Pazarlaması” öncelikleri yer almaktadır.

TRA1 Düzey 2 Bölgesi son yıllarda ulaşım altyapısının iyileşmesi ile gerek limanlara gerekse hedef pazarlara erişim açısından avantajlı bir konuma gelmiştir. Bölge ürettiği tarımsal ve özellikle taşa toprağa dayalı hammaddesini işlemeden bölge dışına pazarlamaktadır. Yatırım altyapısının eksikliği, teknoloji üretimi ve kullanımındaki yetersizlik, nitelikli işgücü noksanlığı, mevcut işletmelerin gelenekçi yönetim ve organizasyon yapıları bölgeden elde edilen hammaddenin katma değerli ürün haline getirilmeden pazara sunulmasına neden olmaktadır. Ulaşım altyapısındaki iyileştirmelere rağmen bölgenin konum olarak uzaklığı mevcut işletmelerin pazar alanını yakın çevreyle sınırlı tutmuş ve ulusal ve uluslararası alanda rekabet edebilirliklerini azaltmaktadır. Pazarın dar olması üretilen ürün çeşitliliğini sınırlandırmaktadır.

Bölgenin rekabet edebilirliğinin artırılması için katma değerli ürün üretilmesini mümkün kılacak sanayi altyapısının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda bölgeye işleme ve imalat sanayi yatırımlarının çekilmesi, bölgenin sermaye birikiminin bölge içerisinde yatırıma dönüştürülmesi, Ar-Ge, yenilikçilik ve teknoloji kullanım seviyesinin yükseltilmesi ve katma değeri yüksek ürünlerin değerinde pazarlanması öncelikli müdahale alanlarıdır.

Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı ve Kalkınma Bankası işbirliği ile yapılan illerin uygun yatırım alanları araştırmasında sektörlerdeki mevcut durum ortaya konulmuş iç-dış ticaret analizi, kümelenme analizi, girdi-çıkı analizleri, ileri-geri bağlantı katsayıları gibi analizler

yoluyla Bayburt ilinin potansiyel yatırım konuları ortaya konulmuştur. Yapılan çalışmalarda gelişme eksenine sahip 5 ana sektörden birinin de Madencilik olduğu tespit edilmiştir.

Maden Teknik Arama Kurumunun 2006 yılında Bayburt ilinde yaptığı kısmi rezerv tespit çalışmasına göre Bayburt 180 Milyon Metreküp ekonomik kıymete sahip, görünür doğal taş rezervine sahiptir. Görünmeyen rezerv ile birlikte sahip olunan rezervin 500 Milyon Metreküpün üzerinde olduğu tahmin edilmektedir.

İldeki mevcut rezervler, ilin konumu, mevcut sektörel altyapı, yapılan analiz ve araştırma çalışmaları sonucunda madencilik sektörünün il ekonomisinde önemli bir yere ve gelişme potansiyeline sahip olduğu anlaşılmaktadır. İlde bu sektörün gelişmesine katkı sağlamak amacı ile hazırlanan Sonuç Odaklı Program, Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı Bölge Planı ana eksenini ile Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ve 10. Kalkınma Planında yer alan İmalat Sanayi Dönüşümü ve Madencilik Sektörünün gelişimi için belirlenen politikalarla doğrudan örtüşmektedir. Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı ile uluslararası rekabet gücüne sahip, yüksek katma değerli ürünler üreten, ihracat kapasitesi yüksek ve ülke ekonomisine katkı sağlayacak nitelikte işletmelerin ortaya çıkmasının sağlanması hedeflenmektedir.

3.4.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında 2019 yılında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktılar aşağıda yer almaktadır:

Tablo – 19: Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Değer Zinciri Analizi Raporu	Adet	1	Analiz Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Kümelenme Analizi Raporu	Adet	1	Analiz Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Bayburt İli Doğaltaş Rezervleri Araştırması	Adet	1	Analiz Raporu
Kapasite Geliştirme	Düzenlenen Mesleki Eğitim Sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Mesleki Eğitimlere Katılan Kişi Sayısı	Adet	80	Ajans Faaliyet Raporu, Katılımcı Listeleri
Ajans Destekleri (Güdümlü Proje)	Desteklenen Proje Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu, KAYS Verileri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
İşbirliği ve Koordinasyon	Düzenlenen Teknik Gezi Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
İşbirliği ve Koordinasyon	Katılım Sağlanan Sektörel Fuar Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu

Tablo – 20: Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1	Değer Artışı Sağlanan Ürün Sayısı	Adet	2	Firma Ürün Katalogları
1	Sektörde Üretilen Yeni Ürün Sayısı	Adet	2	Firma Ürün Katalogları
3	Sektörde Yeni Faaliyete Geçen İşletme Sayısı	Adet	2	Ticaret ve Sanayi Odası Sicil Kayıtları
1,2	Sektörde İyileştirilen Ortak Kullanım Tesisi Sayısı	Adet	1	Proje Nihai Raporu ve Firma Kapasite Raporu

3.4.4. Proje ve Faaliyetler

3.4.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Doğaltaş Sektörü Değer Zinciri Analizi

Bayburt ili Doğaltaş Sektörü ile ilgili daha önce yapılmış bir değer zinciri analizi çalışması bulunmamaktadır. Sektörün bundan sonraki gelişiminin stratejik bir yaklaşımla planlanması ve izlenebilmesi için bu analizin yapılması önem arz etmektedir.

Michael Porter tarafından ortaya atılan değer zinciri analizi yaklaşımı, işletmelerin veya sektörlerin rekabetçilik düzeylerinin ortaya konması açısından önemli bir yöntemdir. Bu analizde işletmenin üretimle doğrudan veya dolaylı olarak ilgili tüm süreçleri detaylı olarak incelenmekte, her bir sürecin üretilen ürünün değerine ne kadar yansıdığı ölçülerek toplam değer nasıl arttırılabileceğine yönelik değerlendirmeler yapılmaktadır. Buna göre işletmeler rekabet avantajını iki şekilde elde edebilir. Bunlardan biri maliyeti avantajı kazanmak, diğeri ise üründe farklılaşma sağlayarak değeri arttırmaktır. Analizde “zincir” ifadesinin kullanılması ise hem faaliyetlerin birbiriyle bağlantısını anlatması, hem de zayıf ve güçlü halkaların tanımlanmasını mümkün kılması nedeniyle önemlidir.

Belli bir sektöre yönelik olarak yapılan değer zinciri analizinde ise hammadde tedarikinden ürünün nihai tüketiciye ulaştırılması aşamasına kadar tüm süreçler ortaya konarak söz konusu sektör ile ilgili yükseltme planları oluşturulur. Bayburt ili doğaltaş sektörüne yönelik olarak

yapılacak olan değer zinciri analizi ile sektöru temsil eden ürün veya ürünler belirlenecek olup, belirlenecek ürün veya ürünlere üretim sürecinin her bir aşamasında ne kadar değer katıldığı, bu değerin ne kadarının bölgede oluşturulduğu hesaplanarak bölgede oluşturulan değerin nasıl artırılabilieceğine yönelik çalışmalar yapılacak ve sektöru temsil eden ürünler için yükseltme planlarının belirlenmesi sağlanacaktır.

Doğaltaş Sektörü Kümelenme Analizi

Bayburt ili doğaltaş sektörüne yönelik olarak kümelenme özelinde bir analiz çalışması bulunmamaktadır. Sektör Bayburt ili ölçeğinde üretim açısından önem arz etmekte ve ihracat potansiyeli taşımaktadır. Söz konusu sektörün rekabetçiliğinin arttırılabilmesi sektör paydaşlarının kümelenme mantığı içerisinde birlikte hareket edebilmesine bağlıdır. Bu nedenle Bayburt ili doğaltaş sektörüne yönelik bir kümelenme analizi çalışması yapılması, sektörün kümelenme mantığı içerisindeki yerinin tespit edilmesi ve geliştirilmesi anlamında önemlidir.

Bayburt ili doğaltaş sektörüne yönelik olarak yapılacak olan kümelenme çalışması ile sektörün küme mantığı içerisindeki mevcut durumu analiz edilerek eksiklikler ve potansiyeller ortaya çıkartılacak ve sektörün kendisine örnek alabileceği başarılı kümelenme modelleri incelenerek bu örneklerin ile nasıl uyarlanabileceği tespit edilecektir. Ayrıca sektörde ortak iş yapabilme kültürünün geliştirilmesi de kümelenme analizinin neticesinde ulaşılmak istenen nihai amaçlar arasında yer almaktadır.

Bayburt ili doğaltaş sektörü kümelenme çalışmasında öncelikle küme potansiyelinin tespiti yapılacaktır. Bu tespitinin yapılması aşamasında Kalkınma Bankası ve KUDAKA işbirliği ile hazırlanmış olan Bayburt ili Uygun Yatırım Alanları Çalışması'nda gerçekleştirilen analizlerden de istifade edilecektir.

Küme potansiyelinin tespitinden sonra küme paydaşları bir araya getirilerek bir ekip oluşturulacak, küme ekosistemi tanımlanacak ve şemsiye ya da lider örgüt oluşturulacaktır. Daha sonra sektörün rekabetçilik analizi yapılacaktır. Bu aşamada örnek küme analizi ve GZFT analizi gibi analiz çalışmaları da gerçekleştirilecektir. Bu analiz çalışmalarını müteakiben küme stratejisinin belirlenmesi aşamasına geçilecektir. Bu aşamada küme için bir stratejik plan oluşturulacaktır.

Bayburt ili doğaltaş sektörü kümelenme çalışmasının son aşamasında ise küme için bir yönetim yapısı oluşturulacaktır. Bu mekanizma sayesinde hem destek programları takip edilerek küme gelişimi için gerekli finansman sağlanacak hem de etkili bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulacaktır.

Doğaltaş Rezerv Araştırması:

Bayburt ili sınırları içerisinde mevcut olan doğal taşlara ait rezervlerinin, kalitelerinin ve yayılımlarının belirlenmesi amacı ile Maden Teknik ve Arama Genel Müdürlüğü ile işbirliği çerçevesinde bir araştırma raporu hazırlanacaktır. Hazırlanacak bu rapor hem gelecek yıllarda sektöre dair geliştirilecek projeksiyonlara altlık oluşturacak hem de doğaltaş sektöründe faaliyet gösteren potansiyel yatırımcıların istifadesine sunulacaktır.

3.4.4.2. İşbirliği ve Koordinasyon

Teknik Gezi ve Sektörel Fuarlara Katılım Faaliyetleri

Ulusal veya uluslararası ölçekte belirlenecek iyi uygulama örneklerini yerinde inceleyerek Bayburt ilinde uygulanabilecek yönlerinin belirlenmesi için Ajans öncülüğünde sektör temsilcileri ve işletme sahiplerinden oluşacak bir heyet tarafından teknik gezi faaliyeti düzenlenecektir.

Sektördeki yenilikçi teknoloji ve ürünlerin takip edilebilmesi ve Bayburt ilinde üretilen ürünlerin ulusal ve uluslararası ölçekte tanıtımının sağlanması için sektör temsilcileri ve ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılımı ile ulusal ve uluslararası fuar ve tanıtım organizasyonlarına katılım sağlanacaktır.

3.4.4.3. Ajans Destekleri

Proje Teklif Çağrısı

Sektör işletmelerinin kurumsal kapasite, beşeri sermaye, makine teçhizat ve teknoloji altyapısı eksiklikleri bulunmaktadır.

Sektör işletmelerinin üretim kapasitesinin, ürün çeşit ve kalitelerinin artırılması, sektörün insan kaynağının niteliğinin geliştirilmesi, sektörde girişimcilik, Ar-Ge ve yenilikçi tasarım altyapısının geliştirilmesi amacıyla Ajans tarafından 2020 yılı içerisinde Proje Teklif Çağrısına çıkılacaktır.

Bayburt Doğaltaş Üretim Ve Pazarlama Merkezi Kapasite Artırımı GÜdümlü Projesi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın program otoritesi olduğu Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı kapsamında 9,8 milyon Euro destekle Bayburt Doğaltaş Üretim ve Pazarlama Merkezi Projesi hayata geçirilmiştir. Merkez hâlihazırda Bayburt ilinde Doğaltaş sektöründe faaliyet gösteren firmaların ortaklaşa yararlanabileceği bir üretim ve pazarlama destek merkezi niteliğindedir. Merkezin öncelikli amacı; yerel olarak sektörün büyümesine katkı sağlamak, sektördeki işletmelerin bölgesel ve ulusal ölçekte rekabet edebilme

yeteneklerini artırmak ve bu işletmeleri ihracat yapabilecek kapasiteye ulaştırmaktır. Söz konusu merkezin işletmesi, hakim ortağı kamusal nitelikli kuruluş olan Bayburt Madencilik ve Doğaltaş Üretim San. ve Tic. A.Ş. tarafından yürütülmektedir.

Proje ile, Doğaltaş sektörünün ihtiyaç duyduğu hammaddelerin işlenmesine yönelik kapasite artırımını planlanmaktadır. Projenin uygulanması ile birlikte Bayburt ilinde doğal taş sektöründe katma değerli ürün elde edilmesine, il ve bölgede doğal taş ve madencilik sektöründeki potansiyelin ekonomik bir kıymete dönüştürülmesine ve dünya doğal taş pazarında ülkemizin aldığı payın artırılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

3.4.4.4. Kapasite Geliştirme

Mesleki Eğitim Faaliyetleri

Bayburt ilinde gelişme potansiyeli olan Doğaltaş Sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde mevcut iş gücünün niteliğinin artırılması ve sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli ara eleman ihtiyacının karşılanması gerekmektedir. Sektör çalışanlarına yönelik mesleki eğitim faaliyetleri düzenlenerek sektördeki bilgi ve beceri düzeyinin geliştirilmesi, sektörün ihtiyaç duyduğu yeni ara elemanların yetiştirilmesi ve işletmelerinin teknik ve beşeri altyapısının güçlendirilmesi sağlanacaktır.

3.4.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo – 21: Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması

Proje / Faaliyet	2019		2020		2021	
	1	2	1	2	1	2
Değer Zinciri Analizinin Yapılması	X	X				
Kümelenme Analizi Yapılması	X	X				
Doğaltaş Rezerv Araştırması		X	X	X		
Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin Tamamlanması	X	X	X	X		
Proje Teklif Çağrısı			X	X		
Bayburt Doğaltaş Üretim Ve Pazarlama Merkezi Kapasite Artırımı GÜdümlü Projesi	X	X	X	X	X	X
Teknik Gezi ve Sektörel Fuarlara Katılım Faaliyetleri	X	X	X	X		

Bayburt ili Doğaltaş Sonuç Odaklı Programı kapsamında 2019 yılında değer zinciri analizi, kümelenme analizi ve doğal taş rezerv araştırması çalışmaları yapılacaktır. Bu çalışmalar ile sektörün hem değer zinciri hem de kümelenme yönünden durumu ortaya konularak gelişme

alanları tespit edilecektir. Söz konusu analiz çalışmalarının 2019 yılı sonuna kadar tamamlanması planlanmaktadır.

2019 yılı içerisinde sektöre yönelik mesleki eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi de planlanmaktadır. Bu faaliyetler sektörün insan kaynağının geliştirilmesi noktasında önemli rol oynayacaktır.

Bayburt ili doğaltaş sektörünün gelişimine finansman açısından destek olabilmek amacıyla 2020 yılında proje teklif çağrısı gerçekleştirilecektir. Bu çağrı ile sektör firmalarının ve çatı kuruluşların gelişimine katkı sağlanacaktır.

2019 yılında, daha önce 9,8 milyon Euro bütçe ile kurulmuş olan Bayburt ili Doğaltaş Üretim ve Pazarlama Merkezinin kapasite artırımı ve ürün ve hizmet çeşitliliğinin sağlanmasına yönelik olarak güdümlü proje desteğinin verilmesi planlanmaktadır. Sektörün rekabetçiliğinin sağlanabilmesi açısından söz konusu destek büyük önem taşımaktadır.

Sektör gelişiminin hızlandırılabilmesi ve sektördeki yeni uygulamaların yakından takibi amacıyla teknik gezi ve fuar katılımı faaliyetlerinin de gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu faaliyetlerin 2019 yılında başlatılması planlanmaktadır.

3.4.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programının ana yürütücüsü Genel Sekreterlikçe görevlendirilen SOP Uygulama Komisyonudur.

İlgili SOP Uygulama Komisyonu Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programının uygulama sürecindeki kurumlar arası ve Ajans içi koordinasyonun sağlanmasından sorumludur.

3.4.7. İzleme ve Değerlendirme

SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek tüm destek programlarının uygulanmasından PYB, izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İDB sorumludur. Mali destek programı kapanış raporunun hazırlanmasından 2 yıl sonra İDB tarafından mali destek programına ilişkin değerlendirme raporu hazırlanacaktır. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek faaliyetlerin çıktılarının izlenmesi ile ilgili olarak SOP ana yürütücüsü görevli olacaktır. SOP sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin rapor SOP'un uygulama süreci tamamlandıktan 2 yıl sonra hazırlanacaktır. SOP'un Dönemsel İzleme Raporlarının ve SOP Kapanış Raporu'nun hazırlanmasından SOP ana yürütücüsü sorumludur.

Tablo – 22: Bayburt İli Doğaltaş Sektörünün Geliştirilmesi SOP 2019 Yılı Faaliyetleri

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Araştırma, Analiz ve Programlama	Değer Zinciri Analizi	SOP Uygulama Komisyonu APB	01.01.2019 30.06.2019	135.000,00
Araştırma, Analiz ve Programlama	Kümelenme Analizi	SOP Uygulama Komisyonu APB	01.04.2019 30.09.2019	65.000,00
Araştırma, Analiz ve Programlama	Doğaltaş Rezerv Araştırması	SOP Uygulama Komisyonu BAYBURT YDO, APB	01.04.2019 30.09.2019	250.000,00
Kapasite Geliştirme	Mesleki Eğitim Faaliyetleri	SOP Uygulama Komisyonu BAYBURT YDO	01.03.2019 31.12.2020	50.000,00
Ajans Destekleri	Bayburt Doğaltaş Üretim Ve Pazarlama Merkezi Kapasite Artırımı Güdümlü Projesi	SOP Uygulama Komisyonu BAYBURT YDO, PYB, İDB	01.01.2019 31.12.2021	3.750.000,00
İşbirliği ve Koordinasyon	Teknik Gezi ve Sektörel Fuarlara Katılım Faaliyetleri	SOP Uygulama Komisyonu BAYBURT YDO, TİB	01.04.2019 31.12.2020	250.000,00
TOPLAM				4.500.000,00

3.5. ERZİNCAN İLİ YERALTI KAYNAKLARININ İŞLENMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (EİYKİ SOP)

3.5.1. Amaç

3.5.1.1. Genel Amaç

Erzincan ilinde kullanılmayan ve/veya işlenmeden pazara sürülen yeraltı kaynaklarının (karbondioksit gazı, perlit, krom, jeotermal vb.) işlenerek pazarlanması, ilin yatırım ortamının iyileştirilmesi, sektörün rekabet gücünün artırılması.

3.5.1.2. Özel Amaçlar

3.5.1.2.1. Yeraltı kaynaklarının (karbondioksit gazı, perlit, krom, jeotermal vb.) sanayi sektöründeki yatırım ortamının iyileştirilmesi.

3.5.1.2.2. Yeraltı kaynaklarının (karbondioksit gazı, perlit, krom, jeotermal vb.) sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin üretim kapasitelerinin ve çeşitliliğinin artırılması.

3.5.1.2.3. Yeraltı kaynaklarının (karbondioksit gazı, perlit, krom, jeotermal vb.) sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin kurumsal yapılarının, teknik bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi.

3.5.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı; TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki üretim potansiyelinin (Ulusal ve Bölgesel Ölçekli Plânlar ve Stratejiler kapsamında ortaya konulan politikalar, gelişme eksenleri, tedbirler, öncelikler ve eylem plânları doğrultusunda) **bölgesel kalkınma hedeflerini destekleyen, sürdürülebilir katma değere dönüştürülmesi** amacıyla kurgulanmış bir sonuç odaklı programdır.

Yirminci yüzyılda dünya savaşları sonrasında, artan refahın en önemli nedenlerinden biri üretim artışı ve fiyatların düşmesidir. Ancak yirmi birinci yüzyılda bu tablo değişerek üretim artışının hız kestiği, fiyatların hem arttığı hem de çok değişkenlik gösterdiği ve stoklarının giderek azaldığı bir dünyaya doğru gidilmektedir. İşlenen maden ürünleri (yeraltı kaynakları) miktarı ile verimliliği artırma potansiyelleri ve nüfus artış hızları dikkate alındığında, gelecek dönemde üretim artışının kaynağını geliştirmekte olan ülkeler oluşturacaktır. Dünya fiyatlarındaki artış yanında aşırı dalgalı yapı, dünya enerji ve maden ürünleri piyasasında önemli krizlere ve beklenmedik gelişmelere neden olmaktadır. Bir taraftan üretim ve verim artışının yavaşlaması ile arz boyutunda görülen kısıtlar, diğer taraftan talep artışı ile azalan stoklar dünya maden (yeraltı) ürünleri fiyatlarını kaçınılmaz olarak artıracaktır.

Erzincan ilinin sahip olduğu kaynaklar ve bu kaynakların kullanılabilme potansiyelleri dikkate alındığında Erzincan ilinin temel olarak dört ana sektör çerçevesinde gelişme potansiyelinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu sektörler Tarım, İmalat Sanayi, Turizm ve Yenilenebilir Enerji olarak sıralanabilir.

2016 yılı itibarıyla, Erzincan ilinde sanayi işletmesi sayısı 400 olup, sanayi işletmelerinin %75'i mikro ölçekli, %22'i küçük ölçekli, %2'si orta ölçekli, %1 ise büyük ölçekli işletmelerdir. Yeraltı kaynaklarının yukarıda sayılan alanlarla doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkileri olduğu düşünülürse üretime sağlanacak katkının artacağı beklenmektedir. Erzincan ihracatında gıda ürünleri ve içecek ürünleri ağırlıklı pay oluşturmaktadır. İl ihracatının %94'ünü, gıda ürünleri ve içecek, %3'ünü metal cevherleri %2'sini makine ve teçhizat oluşturmaktadır.

Ajansımız ve Kalkınma Bankası işbirliği ile yapılan çalışmada Erzincan ilinde, kısa ve orta dönemde yapılabilişliği olası görülen, yeni istihdam alanları yaratabilecek yatırım konusu önerileri geliştirilmiştir. Yörenin doğal, sosyal ve ekonomik koşulları ve potansiyel gelişme eksenleri dikkate alınarak 42 yatırım konusu önerilmiş olup; önerilen yatırım konularının 21'i A grubunda yer almıştır.

A grubu içerisinde bulunan ve sorunsuz yatırım konuları arasında yer alan yatırım konularından 13'ü tarım ve hayvancılık sektöründe, 7'si imalat sanayi sektöründe, 1'i lojistik sektöründe yer almaktadır.

Türkiye, Jeotermal güç üretimi için iyi bir potansiyele sahiptir. Türkiye'de Jeotermal kaynaklar nispeten yüksek ve sürekli bir CO₂ salımı özelliğine sahiptir ve bu da jeotermal enerji santrallerinde üretilen enerjinin yüksek karbon yoğunluğu sahip olmasıyla sonuçlanmaktadır. Bu Jeotermal kapasiteden doğrudan CO₂ emisyonlarını ve iklim etkilerini azaltmak için, CO₂'ye yararlı bir şekilde yaklaşmak ve onu geçici veya kalıcı olarak depolamak gerekmektedir. Bu çalışma; farklı olgunlaşma aşamalarında olan çeşitli teknolojilere, ekonomik potansiyellere ve küresel talebe dair bilgiler sunarak CO₂'nin ticari kullanımında uluslararası deneyimlere yönelik genel bir bakış açısı sağlamaktadır.

Türkiye'de 227'nin üzerinde Jeotermal alan hem güç üretimi hem de direkt kullanım amacıyla kullanılabilir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Şubat 2015'te yayınladığı "Türkiye'nin Tabii Yenilenebilir Enerji Aksiyon Planı" na dayanarak, Türkiye'nin kurulu jeotermal güç kapasitesi 2020 sonlarında 779 MW'a ve 2023 sonlarında 1000 MW'a erişecektir. Şu anda 15 jeotermal santral emisyonundan sadece 4'ü ticari CO₂ üretimi için kullanılmaktadır. Bir ton

CO₂'nin fabrika çıkış maliyeti (hemen üretim sonrası), nakliye masrafı ve kar marjı hariç, yaklaşık 30 Amerikan Dolarıdır.

Jeotermal santrallerinin bugünkü CO₂ üretim kapasitesi olan yılda 286 kton, üretim santralleri tam kapasite ile kullanılsa bile, toplam Jeotermal Enerji Santral emisyonlarının (2,5 Mton/yıl) %12'sini oluşturur. Jeotermal yatırımcıları kendi CO₂ emisyonlarını azaltmak için, ya ticari açıdan geçerliliği olan ürün haline getirmek ya da rezervlere reenjekte etmek gibi farklı seçenekleri hâlihazırda gözden geçirmektedirler. Ancak, günümüz şartlarında CO₂ ticari pazarının sınırlı olduğunun görülmesi, CO₂ üretimi yatırımlarını kısıtlamıştır. Ayrıca üretim, yaz aylarında yoğunlaşmaya bağlı sorunlardan ve jeotermal kaynaklardan elde edilen gazın kalitesinden dolayı %20'ye kadar düştüğünden mevsimseldir. Genel olarak, Türkiye'de ticari CO₂ pazarı serbestleştirilmiş bir pazar olarak kabul edilebilir.

Erzincan İli metalik maden ve endüstriyel hammaddeler açısından değişik ve çok çeşitli yatak ve zuhurlara sahiptir (MTA, 1996). Özellikle, Cr, Cu-Pb-Zn, perlit, linyit ve mermer önemli yatak ve rezervlere sahiptir. Erzincan İli Uygun Yatırım Konuları çalışmasına göre, perlit madeni Türkiye toplam perlit rezervi 5.690.027.600 tondur. Erzincan Mollatepe sahasında 71.500.000 ton muhtemel rezerv olduğu düşünülmektedir. Perlitin en yaygın olarak kullanıldığı alan inşaat sektörüdür. Perlitin tüketim alanları başlıklar halinde aşağıda verilmektedir. Bu maden inşaat sektöründe perlitli sıvalar, perlit agregalı hafif yalıtım betonu (çimento veya alçı bağlayıcı), perlit agregalı hafif yapı elemanları, ısı ve ses yalıtıcı gevşek dolgu maddesi olarak perlit kullanımı, yüzey döşemelerde ısı ve ses yalıtıcı olarak perlit kullanımı, çimento ve alçı dışındaki bağlayıcılarla yapılan özel amaçlı perlit betonları olarak perlit tüketilmektedir. Tarım sektöründe perlit, toprağın fiziksel özelliklerini artırıcı "substrat" maddesi olarak perlit kullanımı tarla tarımında bahçe tarımında ve seracılıkta (fide yetiştiricilik, kültür tarımı vb.), çimli spor alanlarında perlit tüketilmektedir. Perlit, sanayi de gıda, ilaç ve diğer kimyasal maddeler üretiminde süzme yardımcı maddesi olarak, sanayide ısı yalıtımında, metalurjide, seramik ve cam sanayinde katkı maddesi olarak, ilaç ve kimya sanayinde dolgu maddesi olarak kullanılmaktadır. Perlit inşaat tarım ve sanayi dışında da pek çok alan da uygulama yeri bulmaktadır.

Krom, TRA1 Düzey 2 Bölgesi'nde en yoğun bulunan metalik madenlerdendir. Bölgedeki üç ilde de krom yatak ve zuhurları bulunmaktadır. Bölge, özellikle Erzincan ili Türkiye'deki Krom üretiminde önemli bir yere sahiptir. Krom cevheri başlıca metalurji, kimya, refrakter ve döküm kumu sanayide kullanılır. Metalurji sanayinde krom; ferrokrom, ferro-siliko-krom, krom bileşikleri, ekzotermik krom katkıları, diğer krom alaşımları ve krom metali şeklinde tüketilir.

Metalurji endüstrisinde krom cevherinin en önemli kullanım alanı paslanmaz çelik yapımında kullanılan ferrokrom üretimidir.

Krom, paslanmaz çelik metal ve silah endüstrisinin çok önemli bir maddesidir. Krom çeliğe sertlik, kırılma ve darbelere karşı direnç, aşınma ve oksitlenmeye karşı korunma sağlar. Bu kapsamda kromun çeşitli alaşımları mermi, denizaltı, gemi, uçak, top ve silahlarla ilgili destek sistemlerinde kullanılır. Kromun süper alaşımları yüksek ısıya dayanıklı randımanı yüksek, türbin motorlarının yapımında kullanılmaktadır.

Erzincan İlinin sahip olduğu bu maden potansiyelin kullanılması ve muhtemel yatırımcılar için gerekli altyapının hazırlanması amacıyla madenlerin gerek fizibilitelerinin gerekse gerekli sondajlarının yapılarak zenginleştirilmesine ve kullanılmasına yönelik çalışmaların yapılması planlanmaktadır.

Programın Bölgesel ve Ulusal Ölçekli Planlar ve Stratejilerle İlişkisi

Madencilik ürünlerinin ilimizde işlenmesi ve oluşan katma değer artırılması, Türkiye’de madencilik sektörünün GSYH içerisindeki payı 2006 yılında yüzde 1,2 iken, 2012 yılında yüzde 1,5’e yükselmiştir. Toplam ihracat 2006 yılında 1,1 milyar dolar iken 2012 yılında 3,2 milyar dolara yükselmiş olup, ihracatın büyük bir kısmı doğal taş, bakır, çinko, **krom**, feldspat ve bordan oluşmaktadır. (T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - 2.2.17. Madencilik/798).

Ülkemizin önemli potansiyele sahip olduğu jeotermal, linyit, mermer, bor, **krom** gibi yer altı kaynaklarımızın daha yüksek katma değer yaratacak şekilde ekonomiye kazandırılması (T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - 2.2.17. Madencilik/802).

Krom ve mermer gibi madencilik ürünlerinin yurtiçinde işlenmesi ve oluşan katma değer artırılması sağlanacaktır. (T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - 2.2.17. Madencilik/810).

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi’nde “495. Jeotermal, biyogaz, güneş ve rüzgar enerjisi gibi alternatif enerji üretimi ve kullanımı desteklenecektir” (**Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi**) ifadesi geçmektedir. Doğal kaynakların endüstriye kazandırılması alt başlığı altında işlenen konu, doğal kaynakların sanayi sektöründe katma değer yaratması amacıyla kullanımının önemini vurgulamaktadır.

Eksen 2. Bölgede üretilen hammaddenin işlenerek katma değerli ürün haline getirilmesi:

TRA1 Düzey 2 Bölgesi son yıllarda ulaşım altyapısının iyileşmesi ile gerek limanlara gerekse hedef pazarlara erişim açısından avantajlı bir konuma gelmiştir. Bölge ürettiği tarımsal ve özellikle yeraltı kaynaklarına dayalı hammaddesini işlemeden bölge dışına pazarlamaktadır.

Yatırım altyapısının eksikliği, teknoloji üretimi ve kullanımındaki yetersizlik, nitelikli işgücü noksanlığı, mevcut işletmelerin gelenekçi yönetim ve organizasyon yapıları bölgeden elde edilen hammaddenin katma değerli ürün haline getirilmeden pazara sunulmasına neden olmaktadır. Ulaşım altyapısındaki iyileştirmelere rağmen bölgenin konum olarak uzaklığı mevcut işletmelerin pazar alanını yakın çevreyle sınırlı tutmuş ve ulusal ve uluslararası alanda rekabet edebilirliklerini azaltmaktadır. Pazarın dar olması üretilen ürün çeşitliliğini sınırlandırmaktadır. Bölgenin rekabet edebilirliğinin artırılması için katma değerli ürün üretilmesini mümkün kılacak sanayi altyapısının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda bölgeye işleme ve imalat sanayi yatırımlarının çekilmesi, bölgenin sermaye birikiminin bölge içerisinde yatırıma dönüştürülmesi, Ar-Ge, yenilikçilik ve teknoloji kullanım seviyesinin yükseltilmesi ve katma değeri yüksek ürünlerin değerinde pazarlanması öncelikli müdahale alanlarıdır (**TRA 1 Düzey 2 Bölgesi Plânı - Gelişme Eksen 2**).

Ön Risk Değerlendirmesi

Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı'nın uygulanması kapsamında karşılaşılabilecek muhtemel risklerin iki maddede özetlenmesi mümkündür. Şöyle ki;

- (1) Yeraltı kaynaklarının araştırılması, fizibilitesi aşamasında kaynakların bulunamaması ve/veya sondaj ve etüt çalışmaları sonucunda kayda değer çıktılar elde edilememesi ya da kaynağın yeterli veya kullanışlı olmaması veya işletme izin ve ruhsatlarının alınamaması,
- (2) Sıvı Karbondioksit Üretim İşletmesi kurulumu güdümlü proje maliyetlerinin döviz kuru artışları nedeniyle planlananın üzerine çıkması.

3.5.3. Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında 2019 yılında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktılar aşağıda yer almaktadır:

Tablo – 23: Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Kümelenme Analizi Raporu	Adet	1	Analiz Raporu
Araştırma, Analiz ve Programlama	Sıvılaştırılmış Karbondioksit Gazı Fizibilite Raporu	Adet	1	Fizibilite Raporu

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Ajans Destekleri (Teknik Destek)	Mesleki Eğitim Faaliyetleri	Kişi	100	Eğitim katılım çizelgeleri
Ajans Destekleri (Proje Teklif Çağrısı)	Desteklenen İşletme Sayısı	Adet	6	Proje sözleşmeleri ve nihai raporları
Ajans Destekler (Güdümlü Proje)	Sıvı Karbondioksit Üretim İşletmesi Kurulumu	Adet	1	İşletme Kurulumu

Tablo – 24: Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1	Sıvı Karbondioksit İşleme Tesisleri Sayısındaki Artış	Adet	1	Proje Nihai Raporları, TSO İstatistikleri
2	Bölgede İşlenmiş Yeraltı Kaynağındaki Ürün Sayısı	Adet	4	Proje Nihai Raporları, TSO Verileri
3	Verilen Teknik Destek Sayısı	Adet	5	Teknik Destek Nihai Raporları

3.5.4. Proje ve Faaliyetler

3.5.4.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Kümelenme Analizi Yapılması:

Sektördeki kümelenmenin mevcut durumu analiz edilerek eksiklikler ve potansiyeller ortaya çıkartılacak ve sektörün kendisine örnek alabileceği başarılı kümelenme modelleri incelenerek sektörde ortak iş yapabilme kültürü geliştirilecektir. Kümelenme analizi doğrultusunda sektörde imalat çeşitliliğini artıracak kooperatif ve birliklerin kurulması için çalışmalar başlatılacaktır.

Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Fizibilite Raporlarının Hazırlanması:

Sektörün hammadde ihtiyacının yıl içerisinde sürdürülebilir olarak karşılanabilmesi amacıyla, bölgedeki yeraltı kaynaklarını sondajlayarak gelecek dönemlerdeki projeksiyonları ortaya çıkarılacaktır.

Fizibilite raporu hazırlık çalışmaları öncesinde, Erzincan Valiliği ve Erzincan Belediyesi ile birlikte Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi kapsamında gerekli izin ve ruhsat çalışmaları

yürütülecektir. Uygun kaynağın belirlenmesinin ardından uygun arazi tespiti yapılacak, sondaj başta olmak üzere ve bu aşamadan sonra saha etüt çalışması ve fizibilite raporu hazırlanması çalışmaları yürütülecektir.

3.5.4.2. Ajans Destekleri

Proje Teklif Çağrısı

Yeraltı kaynaklarının çıkarılması ve işlenmesi sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin üretim kapasitesinin, ürün çeşit ve kalitelerinin artırılması, sektörün insan kaynağının niteliğinin geliştirilmesi, sektörde girişimcilik, ar-ge ve yenilikçiliğin geliştirilmesi amacıyla Ajans tarafından 2020 yılı içerisinde Proje Teklif Çağrısına çıkılacaktır. Proje teklif çağrısı kapsamında bölgede daha önce üretimi olmayan en az 4 yeni ürünün (perlit, zenginleştirilmiş krom, sıvı karbondioksit ve jeotermal kaynaklı üretim) üretiminin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Proje teklif çağrısının uygulamaya konulması sonrasında Erzincan ilimizde en az 4 yeni işletme tesisinin kurulacağı öngörülmektedir.

Güdümlü Proje Desteği

Güdümlü proje desteği yöntemi ile Erzincan İlimizde Sıvı Karbondioksit Üretim İşletmesi yapılacak olan Jeotermal Kaynak Suyu'na ait sıvı karbondioksit üretimi, yapılan testler ve alınan değerler doğrultusunda bölgesel ve ulusal çapta tarım alanlarında, seralarda, fumigasyon (zararlı haşerelerin yok edilmesinde) sektöründe, öğütme sektöründe, kaynak endüstrisinde, gıda endüstrisinde, plastik-kauçuk-sünger endüstrisinde, kimya endüstrisinde ve su arıtmada kullanılmak üzere piyasaya açılması üzerine ağırlık verilecektir. Proje ile mevcut gazın, öncelikle bölgesel, ilerleyen süre zarfında ulusal dağılım bazında yukarıda belirtilen sektörlerde standartlar çerçevesinde kullanıma açılmasını hedeflenmektedir.

Teknik Destek Programı

Yeraltı kaynaklarının çıkarılması ve işlenmesi sektörünün beşeri sermayesinin geliştirilmesi amacıyla Ajans tarafından 2020 yılı içerisinde teknik destek programı uygulanacaktır.

Teknik Destek Programı ile:

1. Sektörde çalışan yönetici ve personele yönelik olarak eğitim programları uygulanacaktır.
2. Sektöre hammadde sağlayan üreticilerin/paydaşların bilgi düzeyini/üretim verimliliğini artıracak eğitim programları uygulanacaktır.

3. Sektörde yer alan üreticilerin birlikler ve kooperatifler vasıtasıyla örgütlenmelerini sağlayabilmek için danışmanlık hizmeti verilecektir.

3.5.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo – 25: Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı Faaliyetleri Zaman Planlaması

Proje / Faaliyet	2019		2020		2021	
	1	2	1	2	1	2
Kümelenme Analizi Yapılması	X	X	X			
Yeraltı Kaynaklarına Yönelik Fizibilite Raporunun Hazırlanması	X	X	X	X		
Proje Teklif Çağrısı Uygulanması			X	X	X	X
Güdümlü Proje Desteği Uygulanması		X	X	X	X	X
Teknik Destek Uygulanması			X	X	X	X

Özel Amaç (1): Yeraltı kaynaklarının (karbondioksit gazı, perlit, krom, jeotermal vb.) sanayi sektöründeki yatırım ortamının iyileştirilmesi.

Programın birinci özel amacına ulaşmada dört unsur etkili olacaktır:

Birinci unsur olarak, karbondioksit gazının sıvılaştırılarak sanayi gaz sektöründe kullanımı için gerek özel sektöre gerekse kamu sektörüne yatırım yapmayı kolaylaştıracak sondaj ve fizibilite desteğinin sağlanması,

İkinci unsur olarak, perlit malzemesinin yalıtım ve yapım malzemesi olarak inşaat sektöründe kullanımının sağlanması için gerek lobi toplantıları, gerek algı yönetimine yönelik çalıştay gerekse akademik çalışmaların yapılmasının sağlanması,

Üçüncü unsur olarak, sanayi imalat sektöründe kullanılan krom malzemesinin zenginleştirilerek satılmasını ve üretim sürecine dahil edilmesinin sağlanması,

Dördüncü unsur olarak ise jeotermal kaynaklı turizmin gelişmesini sağlayacak yer altı etüt araştırmalarının ve fizibilite çalışmalarının yapılarak yatırımcıyı teşvik edici ortamın sağlanması.

Özel Amaç (2): Yeraltı kaynaklarının (karbondioksit gazı, perlit, krom, jeotermal vb.) sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin üretim kapasitelerinin ve çeşitliliğinin artırılması.

Programın bu özel amacına Ajans tarafından uygulanacak olan mali destekler ile ulaşılması öngörülmektedir. Uygulanacak olan proje teklif çağrısı kapsamında bölgede daha önce üretimi olmayan en az 4 yeni ürünün üretiminin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Proje teklif çağrısının uygulamaya konulması sonrasında Erzincan ilimizde en az 4 yeni işlenmenin kurulacağı öngörülmektedir.

Özel Amaç (3): Yeraltı kaynaklarının (karbondioksit gazı, perlit, krom, jeotermal vb.) sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin kurumsal yapılarının, teknik bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi.

Sektörün beşeri sermayesinin geliştirilmesi için teknik destek programı ile aşağıda belirtilen alanlarda eğitim programları düzenlenecektir:

1. Sektörde çalışan yönetici ve personele yönelik olarak eğitim programları uygulanacaktır.
2. Sektöre hammadde sağlayan üreticilerin/paydaşların bilgi düzeyini/üretim verimliliğini artıracak eğitim programları uygulanacaktır.
3. Sektörde yer alan üreticilerin birlikler ve kooperatifler vasıtasıyla örgütlenmelerini sağlayabilmek için danışmanlık hizmeti verilecektir.

Bu faaliyetin uygulanmasına 2020 yılı içerisinde başlanacak ve 2021 yıllarında teknik destek programının uygulaması sürdürülecektir.

3.5.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı ana yürütücüsü Genel Sekreterlikçe görevlendirilen SOP Uygulama Komisyonudur.

İlgili SOP Uygulama Komisyonu Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programının uygulama sürecindeki kurumlar arası ve Ajans içi koordinasyonun sağlanmasından sorumludur.

3.5.7. İzleme ve Değerlendirme

SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek tüm destek programlarının uygulanmasından PYB, izlenmesinden ve değerlendirilmesinden İDB sorumludur. Mali destek programı kapanış raporunun hazırlanmasından 2 yıl sonra İDB tarafından mali destek programına ilişkin değerlendirme raporu hazırlanacaktır. SOP kapsamında Ajans tarafından yürütülecek faaliyetlerin çıktılarının izlenmesi ile ilgili olarak SOP ana yürütücüsü görevli olacaktır. SOP sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin rapor SOP'un uygulama süreci

tamamlandıktan 2 yıl sonra hazırlanacaktır. SOP'un Dönemsel İlerleme Raporlarının ve SOP Kapanış Raporu'nun hazırlanmasından SOP ana yürütücüsü sorumludur.

Tablo – 26: Erzincan İli Yeraltı Kaynaklarının İşlenmesi Sonuç Odaklı Programı 2019 Yılı Faaliyetleri

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Araştırma, Analiz ve Programlama	Kümelenme Analizi Yapılması	SOP Uygulama Komisyonu Araştırma ve Planlama Birimi	01.01.2019 30.06.2020	100.000,00
Araştırma, Analiz ve Programlama	Yeraltı Kaynaklarına Yönelik Fizibilite Raporunun Hazırlanması	SOP Uygulama Komisyonu Araştırma ve Planlama Birimi	01.04.2019 31.12.2020	400.000,00
Ajans Destekleri	Sıvı Karbondioksit Üretim İşletmesi Güdümlü Projesi	SOP Uygulama Komisyonu Program Yönetimi Birimi, İzleme ve Değerlendirme Birimi	01.07.2019 30.06.2021	4.000.000,00
			TOPLAM	4.500.000,00

4. KURUMSAL DÖNÜŞÜM (KURUM SOP)

4.1. Amaç

Ajansın fiziki, teknik ve beşeri altyapısının çalışma verimin artıracak şekilde geliştirmek.

4.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Kalkınma Ajansları ile ilgili mevzuat hükümlerinde ve Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2019 Yılı Çalışma Programı'nda öngörülen hedeflere ulaşılması amacıyla, kurumsal altyapısının güçlendirilmesi, insan kaynakları politikasının güçlendirilmesi ve hizmet içi eğitimlere devam edilmesi, Ajans personeline yönelik motivasyon artırıcı faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, Kalkınma Kurulu ve Yönetim Kurulu toplantılarının organize edilmesi, iç kontrol mekanizmasının geliştirilerek sürdürülebilirliği ve uygulanabilirliğinin sağlanması, muhasebe iş ve işlemlerinin gerçekleştirilerek sürdürülebilirliğin sağlanması, Ajansın ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetlerin satınalma faaliyetlerinin yürütülmesi ve dış denetim hizmetinin alınması için gerekli çalışmaların yapılması gibi faaliyetler bu başlıkta açıklanmıştır.

4.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Söz konusu SOP kapsamında 2019 yılında yapılacak faaliyetlere ilişkin çıktılar aşağıda yer almaktadır:

Tablo – 27: Kurumsal Dönüşüm SOP Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri

Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
İşbirliği ve Koordinasyon	Organize edilen Kalkınma Kurulu Toplantı Sayısı	Adet	2	Faaliyet Raporu
İşbirliği ve Koordinasyon	Kalkınma Kuruluna Katılım Sağlanan Kurul Üyesi Sayısı	Kişi	70	Faaliyet Raporu
İşbirliği ve Koordinasyon	Düzenlenecek Tecrübe Paylaşımı Toplantısı ve Organizasyonları	Adet	8	Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yenilenen Kurumsal İnternet Sitesi	Adet	1	Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Personele Verilen Eğitim Sayısı	Adet	3	Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Eğitim Alan Ajans Personeli Sayısı	Kişi	30	Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Yeni İstihdam Edilen Personel Sayısı	Kişi	15	Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Katılım Sağlanan Bilgi, Tecrübe Paylaşımı Toplantıları	Adet	10	Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	Hazırlanan Etki Analizi Raporu	Adet	1	Faaliyet Raporu

4.4. Proje ve Faaliyetler

4.4.1. İşbirliği ve Koordinasyon

Avrupa Kalkınma Ajansları Birliği (EURADA) İşbirlikleri

Ajansımız Avrupa Kalkınma Ajansları Birliğine (The European Association of Development Agencies – EURADA) 2017 yılı içerisinde üye olmuş olup 2019 yılında da üyeliğini sürdürecektir. Bu kapsamda EURADA tarafından düzenlenecek olan dönemsel toplantılara iki Ajans personeli ile katılım sağlanacaktır.

Kalkınma Kurulu ve Yönetim Kurulu Organizasyonları

4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 186. ve 191. maddelerine göre oluşturulan Kalkınma Kurulu Üyelikleri 15 Ağustos 2016 tarihli ve 2016/9112 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kaldırılmıştır. Kalkınma Kurulu üyeliklerinin yeniden belirlenmesi durumunda 2019 yılı içerisinde biri konaklamalı olmak üzere iki defa Kalkınma Kurulu toplantısı düzenlenmesi öngörülmektedir.

Ajansın her ay düzenli olarak düzenlediği Yönetim Kurulu toplantılarının 2019 yılı içerisinde 12 adet düzenlenmesi öngörülmektedir.

Tecrübe Paylaşımı Toplantıları ve Organizasyonlarının Düzenlenmesi

Ajansımızca 2019 yılı içerisinde farklı konularda Ajans paydaşlarına, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına, Kalkınma Ajanslarına ve bölge içi ve bölge dışı katılımcılara yönelik tecrübe paylaşımı toplantıları ve organizasyonlar ayrıca yatırımcılar yönelik yatırımcı bilgilendirme toplantıları düzenlenecektir.

Tablo – 28: Kurumsal Dönüşüm SOP İşbirliği ve Koordinasyon Faaliyetleri

Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Avrupa Kalkınma Ajansları Birliği (EURADA) İşbirlikleri	DHB	01.01.2019 31.12.2019	50.000,00
Kalkınma Kurulu Organizasyonları	DHB	01.01.2019 31.12.2019	75.000,00
Yönetim Kurulu Organizasyonları	DHB	01.01.2019 31.12.2019	75.000,00
Tecrübe Paylaşımı Toplantıları ve Organizasyonlarının Düzenlenmesi	Tüm Birimler	01.01.2019 31.12.2019	420.000,00
TOPLAM			620.000,00 TL

4.4.2. Tanıtım ve Yatırım Destek

Ajans Tanıtım ve İletişim Faaliyetleri

Ajansımızca 2019 yılı içerisinde ajans destek ve faaliyetlerinin tanıtımı için çeşitli faaliyetler gerçekleştirilecektir.

Ajans kurumsal kimliğinin görünürlüğünün sağlanması için kurumsal nitelikte kırtasiye malzemesi alımı yapılacaktır. Ajans personelinin kullanımı ve toplantılarda paydaşlara verilmek üzere kalem, notluk, defter, çanta gibi ürünlerin tedarik edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. 2019 yılı içerisinde bu tür kurumsal nitelikli temel kırtasiye ve promosyon malzemeleri alımı yapılacaktır. Ayrıca ajansın genelini ilgilendiren tanıtım materyallerinin basımı yapılacaktır. Gerek bölgesel gerekse ulusal düzeydeki kurumsal dergi ya da bültenlerde yayımlanmak üzere, Ajansa ve Ajans faaliyetlerine ilişkin bilgi notları ve reklamlar hazırlanacaktır.

Ajansımızca 2019 yılı içerisinde yeni kurumsal kimlik çalışmaları yapılacak ve kurum imajını yükseltecek çalışma kapsamında yeni logo tasarımı ve logo değişikliğine bağlı olarak kurumsal dokümanlar revize edilecektir.

Ajansımızın 2018 yılı ve 2019 yılı mali destek programlarının daha etkin tanıtımının yapılması kapsamında 2019 yılı içerisinde mali destek programlarına ait başvuru rehberleri, broşürleri ve tanıtım materyalleri basımı yapılacaktır. Ayrıca programın tanıtımı için çeşitli ilan ve salon kiralama giderleri için ödemeler yapılacaktır.

Ajansın faaliyetlerini geniş kesimlere ulaştırmak için kullandığı en önemli iletişim ve tanıtım araçlarından olan kurumsal internet sitesi (www.kudaka.org.tr) ile bölge tanıtımında kullanılması öngörülen Kuzeydoğu Anadolu Turizm Portalı, TRA1 Düzey 2 Bölge Planı “Bölgede Turizmin Değer Zincirindeki Tüm Alt Sektörlerle Beraber Yüksek Sosyoekonomik Faydayı Sağlaması” önceliği doğrultusunda; Ajansın ve bölgenin ihtiyaçlarına ve yeni gelişmelere uygun olarak tasarım ve teknolojik altyapı yönünden geliştirilecek ve internet sitelerinin içeriği, yayın dili vb. hususlar sosyal medya uygulamalarını da kapsayacak şekilde geliştirilecek ve düzenli olarak güncellenecektir.

Küresel, ulusal ve bölgesel düzeyde güncel gelişmelerin yakından takip edilebilmesi amacıyla sektörel, kültürel, iktisadi ve sosyal konularda; yerel, ulusal ve uluslararası yayınlar satın alınacak ve gerekli görülen süreli yayınlara abone olunacaktır. Yerel ve ulusal medyada Ajans ve bölge ile ilgili kalkınma odaklı tüm haber ve görsellerin takip edilmesi ve arşivlenmesi

amacıyla medya takip hizmeti alınacaktır. Bu çerçevede elde edilen veriler ışığında gerekli raporlama ve analizler yapılacaktır.

Basın temsilcileri ziyaret edilecek; basın toplantıları düzenlenecek ve Genel Sekreter ya da ilgili uzmanların TV ve radyo programlarına konuk olması ile medyanın Ajansa dair güncel gelişme ve faaliyetlerden haberdar olması sağlanacaktır.

Tablo – 29: Kurumsal Dönüşüm SOP Tanıtım ve Yatırım Destek Faaliyetleri

Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Tanıtım, Kurumsal Kırtasiye ve Promosyon Malzemeleri Tedariki	DHB	01.01.2019 31.12.2019	450.000,00
Mali Destek Programları Tanıtımı	PYB	01.01.2019 31.12.2019	200.000,00
Kurumsal İnternet Sitesinin ve Ajansa ait diğer İnternet Sitelerinin Yenilenmesi	TİB	01.03.2019 31.12.2019	150.000,00
Kurumsal Kimlik Çalışması	TİB	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00
Basın ve Medya İlişkilerinin Geliştirilmesi ve Yönetimi	TİB	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00
TOPLAM			1.000.000,00

4.4.3. Kapasite Geliştirme

İnsan Kaynakları Planlaması

Genel Sekreterin görüşü ve Yönetim Kurulu kararı doğrultusunda belirlenmiş olan insan kaynakları rejimi ve politikasının temel amacı; Ajansın görevlerini etkin ve verimli bir şekilde yerine getirebilmesi için alanında uzmanlaşmış, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan niteliklere sahip personelin istihdamını ve bu personelin niteliklerinin geliştirilmesini ve sürdürülebilirliğini sağlamaktır.

Ajansımızın, 2019 yılının başlangıcı itibariyle 1 Genel Sekreter, 5 Birim Başkanı, 3 Yatırım Destek Ofisi Koordinatörü, 8 uzman, 4 destek personeli ve 10 sürekli işçi olmak üzere toplam 31 personel ile faaliyetlerine devam etmesi planlanmaktadır.

2019 yılı içerisinde insan kaynakları politikası çerçevesinde, Ajansın ihtiyaç duyduğu alanlarda yeni personel alımı yapılacaktır. Bu kapsamda, 11 uzman, 1 iç denetçi ve 3 destek personeli istihdamına yönelik ilana çıkılacaktır.

2019 yılı çalışma döneminde iç kontrol sistemi, Ajans kaynaklarının ekonomiklik, etkinlik ve verimlilik esaslarına göre yönetilmesi amacıyla geliştirilecektir.

Eğitim Faaliyetleri

Personelin bilgi beceri ve niteliklerinin bölgesel ve kurumsal önceliklere göre stratejik bir yaklaşımla geliştirilmesine hizmet edecek eğitim faaliyetleri, personelin görev alanlarıyla ilgili temel bilgi ve yeterlilikleri edinmelerinin sağlanmasının yanı sıra; kurs ve iş başı eğitim imkânlarıyla ajans personellerinin becerilerinin artırılması hedeflenmektedir. Ajans'ın görev ve hizmetlerinin gerektirdiği niteliklere uygun olarak insan kaynaklarını geliştirmek, faaliyetlerin etkili ve etkin bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak üzere; Kalkınma Ajansları Personel Yönetmeliği'nin 19. Maddesi uyarınca Ajans personelinin gelişimine yönelik temel ve hizmet içi eğitim programları ile motivasyon faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Hizmet içi eğitim programı aşağıdaki şekilde planlanmış olup ihtiyaca göre revize edilecektir:

Tablo – 30: 2019 Yılı Hizmet içi Eğitim Programı

Eğitim Konusu	Süresi
PCM Eğitimi	3 Gün
Zaman Yönetimi	1 Gün
Girişimcilik Eğitimi	4 Gün
Dış Ticaret	4 Gün
Toplam	12 gün

Bilgi, Tecrübe Paylaşımı Toplantılarına Katılım ve Görev Yollukları

Yurt içinde, yurt dışında ve bölgemizde personelin gelişimi ile Ajansın ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımına katkı sağlayacak tecrübe paylaşım toplantıları, bilgilendirme toplantıları, konferanslar, seminerler, fuarlar, teknik inceleme amaçlı iş gezileri gibi organizasyonlara katılım sağlanacaktır.

Ajans personeline bölge içi ve bölge dışındaki görevlendirmeleri kapsamında görev yolluklar ödenecektir.

Tablo – 31: Kurumsal Dönüşüm SOP Kapasite Geliştirme Faaliyetleri

Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Ajans Personeline Yönelik Eğitim Faaliyetleri	DHB	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00
Personel Ödemeleri	DHB	01.01.2019 31.12.2019	10.000.000,00
Görev Yollukları	Tüm Birimler	01.01.2019 31.12.2019	400.000,00
Yeni Personel İstihdamı	Genel Sekreterlik, Sınav Kurulu ve Yönetim Kurulu	01.05.2019 31.12.2019	15.000,00
Bilgi, Tecrübe Paylaşımı Toplantılarına Katılım	Tüm Birimler	01.01.2019 31.12.2019	150.000,00
TOPLAM			10.665.000,00

4.4.4. Ajans Destekleri

Ajansımızca 2018 ve 2019 yılı Mali Destek Programları kapsamında yapılacak bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri, teknik yardım masasının oluşturulması, proje değerlendirme ve sonuçların ilan edilmesi giderleri için ödemeler gerçekleştirilecektir.

Ayrıca daha önceki yıllara ait mali destek programları için etki analizi çalışmaları yapılacaktır.

Tablo – 32: Kurumsal Dönüşüm SOP Ajans Destekleri

Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
2018 ve 2019 Yılı MDP Kapsamında Yapılacak Bilgilendirme ve Eğitim Faaliyetleri, Teknik Yardım Masasının Oluşturulması, Proje Değerlendirme ve Sonuçları İlan Edilmesi	PYB	01.01.2019 31.12.2019	600.000,00
Etki Analizi Raporu	İDB	01.03.2019 31.12.2019	100.000,00
TOPLAM			700.000,00

4.4.5. Diğer Proje ve Faaliyetler

Genel Yönetim Faaliyetleri

Ajansın 2019 yılında faaliyetlerini sürdürebilmesi için bazı destek hizmetlerine ve satın almalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda:

Ajansın bilgi ve iletişim teknolojileri altyapısının geliştirilmesi için gerekli olan yeni yazılım ve donanımların alımı gerçekleştirilecek ve güncellenmesi sağlanacaktır.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında Ajans hizmet binası ve lojman binaları için risk analizi yaptırılmış olup çıkan rapor sonucunda mevcut binaların yıkılarak yeni bir hizmet binasının yaptırılması ihtiyacı doğmuştur. Bu doğrultuda yasal süreler içerisinde lojman binasının yıkım işlemi tamamlanmıştır. 2019 yılı içerisinde mülkiyeti Ajansa ait olan ve mevcut hizmet binasının bulunduğu arsa içerisinde yeni hizmet binası yapımına yönelik olarak projelendirme hizmeti, müşavirlik hizmeti, hafriyat alımı ve 2020 yılı içerisinde tamamlanacak şekilde inşaat yapımı faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

Ajans bünyesinde bilgi iletişim teknolojileri altyapısının sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla gerekli bakım faaliyetleri yürütülecek, bu kapsamda hizmet alımı yapılacaktır.

Ajansta oluşacak ihtiyaçları gidermek amacıyla demirbaş, ofis ekipmanı, kırtasiye ve sarf malzemeleri temini için gerekli satın almalar yapılacaktır.

Ajans, ulaşım, güvenlik, temizlik, münferit ve küçük nitelikli bakım ve onarımlar gibi ihtiyaç duyulan hizmetleri, hizmet alımı yoluyla temin edecektir.

Ajans faaliyetleri kapsamında posta, kargo, kurye, internet ve telefon giderleri gibi iletişim hizmetleri karşılanacaktır.

Ajans hizmet binasının ve Yatırım Destek Ofislerinin hizmet mekânlarının bakım, onarım, kira ve elektrik, su, doğalgaz gibi giderleri karşılanacaktır.

Ajans dış denetim faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla müşavirlik hizmet alımı yapılacaktır.

Ajansımız hukuk işlerinin yapılması için avukatlık hizmet alımı yapılacaktır.

Ajansımızın iş ve işlemleri için talep ettiği bilirkişi hizmet alımı ödemeleri yapılacaktır.

Tablo – 33: Kurumsal Dönüşüm SOP Diğer Proje ve Faaliyetler

Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımı	Tüm Birimler	01.01.2019 31.12.2019	375.000,00
Temsil ve Tanıtım Giderleri	Tüm Birimler	01.01.2019 31.12.2019	50.000,00
Menkul Mal ve Gayri Maddi Hak Alımı Giderleri	DHB, İDB, PYB	01.01.2019 31.12.2019	150.000,00
Temizlik Malzemesi Hizmet Alımı	DHB	01.01.2019 31.12.2019	60.000,00
Şoförsüz Binek Araç Hizmet Alımı	DHB	01.01.2019 31.12.2019	375.000,00
Bakım ve Onarım Giderleri	DHB	01.01.2019 31.12.2019	210.000,00
Diğer Hizmet Alımları	DHB	01.01.2019 31.12.2019	400.000,00
Yeni Hizmet Binası Yapımı	DHB	01.01.2019 31.12.2019	3.500.000,00
TOPLAM			5.120.000,00

4.5. Program Süresi ve Zaman Planlaması**Tablo – 34: Kurumsal Dönüşüm SOP Faaliyetleri Zaman Planlaması**

Proje / Faaliyet	2019		2020		2021	
	1	2	1	2	1	2
Avrupa Kalkınma Ajansları Birliği (EURADA) İşbirlikleri	X		X		X	
Kalkınma Kurulu Organizasyonları	X		X		X	
Yönetim Kurulu Organizasyonları	X	X	X	X	X	X
Tecrübe Paylaşımı Toplantıları ve Organizasyonlarının Düzenlenmesi	X	X	X	X	X	X
Tanıtım, Kurumsal Kırtasiye ve Promosyon Malzemeleri Tedariki	X	X	X	X	X	X
Mali Destek Programları Tanıtımı	X		X		X	
Kurumsal İnternet Sitesinin Yenilenmesi	X					X
Teşvik Belgesi Düzenlenmesi ve İzleme İşlemleri	X	X	X	X	X	X
Basın ve Medya İlişkilerinin Geliştirilmesi ve Yönetimi	X	X	X	X	X	X
Ajans Personeline Yönelik Eğitim Faaliyetleri	X	X		X		X
Yeni Personel İstihdamı	X			X		X

Proje / Faaliyet	2019		2020		2021	
	1	2	1	2	1	2
Bilgi ve Tecrübe Paylaşımı Toplantılarına Katılım	X	X	X	X	X	X
2018 ve 2019 Yılı MDP Kapsamında Yapılacak Bilgilendirme ve Eğitim Faaliyetleri, Teknik Yardım Masasının Oluşturulması, Proje Değerlendirme ve Sonuçları İlanı Edilmesi	X	X	X		X	
Etki Analizi Raporu	X	X	X	X	X	X

4.6. Yönetim ve Koordinasyon Düzenlemeleri

Kurumsal Dönüşüm SOP'unun ana yürütücüsü ve Ajans içi koordinasyonun sağlanmasından Destek Hizmetleri Birimi sorumludur.

Destek Hizmetleri Birimi Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programının uygulama sürecindeki kurumlar arası ve Ajans içi koordinasyonun sağlanmasından sorumludur.

4.7. İzleme ve Değerlendirme

Kurumsal Dönüşüm SOP kapsamında yapılacak faaliyetlerin izleme ve değerlendirmesi Birim Başkanları ve Koordinatörlerin katılımı ile üçer aylık dönemlerde ve tüm Ajans personelinin katılımıyla altışar aylık dönemlerde yapılacak olup bu süreçlerin koordinasyonu Destek Hizmetleri Birimi tarafından sağlanacaktır.

5. YEREL KALKINMA FIRSATLARI

5.1. Araştırma Analiz ve Raporlama Faaliyetleri

5.1.1. Senaryo Bazlı İl Gelişme Stratejileri ve Eylem Planı Hazırlanması

a. Amaç

TRA1 Bölge Planı ve bölgede hazırlanan diğer sektörel ve tematik belgeler doğrultusunda Erzurum, Erzincan ve Bayburt illeri için gelişme senaryoları katılımcılık esasına dayanılarak oluşturulacak ve senaryolar doğrultusunda her il için uygulanması planlanan proje ve faaliyetlerin yer aldığı stratejik eylem planları hazırlanacaktır. Oluşturulacak izleme sistemi ile uygulamanın somut göstergelerle izlenebilmesine olanak sağlanacaktır

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Kalkınma Ajanslarının kuruluşu ile birlikte hazırlanmaya başlanan ve bugün ikinci nesli uygulamada olan bölge planlarının uygulanmasında, zaman zaman kurgu, bütçesiz olma ve eylem planlarının uygulamaya dönük olmaması gibi nedenlerle güçlükler çekilmektedir. Öte yandan kurumlar arası koordinasyonun sağlanması kalkınma ajanslarının görevleri arasında yer almaktadır.

Senaryo Bazlı İl Gelişme Stratejileri ve Eylem Planı, 2014 yılından itibaren uygulaması devam eden TRA1 Bölge Planına (2014 – 2023) yönelik bir eylem planı niteliği taşıyacaktır. Bölge planlarının uygulanmasına dair etkin, somut ve iyi bir uygulama örneği elde edilecek; bölgenin sosyo - ekonomik kalkınma önceliklerine uygun ve çarpan etkisi yüksek marka, imza ve büyük çaplı projelerin uygulamasının bölge aktörlerinin, iş – güç birliği, fon kaynağı bulması, lobi faaliyetleri yapması gibi katkılarıyla gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

Senaryo Bazlı İl Gelişme Stratejileri ve Eylem Planı hazırlanıp uygulanmaya başlandıktan sonra hem bölge planlarından hem de kalkınma ajanslarından beklenen performansın bölgesel ölçekte artmasına katkı sağlayacak ve ulusal ölçekte ses getiren sonuçlara neden olabilecektir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

TRA1 Bölgesi Senaryo Bazlı İl Gelişme Stratejileri ve Eylem Planı hazırlık çalışması kapsamında detaylı bir literatür taraması ve analiz aşaması sonrasında her il için gelişim senaryoları oluşturulacaktır. Paydaşların katkılarının alınmasına yönelik çalıştay, toplantı ve pilot faaliyetlere yer verilecek çalışmada her il için geliştirilen senaryoların hayata geçirilmesine yönelik eylemler, kurumsal sorumluluklar, faaliyet takvimi ve maliyetler belirlenecek; her senaryo için izleme veri setleri ve eylem planı uygulama sistemi

belirlenecektir. Eylem planı hazırlığı sürecinde komisyon toplantıları, konferans, saha çalışması, kurum toplantıları, tecrübe paylaşım ziyaretleri vb. pilot faaliyetler yürütülecektir. Nihai hale getirilen eylem planı belgesi tasarımı yapılarak, basılacak ve oluşturulacak bir iletişim stratejisi doğrultusunda kamuoyu ile paylaşılacaktır.

d. Diğer Ajans / Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

TRA1 Bölgesi Senaryo Bazlı İl Gelişme Stratejileri ve Eylem Planı, bölge illeri için ulusal ve bölgesel planlarda, strateji belgelerinde belirlenen hedeflerin belirli bir senaryo doğrultusunda hangi faaliyetlerle hayata geçirileceğini ortaya koyan bir belge niteliğinde olacaktır. Ajans koordinasyonunda eylem planının hayata geçirilmesi ile ilin gelişimine yönelik uygulanacak tedbirlerin tek elden koordine edilmesi sağlanacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Atatürk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir Bölge Planlama Bölümü öğretim görevlilerinin oluşturduğu çalışma ekibi tarafından hazırlanan çalışmada Ajans bünyesinde oluşturulan bir ekip de koordinasyon görevini yürütmektedir. Eylem planı hazırlığı sürecinde komisyon toplantıları, kurum toplantıları, çalıştaylar ve tematik toplantılarla bölgedeki tüm ilgili aktörlerin çalışmaya dahil olması sağlanacaktır. Aynı zamanda Ajans Yönetim Kurulu ve bölge milletvekillerine de süreç ile ilgili bilgilendirmeler yapılacak ve geri bildirimler alınacaktır.

5.1.2. Diğer Araştırma ve Analiz Çalışmaları

a. Amaç

Bölgenin potansiyelini ortaya çıkaracak, rekabet gücünü artıracak ve bölge kalkınmasına katkı sağlayacak alanlarda araştırma raporları ve analiz çalışmaları gerçekleştirilecektir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Bölgenin kaynak ve olanaklarını tespit etmeye, ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırmaya ve rekabet gücünü artırmaya yönelik araştırmalar yapmak, yaptırmak, başka kişi, kurum ve kuruluşların yaptığı araştırmaları desteklemek Ajansın görev ve sorumlulukları arasında yer almaktadır. Ajans, kurulduğu günden bu yana Bölge Planı ve sektörel stratejiler doğrultusunda bölgenin çeşitli potansiyellerinin açığa çıkarılması, fırsatların değerlendirilmesi, sektörlerin mevcut durumlarının tespiti amacıyla araştırma raporları ve analiz çalışmaları yürütmüştür. Bundan sonraki dönemde de bu çalışmalara devam edilecektir. Araştırma ve analiz

çalışmalarının sürdürülmesi önümüzdeki yıllarda hazırlanacak sonuç odaklı programlara da altlık oluşturacaktır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Sonuç odaklı programlar dışında bölge kalkınması açısından önem arz eden, geleceğe yönelik çalışmalara yön verecek ve fırsatlar ortaya koyacak nitelikte sektörel ya da tematik araştırma raporları ve analiz çalışmaları bu yerel kalkınma fırsatının çıktıları olacaktır.

d. Diğer Ajans / Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Bölgenin kalkınmasına yönelik öncelikli ekonomik ve sosyal alanlarda hazırlanacak araştırma raporları ile analiz sonuçları diğer kurum ve kuruluşların çalışmalarına veri oluşturacaktır. Ayrıca raporlama ve analiz çalışmaları sırasında ihtiyaç duyulan alanlarda diğer kurum/kuruluşlarla koordinasyon içerisinde çalışılacaktır. Bunun yanı sıra yapılacak çalışmalarda ilgili kurum/kuruluşların faaliyetleri de göz önünde bulundurularak gerekli durumlarda işbirliği ve koordinasyon sağlanacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Ajans tarafından hazırlanan ya da danışmanlık hizmeti satın alınarak hazırlatılan araştırma raporları ile analiz çalışmaları sonuç raporları Ajans Yönetim Kuruluna sunulacak, gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra nihai hale getirilen raporlar kamuoyu ile paylaşılacaktır.

Tablo – 35: Yerel Kalkınma Fırsatları Araştırma ve Analiz Çalışmaları

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
TRA1 Bölgesi Senaryo Bazlı İl Gelişme Stratejileri ve Eylem Planı Hazırlanması ve Uygulanması	Araştırma ve Planlama Birimi	01.01.2019 31.12.2019	250.000,00
Diğer Araştırma ve Analiz Çalışmaları	Araştırma ve Planlama Birimi	01.01.2019 31.12.2019	250.000,00

5.2. Tanıtım Faaliyetleri

5.2.1. TRA1 Düzey 2 Bölgesinin Tanıtımına Yönelik Ulusal ve Uluslararası Düzeyde Gerçekleştirilen Organizasyonlara Katılım Sağlanması ve Bölgede Tanıtım Organizasyonları Düzenlenmesi

a. Amaç

TRA1 Düzey 2 Bölge Planında belirtilen “Bölgeye doğrudan yatırım çekilmesi”, “Bölgenin AR-GE, Yenilikçilik ve Teknoloji Kullanım Seviyesinin Yükseltilmesi”, “Katma Değeri

Yüksek Ürünlerin Değerinde Pazarlaması” ve “TRA1 Düzey 2 Bölgesi’nde mevcut turizm potansiyelinin harekete geçirilerek değer zincirindeki tüm sektörlerle beraber mümkün olan en yüksek sosyo-ekonomik faydanın sağlanması” öncelikleri doğrultusunda ve Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi 2012-2023 İnovasyona Dayalı Bölgesel Turizm Stratejisi Eylem Planında öngörülen Bölge turizm ürünlerinin yurt içi ve dışında etkin şekilde tanıtımı, pazarlanması ve destinasyon markalaşmasının sağlanması amacıyla tanıtım materyalleri hazırlanarak ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilen organizasyonlara katılım sağlanması planlanmaktadır. Ayrıca bölgede kış ve spor turizmi, yüksek irtifa sporcu kamp merkezi ve sağlık turizmi potansiyelinin yanı sıra alternatif turizm olanaklarının ulusal ve uluslararası tur operatörleri, basın mensupları ve ilgili alandaki profesyonellere tanıtılması ve işbirliklerinin geliştirilmesine yönelik organizasyonlar düzenlenmesi hedeflenmektedir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Turizm, sağladığı ekonomik ve toplumsal kazanımların büyüklüğü ve kalkınma sürecini hızlandırma özelliğinden dolayı, TRA1 Düzey 2 Bölgesi için öncelikli sektörlerin başında gelmektedir. Sektörün diğer bir özelliği ise, değer zincirinde diğer bazı kritik sektörleri barındırmasıdır. TRA 1 Düzey 2 Bölgesi’nin sunduğu kaliteli ve çeşitli hizmetler ile bölgenin yakın ve uzak coğrafyası için bir sunum merkezi haline gelmesi ve turizm sektörünün, değer zincirindeki tüm alt sektörlerle birlikte bölge için mümkün olan en yüksek sosyoekonomik faydayı sağlaması TRA 1 Düzey 2 Bölgesi Plânının ana gelişme eksenlerindedir. Bölge başta 4000 yılı aşkın tarihi geçmiş, özgün iklimi ve coğrafi yapısı, zengin su kaynaklarının başlangıç noktasında bulunması ve termal kaynakları nedeniyle farklı turizm tipleri için çok yönlü ve oldukça geniş bir yelpazede değer ve varlık potansiyeli sunmaktadır. Bölgede başta kış ve spor; kongre, incentive ve fuar; tarih ve kültür; macera ve doğa sporları; ekoturizm ve sağlık turizmine kaynak olabilecek turizm varlık ve değeri bulunmaktadır. Bu değer ve varlıklar, bölgenin sahip olduğu yüksek potansiyele ve dört mevsim turizm için zengin ürün çeşitliliğine işaret etmektedir. Tüm bu potansiyelin en üst düzeyde değerlendirilmesi ve bölgenin önemli bir destinasyon haline gelmesi adına; Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan TRA1 Düzey 2 Bölge Planı ve Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi 2012-2023 İnovasyona Dayalı Bölgesel Turizm Stratejisi Eylem Planı doğrultusunda tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Tanıtım materyallerinin hazırlanması; ulusal ve uluslararası turizm fuarlarına katılım bunun örnekleridir. Bölgenin sahip olduğu turizm potansiyeline rağmen turizmden elde ettiği gelirlerin istenen düzeyde olmaması bölgede öncü faaliyetler gerçekleştirilmeyi, bir sinerji oluşturularak yerel paydaşlar ile birlikte hareket etmeyi zorunlu kılmaktadır. Turizmin gelir

getirici bir sektör olarak algılanması, ürün-hizmet çeşitliliği ve kalitesinin geliştirilmesi yerel aktörlerin vizyonunun bu tür organizasyonlar ile geliştirilmesine bağlıdır. Dolayısıyla bölgede ilgili alanda faaliyet gösteren kurum kuruluşlar ile birlikte dünyanın önde gelen merkezlerinde yakın coğrafya ülkelerinde ve ülkemizde düzenlenen fuarlarda yer almak bölge imajının oluşturulmasında faydalı olacaktır.

Ayrıca; bölgede kış ve spor turizmi, yüksek irtifa sporcu kamp merkezi ve sağlık turizmi potansiyelinin ulusal ve uluslararası tur operatörleri ile basın mensuplarına tanıtılması ve işbirliklerinin geliştirilmesine yönelik tanıtım faaliyetleri düzenlenmesi profesyoneller tarafından potansiyelin değerlendirilmesine, tur paketlerine dahil edilmesine yol açacaktır.

Turizm stratejisi uygulama faaliyetleri kapsamında sağlık yatırımlarının ekonomik faydaya dönüştürülmesi, mevcut medikal ve termal turizm altyapısının değerlendirilmesi, sunulan ayırt edici hizmetlerin tanıtılması, bu alanda işbirliği imkânlarının geliştirilmesi amacıyla Azerbaycan, Nahcivan Özerk Cumhuriyeti, İran, Gürcistan ve Acara Özerk Cumhuriyeti'nden sağlık turizm acentalarının, ulusal basın ve medya kuruluşlarının bölgeye davet edilerek tanıtım organizasyonu düzenlenmesinin katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Ulusal düzeyde en az 2 adet; uluslararası düzeyde gerekli Bakanlık onayının alınması halinde ilgili ülke Tanıtma Müşavirliği ile işbirliği içerisinde 2 adet fuara katılım sağlanacaktır. Fuarlarda, bölgenin turizm marka kimliği ve özgün turizm ürünleriyle ses getirecek ve ön plana çıkılacak sunumsal öğelere yer verilecek, her bir fuar kapsamında hedeflenen sonuçlara yönelik olarak özel tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilecek, belirlenen takvim öncesinde gerekli planlamalar yapılarak “workshop, çalıştay, B2B görüşmeler, basın toplantıları” vb. etkinlikler düzenlenecektir. Ayrıca yıl içerisinde hedef pazar ülkelerde faaliyet gösteren tur operatörleri, basın mensupları ve ilgili turizm alanındaki profesyonellere yönelik 1 adet tanıtım organizasyonu düzenlenecektir. Bölgedeki kış turizm merkezlerinin, spor tesislerinin ve sağlık hizmetlerinin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımının etkin bir şekilde yapılması amacıyla video, broşür ve promosyon ürünler hazırlanacaktır.

d. Diğer Ajans / Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Ulusal ve uluslararası organizasyonlara katılım sağlanması bölgede benzer organizasyonların düzenlenmesi hususu bölgenin turizm potansiyelinden en üst düzeyde faydalanmasını ve turizmden elde ettiği gelirlerin artırılmasını amaçlayan Ajans faaliyetleri ile doğrudan ilişkilidir. Katılım sağlanan ve düzenlenen tüm etkinliklerde verimliliğin artırılması adına, bölgede ilgili

alanlarda faaliyet gösteren firmalar, kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği ve koordinasyon içerisinde hareket edilecek, ortak tanıtım ve pazarlama faaliyetleri gerçekleştirilecektir. İlgili etkinliklerin takip ve koordinasyonu Tanıtım ve İşbirliği Birimi ile Yatırım Destek Ofisleri tarafından yürütülecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Tanıtım ve İşbirliği Birimi, Yatırım Destek Ofisleri ve bölge aktörleri işbirliği içerisinde katılım sağlanacak veya düzenlenecek olan organizasyonların ardından geri bildirimler alınacak, tecrübe paylaşımı gerçekleştirilecek, aynı zamanda Ajansımız tarafından yürütülen diğer programlara katkısı takip edilecektir.

Tablo – 36: Yerel Kalkınma Fırsatları Tanıtım ve Yatırım Destek Faaliyetleri

Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Ulusal ve Uluslararası Düzeyde Gerçekleştirilen Fuar vb. Turizm Organizasyonlarına Katılım	TİB	01.01.2019 31.12.2019	450.000,00
Bölgenin Alternatif Turizm Potansiyelinin Ulusal ve Uluslararası Tur Operatörlerine ve Basın Mensuplarına Tanıtılmasına Yönelik Organizasyonların Düzenlenmesi	TİB	01.01.2019 31.12.2019	150.000,00
Tanıtım Materyallerinin Hazırlanması	TİB	01.01.2019 31.12.2019	150.000,00
TOPLAM			750.000,00

5.3. Yatırım Destek Faaliyetleri

5.3.1. Erzurum Yatırım Destek Faaliyetleri

a. Amaç

Erzurum İli'ndeki yatırım ortamının iyileştirilmesi, mevcut yatırımların desteklenmesi ve potansiyel yatırımların teşvik edilmesi amacıyla “eğitim”, “raporlama”, “tanıtım” ve “yatırım destek” odaklı çalışmalarla “*Erzurum İli Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi Eylem Plânı*”nı uygulamaktır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Erzurum İli'ndeki mevcut yatırım potansiyelin ekonomik anlamda güçlü katma değer üreten somut çıktılara dönüşmesi hedefinin başlangıç aşamasında, Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı ve Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. ortaklığında, “*Erzurum İli Potansiyel Yatırım Alanları Araştırması*” isimli analiz çalışması yapılmıştır.

Söz konusu çalışma kapsamında tespit edilen gelişme eksenleri ve uygun yatırım alanları doğrultusunda Erzurum Yatırım Destek Ofisi tarafından “*Erzurum İli Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi Eylem Planı*” hazırlanmıştır. Faaliyet amacıyla belirlenen odak alanlardaki eylemlerin gerçekleştirilmesi ile Erzurum İli'nin ve TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nin sürdürülebilir kalkınma çabasına katkıda bulunulmuş olacaktır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Faaliyetler kapsamında;

- Erzurum İli'nde, nitelikli işgücü oluşturma, kurumsal kimlik geliştirme, ulusal ve uluslararası fonlara erişme, uygulamalı girişimcilik, meslekî-teknik gelişim vb. konularda en az 5 adet eğitim düzenlenecektir.
- Erzurum İli'nde yatırım yapma potansiyeli bulunan ulusal ve uluslararası yatırımcılara yönelik olarak en az 5 adet yerinde ziyaret, 1 adet bölgede ağırlama organizasyonu düzenlenecektir.
- Erzurum İli'nin potansiyelini tanıtmak amacıyla en az 2 adet ulusal/uluslararası fuar vb. etkinliğe katılım sağlanacaktır.
- Erzurum İli'ni ilgilendiren sektörel analiz/raporlama ve tanıtım alanlarında en az 3 çalışma (yeni rapor, rapor güncelleme vb.) gerçekleştirilecektir.
- Ajansımızın ortağı olduğu bsnEA Konsorsiyumu tarafından yürütülen COSME Avrupa İşletmeler Ağı Projesi kapsamında Erzurum İli'ndeki işletmelere Avrupa'daki işletmelerle gerçekleştirilebilecek işbirliği ve ortak çalışmalara ilişkin bilgilendirme, eğitim ve sisteme tanıcı veri girişi faaliyetleri düzenlenecektir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Erzurum Yatırım Destek Faaliyetleri kapsamında “Erzurum İli Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi Eylem Plânı” uygulanırken Ajans Tanıtım ve İşbirliği Birimi ile birlikte yerel, bölgesel ve ulusal paydaşlar ile eşgüdüm ve koordinasyon içerisinde hareket edilecektir. Eşgüdüm ve koordinasyon süreçlerindeki iş ve işlemler, Erzurum Yatırım Destek Ofisi tarafından yürütülecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Erzurum Yatırım Destek Ofisi tarafından bizzat ve/veya mal/hizmet alımı yöntemi ile gerçekleştirilmesi planlanan faaliyetlerin zamanında tamamlanması ve söz konusu faaliyetler bağlamında beklenen sonuçların elde edilmesi Erzurum Yatırım Destek Ofisi tarafından takip edilecektir.

Tablo – 37: Yerel Kalkınma Fırsatları Erzurum Yatırım Destek Ofisi Faaliyetleri

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahminî Maliyet (TL)
Erzurum İli'nin, başta nitelikli işgücü yetiştirilmesi ve ara eleman temini olmak üzere, istihdam sorunlarının çözümü için analiz, mesleki eğitim ve işbirliği programlarının düzenlenmesi	Erzurum YDO	01.01.2019 31.12.2019	30.000,00
Erzurum İli'ndeki işletmelerin ulusal ve uluslararası fonlardan daha fazla faydalanmasını sağlayıcı bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmesi	Erzurum YDO	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
Erzurum İli'ndeki işletmelerin dış ticaret, e-ticaret, marka, patent, faydalı model, coğrafi işaret vb. konularda eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi	Erzurum YDO	01.01.2019 31.12.2019	30.000,00
Erzurum İli'ndeki işletmelerin kurumsallaşma ve kalite sertifikasyonuna (ISO, OHSAS, HASSP) teşvik edilmesi	Erzurum YDO	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
Erzurum İli'ndeki kümelenme ve işbirliği kültürünü geliştirici faaliyetler (URGE projeleri, KOSGEB İşbirliği-Güç Birliği Programı) yürütülmesi	Erzurum YDO	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
Erzurum İli'nde yatırım yapma potansiyeli bulunan yatırımcıların yerinde ziyaret edilmesi ve İldeki	Erzurum YDO	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahminî Maliyet (TL)
yatırım ortamı hakkında bilgilendirilmesi			
Erzurum İli'nde yatırım yapma potansiyeli bulunan yatırımcıların Erzurum'da düzenlenecek organizasyonlar kapsamında ağırlanması ve İl'deki yatırım ortamını yerinde görmelerinin sağlanması	Erzurum YDO	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
Erzurum İli'ndeki mevcut yatırımcıların sektörel tecrübelerini artırmak, verimliliklerini artırmak, iyi uygulama örneklerini yerinde göstermek ve dış ticaret kapasite ve kabiliyetlerini artırmak adına yapılacak sektörel tecrübe paylaşımı ve araştırma ziyaretleri gerçekleştirilmesi	Erzurum YDO	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
Erzurum İli'ndeki yatırımcıların ihtiyaç duyacağı alanlarda sektörel araştırma raporlarının ve fizibilite raporlarının hazırlanması	Erzurum YDO	01.01.2019 31.12.2019	60.000,00
Erzurum İli'nin yatırım ortamının ve potansiyelinin yanı sıra İl'de sağlanan mali desteklerin yer aldığı tanıtıcı ve bilgilendirici dokümanların hazırlanması ve yatırımcıların istifadesine sunulması	Erzurum YDO	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
COSME Avrupa İşletmeler Ağı Projesi kapsamında Erzurum İli'ndeki işletmelere yönelik bilgilendirme ve eğitim toplantılarının düzenlenmesi	Erzurum YDO	01.01.2019 31.12.2019	425.000,00
TOPLAM			685.000,00

5.3.2. Erzincan Yatırım Destek Faaliyetleri

a. Amaç

Erzincan ilindeki yatırım ortamının iyileştirilmesi, mevcut yatırımların desteklenmesi ve potansiyel yatırımların teşvik edilmesi amacıyla eğitim, raporlama, tanıtım ve yatırım destek odaklı çalışmalarla Erzincan İli Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi Eylem Plânını uygulamaktır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Erzincan İlindeki mevcut yatırım potansiyelin ekonomik anlamda güçlü katma değer üreten somut çıktılara dönüşmesi hedefinin başlangıç aşamasında, Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı ve Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. ortaklığında, “*Erzincan İli Potansiyel Yatırım Alanları Araştırması*” isimli analiz çalışması yapılmıştır.

Söz konusu çalışma kapsamında tespit edilen gelişme eksenleri ve uygun yatırım alanları doğrultusunda Erzincan Yatırım Destek Ofisi tarafından “*Erzincan İli Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi Eylem Plânı*” hazırlanmıştır. Faaliyet amacıyla belirlenen odak alanlardaki eylemlerin gerçekleştirilmesi ile Erzincan İlinin ve TRA 1 Düzey 2 Bölgesi’nin sürdürülebilir kalkınma çabasına katkıda bulunulacaktır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Faaliyetler kapsamında;

- OSB başta olmak üzere uygun yatırım alanları ve konularının belirlenmesi ve sektörel raporların hazırlanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda sektörel rapor çalışması veya ön fizibilite etüdü yanı sıra tanıtıcı broşürler hazırlanacaktır.
- İzin ve ruhsat işlemleri için Erzincan YDO’ya başvuracak olan yatırımcının bürokratik işlemlerinin kamu kurumları nezdinde takip ve koordine edilmesi sağlanacaktır.
- Erzincan İŞGEM’e yapılacak başvurularda firma taleplerinin incelenmesi, değerlendirilmesi, izin ve ruhsat işlerinin takip edilmesi sağlanacaktır.
- Teknik Destek, Doğrudan Faaliyet Desteği ve Mali Destek Programları kapsamında gerekli bilgilendirmelerin gerçekleştirilmesi, proje başvurularının alınması, ihtiyaç halinde izlemeler gerçekleştirilecektir.
- İlin yatırım ortamını ve turizm potansiyelini tanıtmak üzere ulusal ve uluslararası fuarlara katılım sağlanacaktır.
- Erzincanlılar Dernekleri kanalıyla İstanbul ve Ankara’daki önemli işadamlarına ulaşılarak “Yatırım Teşvik Toplantısı” yapılacaktır.
- İlde Ajans adına düzenlenecek olan toplantı, tören, çalıştay vb. organizasyonların koordinasyonu sağlanacaktır.

- İldeki mevcut yatırımcılarımızın sektörel tecrübelerini artırmak, verimliliklerini artırmak, iyi uygulama örneklerini yerinde göstermek ve dış ticaret kapasite ve kabiliyetlerini artırmak adına yapılacak sektörel tecrübe paylaşımı ve araştırma ziyaretleri yapılacaktır.
- Yatırım Teşvik Sistemi hakkında toplantı ve kurum ziyareti gibi faaliyetlerle bilgilendirmeler yapılacaktır.
- İlin girişimcilik kapasitesini geliştirmek amacıyla başta dezavantajlı gruplar (işsizler, kadınlar, gençler vs.) olmak üzere kendi işini kurmayı düşünen potansiyel yatırımcılara uygulamalı girişimcilik eğitimleri verilecektir.
- İlin sahip olduğu ekonomik, tarihi değerlerin ve turistik potansiyelin ortaya çıkarılması için medya ve turizm sektörü temsilcilerinin İlimize davet edilecektir.
- Kamu kurumu, STK ve özel sektör temsilcileri ile görüşme, değerlendirme toplantılarının ve ziyaretlerin gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.
- İlde Ajans adına düzenlenecek olan toplantı, tören, çalıştay vb. organizasyonların koordinasyonunun sağlanacaktır.
- Erzincan Tulum peynirinin hak ettiği tanıtıma ulaşması adına bir peynir şenliğinin düzenlenmesiyle sektör paydaşlarının bir araya getirilerek bir tulum peyniri şenliği düzenlenecektir.
- İli düşük bütçeyle geniş kitlelere tanıtmak için reklam filmi yarışması düzenlenecektir.
- Yatırımcılara sunulmak ve yatırımcı çekme çalışmalarında kullanmak amacıyla ilin önde gelen sektörleri üzerinde 3 adet fizibilite raporu ve 1 adet araştırma raporunun hazırlanması sağlanacaktır.
- 19 Haziran 2012 tarihinde yürürlüğe giren Yatırımlarda Devlet Yardımlarını Destekleme Hakkında Karara istinaden yatırım teşvik belgesi başvuruları alınacaktır.
- Yatırım teşvik belgelerinin tamamlanması ve revize edilmesi işlemleri takip edilecektir.
- Yatırım teşvik belgesi alan yatırımların izlenmesi ve altışar aylık dönemler itibarıyla Ekonomi Bakanlığı'na rapor edilmesi faaliyetine devam edilecektir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Erzincan Yatırım Destek Faaliyetleri kapsamında “Erzincan İli Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi Eylem Plânı” uygulanırken Ajans Tanıtım ve İşbirliği Birimi ile birlikte yerel, bölgesel ve ulusal paydaşlar ile eşgüdüm ve koordinasyon içerisinde hareket edilecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Erzincan Yatırım Destek Ofisi tarafından ve/veya dışarıdan mal/hizmet alımı yöntemi ile gerçekleştirilmesi planlanan faaliyetlerin zamanında tamamlanması ve söz konusu faaliyetler bağlamında beklenen sonuçların elde edilmesi süreci Erzincan Yatırım Destek Ofisi tarafından takip edilecektir.

Tablo – 38: Yerel Kalkınma Fırsatları Erzincan Yatırım Destek Ofisi Faaliyetleri

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahminî Maliyet (TL)
OSB başta olmak üzere uygun yatırım alanları ve konularının belirlenmesi ve sektörel raporların hazırlanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda sektörel rapor çalışması veya ön fizibilite etüdü yanı sıra tanıtıcı broşürlerin hazırlanması,	Erzincan YDO	01.01.2019 31.12.2019	30.000,00 TL
İlin yatırım ortamını ve turizm potansiyelini tanıtmak üzere ulusal ve uluslararası fuarlara katılım sağlanması,	Erzincan YDO	01.01.2019 31.12.2019	25.000,00 TL
Erzincanlılar Dernekleri kanalıyla İstanbul ve Ankara'daki önemli işadamlarına ulaşılarak “Yatırım Teşvik Toplantısı” yapılması,	Erzincan YDO	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00 TL
İldeki mevcut yatırımcılarımızın sektörel tecrübelerini artırmak, verimliliklerini artırmak, iyi uygulama örneklerini yerinde göstermek ve dış ticaret kapasite ve kabiliyetlerini artırmak adına yapılacak sektörel tecrübe paylaşımı ve araştırma ziyaretlerinin yapılması,	Erzincan YDO	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00 TL
İlin girişimcilik kapasitesini geliştirmek amacıyla başta dezavantajlı gruplar (işsizler, kadınlar, gençler vs.) olmak üzere kendi işini kurmayı düşünen potansiyel	Erzincan YDO	01.01.2019 31.12.2019	10.000,00 TL

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahminî Maliyet (TL)
yatırımcılara uygulamalı girişimcilik eğitimleri verilmesi,			
İlin sahip olduğu ekonomik, tarihi değerlerin ve turistik potansiyelin ortaya çıkarılması için medya ve turizm sektörü temsilcilerinin İlimize davet edilmesi,	Erzincan YDO	01.01.2019 31.12.2019	35.000,00 TL
Kamu kurumu, STK ve özel sektör temsilcileri ile görüşme, değerlendirme toplantılarının ve ziyaretlerin gerçekleştirilmesi,	Erzincan YDO	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00 TL
Erzincan Tulum peynirinin hak ettiği tanıtıma ulaşması adına bir peynir şenliğinin düzenlenmesiyle sektör paydaşlarının bir araya getirilerek bir tulum peyniri şenliğinin düzenlenmesi,	Erzincan YDO	01.01.2019 31.12.2019	40.000,00 TL
İli düşük bütçeyle geniş kitlelere tanıtmak için reklam filmi yarışmasının düzenlenmesi	Erzincan YDO	01.01.2019 31.12.2019	35.000,00 TL
Yatırımcılara sunulmak ve yatırımcı çekme çalışmalarında kullanmak amacıyla ilin önde gelen sektörlerinde fizibilite ve araştırma raporları hazırlanması	Erzincan YDO	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00 TL
TOPLAM			335.000,00

5.3.3. Bayburt Yatırım Destek Faaliyetleri

a. Amaç

Bayburt ilindeki yatırım ortamının iyileştirilmesi, mevcut yatırımların desteklenmesi ve potansiyel yatırımların teşvik edilmesi amacıyla eğitim, raporlama, tanıtım ve yatırım destek odaklı çalışmalarla Bayburt İli Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi Eylem Plânını uygulamaktır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Bayburt ilindeki mevcut yatırım potansiyelin ekonomik anlamda güçlü katma değer üreten somut çıktılara dönüşmesi hedefinin başlangıç aşamasında, Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı ve Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. ortaklığında, “Bayburt İli Potansiyel Yatırım Alanları Araştırması” isimli analiz çalışması yapılmıştır. Söz konusu çalışma kapsamında tespit

edilen gelişme eksenleri ve uygun yatırım alanları doğrultusunda, Bayburt Yatırım Destek Ofisi tarafından Kalkınma Bakanlığınca da uygun bulunan “Bayburt İli Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi Eylem Plâni” hazırlanmıştır. Faaliyet amacıyla belirlenen odak alanlardaki eylemlerin gerçekleştirilmesi ile Bayburt ilinin ve TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nin sürdürülebilir kalkınma çabasına katkıda bulunulacaktır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Faaliyetler kapsamında;

- Ulusal ve Uluslararası finansman kaynaklarının takip edilmesi ve yerel aktörlere bu kaynaklara erişim hususunda gerekli bilgilendirmelerin ve danışmanlık hizmetlerinin verilebilmesi amacıyla ulusal ölçekte düzenlenen ilgili toplantılara katılım sağlanacak ve il genelinde yıl içerisinde 2 bilgilendirme toplantısı gerçekleştirilecektir.
- Gerek var olan yeraltı kaynakları gerekse yapılan büyük ölçekli Doğaltaş Üretim ve Pazarlama Destek Merkezinin faaliyetleri ile Bayburt il ekonomisi için önemli bir yere sahip olan doğaltaş sektörünün geliştirilmesi amacıyla tanıtım faaliyetleri yürütülecek, bu sektörde faaliyet gösteren büyük ölçekli firmalara 5 tanıtım ziyareti gerçekleştirilecektir. 27-30 Mart 2019 tarihleri arasında İzmir'de gerçekleştirilecek uluslararası İzmir Doğaltaş ve Teknolojileri Fuarına katılım sağlanarak ildeki aktörlerin ürünlerinin tanıtımını yapmaları sağlanacaktır. İyi uygulama örneklerinin yerinde incelenmesi amacıyla ilde doğaltaş sektöründe faaliyet gösteren firmaların katılımıyla 1 çalışma ziyareti gerçekleştirilecektir. Ayrıca ilgili sektöre yönelik 1 kümelenme analizi çalışması hizmet alımı yöntemiyle yaptırılacaktır.
- İlin yatırım ortamını ve potansiyelini, ilde sağlanan mali destekleri tanıtıcı ve bilgilendirici dokümanlar hazırlanarak yatırımcıların istifadesine sunulması kapsamında tanıtım materyali ve broşür hazırlanacaktır.
- İlin yatırım ortamını tanıtmak üzere 2 İl Yatırım Tanıtım Toplantısı gerçekleştirilecek ve yatırım yapma potansiyeli bulunan Bayburtlu işadamları ziyaret edilecektir.
- Bayburt ilindeki işletmelerin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla ilimizdeki işletme yönetici ve çalışanları ile üniversite öğrencilerine hizmet alımı yöntemi ile kurumsallaşma, dış ticaret, e- ticaret vb. eğitimlerin verilmesi çerçevesinde 2 eğitim düzenlenecektir.

- Bayburt ilinin girişimcilik kapasitesini geliştirmek amacıyla başta dezavantajlı gruplar (işsizler, kadınlar, gençler vs.) olmak üzere kendi işini kurmayı dūřünen potansiyel yatırımcılara hizmet alımı veya ajans personeli marifetiyle 2 uygulamalı girişimcilik eğitimi düzenlenecektir.
- Bayburt ilindeki vasıflı işgücünü artırmak üzere ihtiyaç duyulan alanlarda mesleki ve teknik yetkinlik eğitimleri çerçevesinde 2 eğitim düzenlenecektir.
- İl Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporunun hazırlanması çerçevesinde 1 rapor hazırlanacaktır.
- Bayburt ilinde faaliyet gösteren işletmelerin faaliyet alanları, üretim kapasiteleri, ürün portföyü vb. bilgilerin yer aldığı 1 rehber hazırlanacaktır.
- Bayburt ilindeki yatırımcıların yatırım karar süreçlerinde ihtiyaç duyacağı alanlarda sektörel araştırma raporlarının ve fizibilite raporlarının hazırlanması çerçevesinde 2 farklı sektör için rapor/fizibilite yapılacaktır.
- Bayburt ili yatırım imkânları ve altyapısı ile yatırımcılara sunulan fırsatlarının yer aldığı; yatırımcıya rehberlik edebilecek nitelikte bir web sitesi yaptırılarak hizmete sunulacaktır.
- Doğu Karadeniz’de son yıllarda artan Arap turizminden gerekli payın alınması için ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet gösteren firmalara yönelik 2 tanıtım organizasyonu düzenlenerek, Bayburt ilinin Doğu Karadeniz tur rotalarına dâhil edilmesi sağlanacaktır.
- 2018 yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesine giren ve Türk Dünyası’nın ortak bir değeri olan Dede Korkut’un destanları ve hikâyelerinin korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması, Bayburt ilinin Türk Dünyası’nın bir araya geldiği önemli bir buluşma noktası haline gelmesi ve kültür turizminden yeterli payı alabilmesi amacıyla Türk Dünyası temsilcilerinin katılımı ile bir kongre düzenlenecektir. Ayrıca somut olmayan bu kültürel mirasın yaşatılması ve turizme kazandırılması için strateji ve eylem planı hazırlanacaktır.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Bayburt Yatırım Destek Faaliyetleri kapsamında “Bayburt İli Yatırım Destek ve Tanıtım Stratejisi Eylem Plânı” uygulanırken Ajans Tanıtım ve İşbirliği Birimi ile birlikte yerel, bölgesel ve ulusal paydaşlar ile eşgüdüm ve koordinasyon içerisinde hareket edilecektir. Eşgüdüm ve koordinasyon süreçlerindeki iş ve işlemler, Bayburt Yatırım Destek Ofisi tarafından yürütülecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Bayburt Yatırım Destek Ofisi tarafından bizzat ve/veya mal/hizmet alımı yöntemi ile gerçekleştirilmesi planlanan faaliyetlerin zamanında tamamlanması ve söz konusu faaliyetler bağlamında beklenen sonuçların elde edilmesi Bayburt Yatırım Destek Ofisi tarafından takip edilecektir.

Tablo – 39: Yerel Kalkınma Fırsatları Bayburt Yatırım Destek Ofisi Faaliyetleri

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahminî Maliyet (TL)
Ulusal ve Uluslararası finansman kaynaklarının takip edilmesi ve yerel aktörlere bu kaynaklara erişim hususunda gerekli bilgilendirmelerin ve danışmanlık hizmetlerinin verilebilmesi amacıyla ulusal ölçekte düzenlenen ilgili toplantılara katılım sağlanacak ve il genelinde yıl içerisinde 2 bilgilendirme toplantısı gerçekleştirilecektir.	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	15.000,00
Doğaltaş sektörünün geliştirilmesi amacıyla tanıtım faaliyetleri yürütülecek, bu sektörde faaliyet gösteren büyük ölçekli firmalara 5 tanıtım ziyareti gerçekleştirilecektir.	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
İlin yatırım ortamını ve potansiyelini, ilde sağlanan mali destekleri tanıtıcı ve bilgilendirici dokümanlar hazırlanarak yatırımcıların istifadesine sunulması kapsamında tanıtım materyali ve broşür hazırlanacaktır.	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	10.000,00
İlin yatırım ortamını tanıtmak üzere 2 İl Yatırım Tanıtım Toplantısı gerçekleştirilecek ve yatırım yapma potansiyeli bulunan Bayburtlu işadamları ziyaret edilecektir.	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	30.000,00

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahminî Maliyet (TL)
Bayburt ilindeki işletmelerin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla ilimizdeki işletme yönetici ve çalışanları ile üniversite öğrencilerine hizmet alımı yöntemi ile kurumsallaşma, dış ticaret, e- ticaret vb. eğitimlerin verilmesi çerçevesinde 2 eğitim düzenlenecektir.	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	25.000,00
Bayburt ilinin girişimcilik kapasitesini geliştirmek amacıyla başta dezavantajlı gruplar (işsizler, kadınlar, gençler vs.) olmak üzere kendi işini kurmayı düşünen potansiyel yatırımcılara hizmet alımı veya ajans personeli marifetiyle 2 uygulamalı girişimcilik eğitimi düzenlenecektir.	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	10.000,00
Bayburt ilindeki vasıflı işgücünü artırmak üzere ihtiyaç duyulan alanlarda mesleki ve teknik yetkinlik eğitimleri çerçevesinde 2 eğitim düzenlenecektir.	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
İl Yatırım Ortamı Değerlendirme Raporunun hazırlanması çerçevesinde 1 rapor hazırlanacaktır.	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	25.000,00
Bayburt ilinde faaliyet gösteren işletmelerin faaliyet alanları, üretim kapasiteleri, ürün portföyü vb. bilgilerin yer aldığı 1 rehber hazırlanacaktır.	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	5.000,00
Bayburt ilindeki yatırımcıların yatırım karar süreçlerinde ihtiyaç duyacağı alanlarda sektörel araştırma raporlarının ve fizibilite raporlarının hazırlanması çerçevesinde 2 farklı sektör için rapor/fizibilite yapılacaktır.	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	80.000,00
Bayburt ili yatırım imkânları ve altyapısı ile yatırımcılara sunulan fırsatlarının yer aldığı; yatırımcıya rehberlik edebilecek nitelikte bir web sitesi yaptırılarak hizmete sunulacaktır.	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	15.000,00
Doğu Karadeniz’de son yıllarda artan Arap turizminden gerekli payın alınması için ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet gösteren firmalara yönelik 2 tanıtım organizasyonu düzenlenerek, Bayburt ilinin Doğu	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	30.000,00

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahminî Maliyet (TL)
Karadeniz tur rotalarına dâhil edilmesi sağlanacaktır.			
UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesine giren Dedekorkut'un yaşatılması ve turizme kazandırılması amacıyla uluslararası bir kongre düzenlenecek ve strateji-eylem planı hazırlanacaktır.	Bayburt YDO	01.01.2019 31.12.2019	200.000,00
TOPLAM			485.000,00

5.4. Teknik Destek

5.4.1. 2019 Yılı Teknik Destek Programı

a. Amaç

Bölgesindeki yerel aktörlerin bölgesel kalkınma açısından önem arz eden ancak beşeri sermaye ve kurumsal kapasite eksikliği nedeniyle hazırlık ve uygulama aşamalarında sıkıntı ile karşılaşılan çalışmalarına destek sağlamaktır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Bölgede sanayi ve turizm sektörünün gelişimi kadar beşeri sermayenin de geliştirmesi oldukça önemlidir. Bölgenin gelişmişlik düzeyi dikkate alındığında teknik destek programı ile verilecek eğitimler; insan kaynaklarının hizmet kalitesinin artırılmasına ve dış kaynakların bölgeye çekilmesini sağlayacaktır. Bu bağlamda SOP kapsamında çalışılacak sektör ve tematik konular dışında bölge önceliklerine hizmet edecek diğer alanlarda da eğitim, danışmanlık gibi teknik desteklerin verilmesi önemlidir. 2019 yılı ikinci çeyreğinde ilan edilmesi planlanan Teknik Destek Programı 2019 ve 2020 yılı içerisinde tamamlanacaktır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Teknik Destek Programı ile 2019 yılı içerisinde 10 adet eğitimin verilmesi ve bu eğitimlere yaklaşık 150 kişinin katılımı beklenmektedir.

d. Diğer Ajans / Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Teknik Destek Programları bölgede kurumsal kapasitenin ve beşeri sermayenin geliştirilmesi amacıyla uygulanmakta olup proje yazma yürütme, stratejik olan hazırlama başta olmak üzere bölgedeki kurumların belli konularda nitelikli insan kaynaklarını artırmaktadır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Teknik Destek Programının ilanı ve uygulaması Program Yönetimi Birimi tarafından, izlemesi İzleme ve Değerlendirme Birim tarafından yapılacaktır.

Tablo – 40: Yerel Kalkınma Fırsatları 2019 Yılı Teknik Destek Programı

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
2019 Yılı Teknik Desteği Programı	PYB, DHB	01.03.2019 31.12.2019	200.000,00

5.5. Fizibilite Desteği

5.5.1. 2019 Yılı Fizibilite Desteği Programı

a. Amaç

Bölge için önem arz edebilecek ve SOP'lar kapsamına girmeyen veya gelecek yıllarda oluşturulacak SOP'lara altlık oluşturabilecek fizibilite çalışmalarının desteklenmesidir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Bölgenin avantaj sahip olduğu farklı tematik ve sektörel konular dikkate alındığında Ajansımıza SOP'ların dışında kalan konularda da bölgedeki kurumlardan araştırma ve analiz talepleri gelmesi beklenmektedir. Ajans bu tür taleplere cevap vererek bölgeye büyük ölçekli yatırımların çekilmesine zemin hazırlamayı ve gelecek yıllarda hazırlanacak olan SOP'lara önemli çıktılar sağlamayı planlamaktadır. 2019 yılı ikinci çeyreğinde ilan edilmesi planlanan Fizibilite Desteği Programı 2020 yılı içerisinde tamamlanacaktır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Fizibilite Desteği Programı ile 2019 yılı içerisinde toplam 10 adet araştırma raporunun hazırlanması öngörülmektedir.

d. Diğer Ajans / Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Hazırlanacak fizibilite raporları ile bölgeye yatırımcı çekilmesi ve gelecek dönemde oluşturulacak SOP'lara için çıktılar oluşturulması hedeflendiğinden raporlar Ajans

faaliyetlerine büyük katkılar sağlayacaktır. Ajans bu destek programı kapsamında hem projelerin oluşturulması hem de projelerin izlenmesi aşamalarında bölgedeki kurumları yönlendirecek ve bölge için önem arz edebilecek raporların hazırlanmasını sağlayacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Fizibilite Desteği Programının ilanı ve uygulaması Program Yönetimi Birimi tarafından, izlenmesi İzleme ve Değerlendirme Birim tarafından yapılacak olup raporlar sektörel konularda uzmanlaşmış Ajans çalışanları tarafından incelenecektir.

Tablo – 41: Yerel Kalkınma Fırsatları 2019 Yılı Fizibilite Desteği Programı

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
2019 Yılı Fizibilite Desteği Programı	PYB, İDB	01.03.2019 31.12.2019	1.000.000,00

5.6. GÜDÜMLÜ PROJE DESTEĞİ

5.6.1. Bayburt Dede Korkut Obası GÜDÜMLÜ PROJESİ

a. Amaç

Dede Korkut Obası projesinin amacı başta Bayburt halkı olmak üzere, çevre yerleşimlerde yaşayan halkın gerek rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılamak gerekse de tarihsel kültürü yansıtacak ve yaşatacak şekilde bir alanın tasarlanmasıdır.

Dede Korkut hikâyeleri Bayburt'ta hala canlılığını korumaktadır. Türkiye Türkçesinde anlatılan hikâyelerden Beğ Böğrek'in (Bamsi Beyrek) en çok varyantı Bayburt'ta tespit edilmiştir. Hikâyelerde Bayburt, "Parasarin Bayburt Hisarı" adıyla geçmektedir. Beğ Böğrek'in mezarı Bayburt Kalesindeki "Zindan"ın tam karşısındaki Duduzar Tepesinde dir.

Bayburt Valiliği, İlin sosyal, kültürel, bilimsel, sportif, ticari ve ekonomik canlılık kazanması amacıyla bir şölen düzenlemeyi planlamıştır; şölene Orta Asya'dan Anadolu'ya göçen Alp Erenlerden biri olan ve bütün Türk Lehçelerinde ve Coğrafyalarında tanınan, hikâyeleri dilden dile anlatılan bu ulu büyüğün adını vermeyi uygun bulmuştur ve 1995 yılından itibaren "Dede Korkut Kültür – Sanat Şöleni"ni düzenlemeye başlamıştır. Bu şölenler gelenekselleşmiştir ve her yıl yapılmaktadır. Yapılan şölenler hem Dede Korkut'un araştırılıp öğrenilmesi, hem de bu sayede Bayburt ilinin tanıtımının ve gelişiminin sağlanması açısından oldukça faydalı olmuştur.

2018 yılı içerisinde ise UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine Dede Korkut'u dâhil etmiştir. Bu yeni gelişme çerçevesinde Türk Dünyası'nın ortak bir değeri olan Dede Korkut'un destanlarının ve hikâyelerinin korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere

aktarılması, Bayburt ilinin Türk Dünyası'nın bir araya geleceği önemli bir buluşma noktası haline gelmesi ve kültür turizminden yeterli payı alabilmesi amacıyla Bayburt İli, Şehir Parkı içerisinde tematik bir park (Dede Korkut Obası) inşa edilmesi amaçlanmaktadır.

b. Arka Plân ve Müdahale Gerekçesi

Dede Korkut'un Türk edebiyatının en güzel eserlerinin başında geldiği, dilinin tam bir destan dili olarak Türkçenin emsalsiz bir şaheseri olduğu hususunda, konunun uzmanı olan edebiyatçılar tam bir fikir birliği içindedirler.

Öyle ki; Türk edebiyatı tarihinin en büyük âlimi olarak tanımlanan Prof. Dr. Fuat KÖPRÜLÜ (1890-1966) “Bütün Türk edebiyatını terazinin bir gözüne, Dede Korkut'u ise öbür gözüne koysanız, yine Dede Korkut ağır basar” diyerek Dede Korkut Kitabının ifade ettiği değeri vurgulamıştır.

İki el yazması nüshaya dayanarak, Dede Korkut Kitabının ilmi neşrini sağlayan Prof. Dr. Muharrem ERGİN (1925-1995) Kitabın devre olarak Eski Anadolu Türkçesi, saha bakımından ise Doğu Anadolu ve Azerbaycan sahasının eseri olduğunu belirtmektedir.

Bayburt'un Türklerin Anadolu'da ilk yerleştikleri alanlardan biri olması, Dede Korkut anlatılarında Bayburt ve çevresinden sıklıkla bahsediliyor olması ki 12 destandan 6'sında Bayburt, Bayburt Hisarı, Bozaygırlı Bey Böyrek'ten bahsedilmektedir. Anlatılardaki coğrafi tanımların Bayburt'la ilişkisi Bayburt yöresinden derlenen çok sayıda Bey Böyrek Efsanesi ve Destanlarda kullanılan deyimlerin Bayburtlulara yabancı olmaması gibi hususlar dolayısıyla Dede Korkut ile Bayburt ilinin bütünleşmesi uzun yıllardan beri dillendirilmektedir.

Öten yandan, Anadolu coğrafyasında Dede Korkut'a izafe edilen tek kabrin Bayburt'ta bulunuyor olması, destan kahramanı Bamsı Bey Böyrek mezarının da Bayburt'ta bulunması Bayburt ile Dede Korkut'u ayrılmaz bir biçimde bağlamaktadır.

Birçok saygın araştırmacının uzun yıllardan beri folklorik açıdan Bayburt ile Dede Korkut anlatıları/destanları ilişkisi üstünde çalışmaları da bilinmektedir. 1988'de düzenlenen Türk Tarihinde ve Kültüründe Bayburt Sempozyumu ve bundan 11 yıl sonra düzenlenen 1999 10. Yılında Bayburt Vilayeti Sempozyumunda sunulan çok sayıda tebliğde de Dede Korkut'un Bayburt ile ilişkisi irdelenmiş ve önemli tespitler yapılmıştır.

Dede Korkut Uluslararası Kültür ve Sanat Şölenleri bu yakın ilişkinin ete kemiğe büründüğü bir organizasyondur. Projenin uygulanmasıyla yenilikçi bir bakış açısı yaratılarak Dede Korkut ile Bayburt arasındaki bu bağın değerli bir turizm markasına dönüştürülmesi amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede Dede Korkut'un yaşadığı dönem olarak kabul edilen 5 ve 6 yüzyılın mekânsal, folklorik ve etnografik özelliklerinin yansıtılacağı bir Obanın kurulması için Bayburt İl Özel İdaresince, Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansının 2016 yılındaki Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında destek alınmıştır ve Dede Korkut Obasının fizibilite ve uygulama projeleri hazırlanmıştır. Yapılması planlanan alanın 365 gün ziyaret edilebilen ve fayda üreten bir yapıda olması için konseptin içerisinde tören alanları, Dede Korkut hikâyelerinin yazıldığı kitabeler, çocuk oyun alanları gibi çeşitli fonksiyonel birimler bir bütünlük içerisinde tasarlanmıştır.

Dede Korkut ve Bayburt ilişkisine yönelik böyle bir müdahale başta Türk Dünyası olmak üzere Bayburt'u ve dolayısıyla da TRA1 Bölgesini kültür turizmi açısından ciddi bir konuma taşıyacaktır.

Uygulanması planlanan projenin 10. Kalkınma Planı ve Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansının 2014 – 2023 Bölge Planı ile bağıntısı ise şu şekildedir;

- Kültürel zenginlik ve çeşitliliğin korunup geliştirilerek gelecek nesillere aktarılması, kültür ve sanat faaliyetlerinin yaygınlaştırılması ile millî kültür ve ortak değerler etrafında toplumsal bütünlüğün ve dayanışmanın güçlendirilmesi temel amaçtır. (T.C. 10. Kalkınma Planı – Kültür ve Sanat – Amaç ve Hedefler, 294)
- Kültürümüzün özgün yapısını ve zenginliğini kaybetmeden gelişime açık olması ve evrensel kültür birikimine katkıda bulunması, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılımın bir yaşam alışkanlığı olarak gelişmesi sağlanacaktır. (T.C. 10. Kalkınma Planı – Kültür ve Sanat – Politikalar, 295)
- Ortak tarihi geçmişimiz olan ülkeler başta olmak üzere dünya ülkeleriyle kültürel ilişkilerimiz geliştirilecek, kültür endüstrisinin millî gelir, ihracat ve ülke tanıtımına katkısı artırılacaktır. (T.C. 10. Kalkınma Planı – Kültür ve Sanat – Politikalar, 296)
- Yurtiçi ve yurtdışındaki kültür mirasımız, toplumun kültür, tarih ve estetik bilincini geliştirecek, kültür turizmine katkı sağlayacak ve afet riskini dikkate alacak şekilde korunacaktır. (T.C. 10. Kalkınma Planı – Kültür ve Sanat – Politikalar, 304)
- Yüksek irtifa ve bozulmamış doğal yapıdan kaynaklanan ayırt edici özelliklere sahip tarımsal ürün miktarını artırmış; ürettiğini işleyerek değerinde pazarlayan; kaliteli ve çeşitli hizmet sunumu ile iç ve dış yakın coğrafyası için çekim merkezi olmuş, yaşanabilirliği yüksek bir bölge olmak. (Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2014 – 2023 Bölge Planı Vizyonu)

- Sunduğu kaliteli ve çeşitli hizmetler ile bölgenin yakın ve uzak coğrafyası için bir sunum merkezi haline gelmesi – Tedbir: Bölgede Turizmin Değer Zincirindeki Tüm Alt Sektörlerle Beraber Yüksek Sosyoekonomik Faydayı Sağlaması (Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2014 – 2023 Bölge Planı Vizyonu – 3. Gelişme Eksenini ve ilgili tedbiri)
- Bölgenin yaşanabilirliğinin artırılması – Tedbir: Bölgenin Sosyal, Kültürel, Sanatsal ve Rekreatif İmkanlarının Geliştirilmesi (Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2014 – 2023 Bölge Planı Vizyonu – 4. Gelişme Eksenini ve ilgili tedbiri)

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Proje ile birlikte, 2018 yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine dâhil edilen ve Türk Dünyası'nın ortak bir değeri olan Dede Korkut'un destanları ve hikâyelerinin korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması, Bayburt ilinin Türk Dünyası'nın bir araya geldiği önemli bir buluşma noktası haline gelmesi ve kültür turizminden yeterli payı alabilmesi amacıyla Bayburt İli Şehir Parkı içerisinde tematik bir park (Dede Korkut Obası) inşa edilecektir.

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Proje kapsamında, paydaş kurum ve kuruluşların birbirleriyle olan koordinasyonu ve eşgüdümü, Proje Yürütücüsü Bayburt Belediye Başkanlığı; Ajans ile Bayburt Belediye Başkanlığı arasındaki koordinasyon ve eşgüdüm faaliyetleri ise, Bayburt Yatırım Destek Ofisi tarafından yürütülecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Projenin başvuru ve onay sürecindeki iş ve işlemlerden Program Yönetimi Birimi, izleme ve değerlendirme sürecindeki iş ve işlemlerden ise, İzleme ve Değerlendirme Birimi sorumlu olacaktır.

Tablo – 42: Yerel Kalkınma Fırsatları 2019 Yılı GÜdümlü Proje Desteği

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Bayburt Dede Korkut Obası GÜdümlü Projesi	Bayburt YDO, PYB	01/01/2019 31/12/2020	3.000.000,00 TL

5.7. Kapasite Geliştirme

5.7.1. Anahtar Çözümler Programlarının Düzenlenmesi

a. Amaç

TRA1 Düzey 2 Bölge Planının “Bölgenin AR-GE ve Yenilikçilik Kapasitesinin Güçlendirilmesi” ile “Hizmetler Sektöründe Sosyal Altyapının Geliştirilmesi” öncelikleri doğrultusunda bölgede ihtiyaç duyulan alanlardaki altyapı eksikliğinin giderilmesi, kalkınmada öncelikli konularda farkındalık yaratılması, kurumsal kapasitenin artırılması ve bölgede girişimciliğin geliştirilmesi amacıyla; kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları yönetici ve çalışanlarına yönelik eğitim, konferans ve seminerler uygulanması planlanmaktadır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Sosyoekonomik kalkınmayı sağlama açısından nitelikli işgücü olabilecek bir nüfus potansiyeli bölgede mevcuttur. Fakat gerçekleştirilen tüm toplantı, çalıştay vb. etkinliklerde, sektörel raporlarda ve bölge planında insan kaynaklarının yetersiz olduğu vurgulanmaktadır. Sosyal ve beşeri kaynakların geliştirilmesi adına mevcut insan kaynağının eğitimi büyük önem arz etmektedir. Ayrıca bölgede girişimciliğin artırılması ve mevcut işletmelerin teknik kapasitelerinin artırılması adına üretim, pazarlama, markalaşma vb. temalarda eğitimlere ihtiyaçları vardır. Uzman kişilerin katılımı ile bölgede ihtiyaç duyulan alanlardaki altyapı eksikliğinin giderilmesi, kalkınmada öncelikli konularda farkındalık yaratılması, kurumsal kapasitenin artırılması amacıyla gerçekleştirilecek seminerler ve eğitim programları ile bölge kalkınmasına ivme kazandıracak Anahtar Çözümlerin sunulması öngörülmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Bölge ekonomisinde önemli bir yere sahip olan alanlarda ihtiyaç duyulan girişimcilik, insan kaynakları, tanıtım, pazarlama, hizmet arzı, markalaşma, dış ticaret vb. alanlarda 6 adet eğitim/konferans düzenlenecektir. Ayrıca bölge işletmeleri ve girişimciler faaliyet alanlarına uygun olarak bir araya getirilerek bir platform oluşturulacak ve tecrübe paylaşımı gerçekleştirilecek.

d. Diğer Ajans / Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Alanında uzman kişilerden hizmet alımı veya kurumlar arası koordinasyon sonucunda görevlendirme yöntemi ile uygulanacak Anahtar Çözümler Programı Tanıtım ve İşbirliği Birimi, Yatırım Destek Ofisleri ve Destek Hizmetleri Birimi tarafından yürütülecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Düzenlenen eğitimler sonucundan anket vb. değerlendirme yöntemleri ile geri bildirimler alınacaktır.

Tablo – 43: Yerel Kalkınma Fırsatları Kapasite Geliştirme Faaliyetleri

Faaliyet Adı	Sorumlusu	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Anahtar Çözümler Programının Düzenlenmesi	TİB, YDO'lar	01.01.2019 31.12.2019	500.000,00

5.8. Ajansın Geçmiş Yıllara Ait Mali Destek, Teknik Destek, GÜdümlü Proje Desteği, Doğrudan Faaliyet Desteği ve Cazibe Merkezleri Destekleme Programı Uygulamaları

Ajansımızca 2016 ve 2017 yıllarında uygulanan Mali Destek Programlarına, 2016, 2017 ve 2018 yıllarında uygulanan GÜdümlü Proje Desteklerine ve 2018 yılında uygulanan Teknik Destek Programına ait projelerin 2019 yılına devir eden ödemeleri bulunmaktadır. İlgili projeler 2019 ve 2020 yılları içerisinde tamamlanacak olup izleme faaliyetleri İzleme ve Değerlendirme Birimi tarafından yapılacaktır.

Tablo – 44: Geçmiş Yıllara Ait Proje Uygulamaları

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
2016 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Ödemelerinin Gerçekleştirilmesi	İDB	01.01.2019 31.12.2019	74.775,00
2016 Yılı GÜdümlü Proje Desteği Ödemelerinin Gerçekleştirilmesi	İDB	01.01.2019 31.12.2019	1.125.000,00
2017 Yılı GÜdümlü Proje Desteği Ödemelerinin Gerçekleştirilmesi	İDB	01.01.2019 31.12.2019	844.702,86
2018 Yılı GÜdümlü Proje Desteği Ödemelerinin Gerçekleştirilmesi	İDB	01.01.2019 31.12.2019	8.994.772,00
2016 Yılı Mali Destek Programları Ödemelerinin Gerçekleştirilmesi	İDB	01.01.2019 31.12.2019	391.732,50
2017 Yılı Mali Destek Programları	İDB	01.01.2019 31.12.2019	15.743,025,00

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Ödemelerinin Gerçekleştirilmesi			
Yeşil Yol Güzergâhındaki Kültür-Turizm Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesi Mali Destek Programı Ödemelerinin Gerçekleştirilmesi	İDB	01.01.2019 31.12.2019	1.010.345,28
2018 Yılı Teknik Destek Programları Ödemelerinin Gerçekleştirilmesi	PYB	01.01.2019 31.12.2019	1.160.000,00
Cazibe Merkezleri Destekleme Programı Ödemelerinin Gerçekleştirilmesi	ERZURUM YDO	01.01.2019 31.12.2019	30.000.000,00
TOPLAM			59.344.352,64

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çalışma Programı, 4 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 184 üncü maddesinde “Kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle Cumhurbaşkanınca belirlenen politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak” olarak belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere ve aynı Kararnamenin 194/1-a ve 196/1-b maddeleri ile Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 21’inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır. Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2019 yılı faaliyetlerini, TRA1 Düzey 2 Bölge Planı (2014-2023), ulusal ölçekli plan ve stratejik dokümanlar ve bölge açısında potansiyel arz eden alanlar esas alarak belirlediği, sonuç odaklı programlar ve yerel kalkınma fırsatları kapsamında gerçekleştirecektir

7. EKLER

EK 1) 2019 Yılı GÜdümlü Proje Bilgi Formları

EK 2) 2019 Yılı Performans Tablosu

EK 1.1) Bayburt Doğaltaş Üretim Ve Pazarlama Merkezi Kapasite Artırımı GÜdümlü Projesi Bilgi Formu

Temel Bilgiler

Proje adı	Bayburt Doğaltaş Üretim Ve Pazarlama Merkezi Kapasite Artırımı GÜdümlü Projesi
Proje Konusu	Doğal taş sektörünün ihtiyaç duyduğu hammaddelerin işlenmesine yönelik kapasite artırımı için ek bina yapımı ve makine teçhizat alımının yapılması.
Uygulama yeri ve süresi	Bayburt – 24 Ay
Proje yürütücüsü kuruluş	Bayburt İl Özel İdaresi
Proje ortakları	Bayburt İl Özel İdaresi, Bayburt Ticaret ve Sanayi Odası, Bayburt Belediyesi, Bayburt Valiliği
Faydalanıcılar	Temel faydalanıcılar: Bayburt Doğaltaş Fabrikası başta olmak üzere Bayburt Doğaltaş işletmeleri, bölge ve ülkede bu sektörde faaliyet gösteren işletmeler Diğer faydalanıcılar: Uluslararası satıcılar, depocular, inşaat sektörü işletmeleri, Doğaltaş sektör çalışanları
Proje konusuyla ilişkili diğer kurum ve kuruluşlar	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Enerji Bakanlığı
Proje Bileşenleri ve Faaliyetleri	İnşaat ve diğer fiziki mekânların tamamlanması Makine ve ekipmanların temini ve kurulumu. Güneş enerji panellerinin kurulması Eğitim süreçleri
Proje Bütçesi	5.300.000 TL
Ajans katkı payı	3.500.000 TL
Proje yürütücüsü ve ortaklarının katkı payı	1.800.000 TL
Proje konusu taşınmazların mülkiyet durumu	Proje konusu taşınmazlar Bayburt İl Özel İdaresi, Bayburt Ticaret ve Sanayi Odası, Bayburt Belediyesinin ve Bayburt Valiliği ortak mülkiyetinde bir yapıya devredilecektir.
Yapım işlerinin tahmini bedelinin proje bütçesine oranı	Projenin toplam bütçesinin yaklaşık 5,5 Milyon TL olacağı öngörülmekte olup tahmini yapım işlerinin de 1 milyon TL civarında olması öngörülmektedir. Bu kapsamda yapı işlerinin tahmini bedeli proje bütçesinin 1/5'si kadar gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Projedeki İşletme modeli	<ul style="list-style-type: none"> • Proje Bayburt İl Özel İdaresi, Bayburt Ticaret ve Sanayi Odası, Bayburt Belediyesi ve Bayburt Valiliği eşgüdümünde koordine edilecektir. • Proje sonucunda il ve bölgedeki mevcut ocakların hammaddeleri tesisimizde işlenerek katma değer oluşturularak ürün imalatı artacaktır. • Maliyetler, yararlanılan ve kullanılan hammadde, işçilik, yıpranma payı, sigorta, vergiler, yakıt vb. gibi girdilerin tümü merkezin faaliyetlerinden finanse edilecektir. • Bu ürün ve hizmetlerden Doğaltaş sektörü işletmeleri yararlanacaktır. • Proje sonrası Proje yine Bayburt İl Özel İdaresi, Bayburt Ticaret ve Sanayi Odası, Bayburt Belediyesi ve Bayburt Valiliği eşgüdümünde devam ettirilecektir. • Proje dönemi ve sonrasında gelir-gider dengesi sağlanacaktır. • Proje kendi faaliyetleri ile kendi finansal sürdürülebilirliğini sağlayacak olup finansal destek gerektiğinde proje yönetimindeki kurumlar tarafından projeye finansman desteği sağlanacaktır.
--------------------------	--

Proje Arka Planı, Gerekçesi, Hedef ve Amaçları

Projenin genel hedefi	<p>Projenin hedefi, Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2013-2024 Bölge Planında ana eksenlerden biri olarak değinilen "Bölgede üretilen hammaddenin işlenerek katma değerli ürün haline getirilmesi" bağlamında sayılan önceliklerden " Bölgenin AR-GE, Yenilikçilik ve Teknoloji Kullanım Seviyesinin Yükseltilmesi", " Bölgeye İşleme ve İmalat Sanayi Yatırımlarının Çekilmesi " ve " Katma Değeri Yüksek Ürünlerin Değerinde Pazarlaması"na katkı sağlamaktır.</p> <p>Proje ayrıca Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2013-2024 Bölge Planında aynı ekseninde sayılan tedbirlerden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bölgeye yatırımı çekecek sanayi altyapısının geliştirilmesi - Bölgeye yatırım yapacak işletmelere yol gösterecek bilgi altyapısının oluşturulması - Bölgenin sanayi yatırımı imkânlarının ulusal ve uluslararası alanlarda tanıtılması - Bölgede araştırma merkezlerinin altyapılarının geliştirilmesi
Projenin arka planı ve gerekçesi	<p>MTA'nın 2006 yılında ilimizde yaptığı kısmi rezerv tespit çalışmasına göre Bayburt 180 Milyon Metreküp ekonomik kıymete sahip görünür doğal taş rezervine sahiptir. Görünmeyen rezerv ile birlikte ilimizde sahip olunan rezervin 500 Milyon Metreküpün üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. Bu çalışmanın ardından Bayburt Valiliğinin öncülüğünde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının program otoritesi olduğu "Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programına" bir proje başvurusu yapılmış ve buradan sağlanan yaklaşık 9.3 Milyon Euro hibe ile Bayburt Doğal taş Üretim ve Pazarlama Merkezi hayata geçirilmiştir. Diğer taraftan gerek ilden gerekse de Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden doğal taş fabrikasına kesilmek üzere getirilen hammaddelerin mevcut makine teçhizat ile yeterli düzeyde talebe karşılık veremediğinden ötürü dış piyasalarda negatif bir durum arz etmektedir. Hâlbuki dünya doğal taş sektöründe söz sahibi olan bütün ülkelerde bu tür teknolojik imkân ve kabiliyete sahip tesisler mevcuttur. Proje bu mevcut durum ve ihtiyaç üzerine bina edilmiştir.</p>

Proje amaçları	Projenin amaçları, ülkemizde doğal taş sektöründe katma değerli ürün elde edilmesine, başta ilimiz ve bölgemiz olmak üzere ülkemizin doğal taş ve madencilik sektöründeki potansiyellerinin ekonomik bir kıymete tahvil edilebilmesine ve dünya doğal taş pazarında ülkemizin aldığı payın artırılmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Fabrika çatısına kurulacak güneş enerji panelleri ile tüketime dayalı doğalgaz ve elektrik tüketiminden doğacak maliyetleri giderip üretime yönelik bir yatırım olacaktır
Projenin tamamlayıcılığı	Proje hâlihazırda Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın program otoritesi olduğu Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı kapsamında hayata geçirilen Bayburt Doğaltaş Üretim ve Pazarlama Merkezi Projesini tamamlayıcı niteliktedir.
Projenin sektörel ve bölgesel etkileri	Proje kapsamında ilimizde ve bölgemizdeki ocakların üretim taleplerini kapasite artırımına dayalı olarak zamanında karşılanması işlenmiş ürünlere katma değer katacaktır. Bunun yanı sıra kapasite artırımına bağlı olarak istihdam yapılacaktır ve proje bu yönüyle ülke ekonomisine olumlu etkiler yapacaktır.
Proje Riskleri	Proje, dünyada ve ülkemizde inşaat sektörünü de etkisi altına alacak bir büyük kriz yaşanması durumunda finansal sürdürülebilirlik riski taşımaktadır.

EK 1.2) Sıvı Karbondioksit Üretim İşletmesi GÜdümlü Projesi Bilgi Formu

Temel Bilgiler

Proje adı	: Sıvı Karbondioksit Üretim İşletmesi Projesi
Proje konusu	: Erzincan İlinde var olan karbondioksit gazının sanayi gazları sektörüne yönelik sıvılaştırma işletmesinin kurulması
Uygulama yeri	: Erzincan İli
Proje yürütücüsü kuruluş	: Erzincan Belediyesi
Proje ortakları	: -
Faydalanıcılar	: Temel faydalanıcılar: Erzincanlı Sanayiciler, Erzincan Ticaret ve Sanayi Odası Erzincan Belediyesi, Erzincan İl Özel İdaresi, Erzincan Orman ve Tarım İl Müdürlüğü, Erzincan Ziraat Odası Diğer faydalanıcılar: (Bu bölümde proje sonuçlarından dolayı olarak etkilenecek taraflar yer alacaktır.) Erzincan'da sanayi sektöründeki tüm paydaslar, uzun vadede il 226.000 kişi ve bölge halkı 2 milyon kişi .
Proje konusuyla ilişkili diğer kurum ve kuruluşlar	: Erzincan Ticaret ve Sanayi Odası
Proje Faaliyetleri	: 1-Proje Ofisi ve Ekibinin Oluşturulması, Proje Başlangıç Toplantısı 2-İşletme dönemi yatırımlarına işletme izninin alınması 3-İhale ve satın alma 4-İnsaat ve Uygulama işleri tamamlanarak gerekli üniteler oluşturulması (CO ₂ ile soğutma / dondurma Tünelleri,CO ₂ ile soğutma / dondurma Kabinleri,600 m2 idari bina, 200 m2 depo, Dolum ve güvenlik v.b alanlar, 3/a grubu küçük sanayi tesisleri, Laboratuvar, Sıvılaştırma Tesisi) 5-Proje Bilgilendirme Faaliyetleri 6-Görünürlük Faaliyetleri 7-Projenin Değerlendirmesi ve Kapanış Sunumu

Toplam maliyet	: 10.000.000 TL
Ajans katkı payı	:5.000.000 TL
Proje yürütücüsü ve ortaklarının katkı payı	:5.000.000 TL
Proje konusu taşınmazların mülkiyet durumu	:Projenin uygulamasının yapılacağı proje uygulama alanı proje yürütücüsüne (Erzincan Belediyesi) aittir.
Yapım işlerinin tahmini bedelinin proje bütçesine oranı	:%6
Proje uygulama süresi	:24 ay
Projedeki İşletme Modeli	<ul style="list-style-type: none"> • Projenin işletme modeli, • Proje sonucunda ne tür ürün ve hizmetleri üretileceği, • Bu ürün ve hizmetlerden kimlerin hangi koşullarda yararlanacağı, • Gelir gider dengesi ile finansal yönetimin nasıl kurgulanacağı • Projenin sürdürülebilirliğinin nasıl sağlanacağı

Proje Arka Planı, Gerekçesi, Hedef ve Amaçları

Projenin arka planı ve gerekçesi	<p>: Gündümlü projeler, bölge planında öngörülen öncelikler doğrultusunda, konusu ve koşulları Ajans öncülüğünde ve yönlendirmesinde belirlenen özel nitelikli model projelerdir. Ayrıca gündümlü projelerde özel sektör işletmeciliğini güçlendirecek şekilde, üretim ve ihracat kapasitesinin geliştirilmesi, iyi uygulama örneklerinin oluşturulması, sektörel ihtisaslaşmanın desteklenmesi, özel bilgi, beceri ve teknolojilerin geliştirilmesi, transferi veya yaygınlaştırılması, yeni finansman modellerinin geliştirilmesi, kamu-üniversite-sanayi işbirliğinin desteklenmesi, yeni hizmet ve üretim organizasyonlarının geliştirilmesi, işbirliği ağları ve değer zinciri oluşturulması, kümelenmelerin desteklenmesi, yeni sanayi altyapısı ve organizasyon modellerinin geliştirilmesi ve bölgedeki sektörlerin ihtiyaç duyacağı alanlarda insan kaynaklarının geliştirilmesi esastır.</p> <p>Proje, TRA1 Düzey 2 Bölge Planı 2014-2023’ünde bölgede üretilen hammaddenin islenerek katma değerli ürün haline getirilmesi eksenini ile ilgili olup;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bölgeye işleme ve imalat sanayi yatırımlarının çekilmesi 2. Bölgenin sermaye birikiminin bölge içerisinde yatırıma dönüştürülmesi 3. Bölgenin AR-GE, Yenilikçilik ve teknoloji kullanım seviyesinin yükseltilmesi
----------------------------------	--

	<p>4. Katma değeri yüksek ürünlerin değerinde pazarlanması öncelikleri ile birebir uyumludur.</p> <p>Projenin en önemli faydalanıcısı OSB’de bulunan işletmeler ve yatırım yapmayı düşünen yatırımcı firmalar olacaktır. İşleyişine ve devamlılığına katkıda bulunulması beklenmektedir. Böylelikle içinde bulunulan süreçte ve gelecekte yatırım yapacak yatırımcılar için cazip, imkânları yüksek, maliyetler açısından en uygun çözümleri üretmeyi başaran modern teknolojik imkânlara sahip bir sanayi bölgesi konumu sağlanacaktır.</p>
Projenin genel hedefi	<p>: TRA1 Bölgesinin ikinci büyük İli olan Erzincan’ın Büyük Çakırman Mevkiinde Bulunan Jeotermal kaynağa ait Sıvı Karbondioksit Üretim İşletmesi ile</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Erzincan İlinin ekonomisine katkı sağlamak; 2. İlin ekonomik gücünün rekabet edebilirlik seviyesine yükselmesini sağlamak, 3. Sosyo-ekonomik gelişmişlik farkının azaltılmasına katkıda bulunmak.
Proje özel amaçları	<p>: Jeotermal kaynağa ait Sıvı Karbondioksit Üretim İşletmesi ile</p> <p>1-TRA1 Bölge Planı’nda da değinildiği üzere Bölge Kuzey Anadolu ve Doğu Anadolu fay hatlarının kesişim noktasında yer aldığı için Erzincan, Çat, Hınıs ve Karaçoban 1. derece deprem kuşağında kalmaktadır. Bu özelliği nedeniyle doğal madensuyu ve jeotermal kaynaklar bakımından zengindir. Bu zenginliğin termal turizmin dışında sanayi gazları sektöründe kullanılması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla, jeotermal kaynağa ait sıvı karbondioksit üretim işletmesinin kurulması,</p> <p>2- 2014 yılı itibarıyla Erzincan ilinin Türkiye gayri safi yurtiçi hasılası içindeki payı %0,25’dir. Bu payla Erzincan, iller arası sıralamada 62’inci sırada yer almaktadır. İl gayri safi hasılası büyüklük açısından Doğu Anadolu Bölgesi illeri arasında ise beşinci sırada bulunmaktadır. Erzincan’da kişi başına gayri safi hasıla 2014 yılında 10,493 USD gerçekleşirken, bu rakam Türkiye genelinin %13 altında, TRA1 Bölgesinin ise %35 üzerindedir. Açılması planlanan işletme ile bu değerlerin daha da geliştirilmesi,</p> <p>3- Erzincan İli Uygun Yatırım Konuları Araştırması çalışması verilerine göre, 2014 yılı itibarıyla Türkiye toplam sanayi GSYİH’sının %0.22’sini üreten Erzincan, Türkiye sanayi GSYİH ’sına yaptığı katkı açısından 81 il arasında 56’ıncı sırada bulunmaktadır. Bu durumun iyileştirilmesi için İlin sosyo ekonomik gelişmişlik farkını azaltmaya katkıda bulunacak olan sıvı karbondioksit üretim işletmesinin kurulmasının sağlanması</p>
Bölge Planı ile olan ilişkisi	<p>: Erzincan İlinde var olan karbondioksit gazının sanayi gazları sektörüne yönelik sıvılaştırma işletmesinin kurulması fikri, KUDAKA 2014-2023 Bölge Planında yer alan gelişme eksenlerinden “Birinci Eksen: Başta nitelikli ve ayırt edici özellikteki ürünler olmak üzere tarımsal üretimin miktar ve kalitesinin artırılması” eksenini altındaki ikinci öncelik olan “Kaliteli, Yeterli ve Sürekli Tarımsal Üretim İçin Teknik Altyapının</p>

	İyileştirilmesi” ile “İkinci Eksen: Bölgede üretilen hammaddenin işlenerek katma değerli ürün haline getirilmesi” eksenindeki dördüncü öncelik olan “Katma değeri yüksek ürünlerin değerinde pazarlanması” önceliklerine dayanmaktadır.
Ulusal Plan ve Stratejiler ile olan ilişkiler	: Madencilik ürünlerinin yurtiçinde işlenmesi ve oluşan katma değer artırılması ile alakalı T.C. Onuncu Kalkınma Planı’nda, “ <i>Türkiye’de madencilik sektörünün GSYH içerisindeki payı 2006 yılında yüzde 1,2 iken, 2012 yılında yüzde 1,5’e yükselmiştir. Toplam ihracat 2006 yılında 1,1 milyar dolar iken 2012 yılında 3,2 milyar dolara yükselmiş olup, ihracatın büyük bir kısmı doğal taş, bakır, çinko, krom, feldspat ve bordan oluşmaktadır (T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - 2.2.17. Madencilik/798)</i> şeklinde değerlendirme yapılmaktadır. Ayrıca, <i>ülkemizin önemli potansiyele sahip olduğu jeotermal, linyit, mermer, bor, krom gibi yer altı kaynaklarımızın daha yüksek katma değer yaratacak şekilde ekonomiye kazandırılması (T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - 2.2.17. Madencilik/802)</i> ile <i>Krom ve mermer gibi madencilik ürünlerinin yurtiçinde işlenmesi ve oluşan katma değer artırılması sağlanacaktır (T.C. Onuncu Kalkınma Plânı - 2.2.17. Madencilik/810)</i> hususlarına değinilmiştir. Bu doğrultuda Bölgemizde bulunan ve henüz tam keşfedilmemiş ve/veya işlenmemiş yer altı kaynaklarından olan perlit, jeotermal karbondioksit, perlit ve mezkur planda bahsedilen krom madenlerine yönelik katma değer yaratan işleme ve pazarlama faaliyetlerine üst ölçekli planlarda zımnen atıf vardır.
Projenin tamamlanması	:Erzincan İli Yeraltı Kaynakları İşleme Sonuç Odaklı Programı çerçevesinde İlde sıvılaştırılmış karbondioksit dayalı üretim işletmesi ve kümelenme oluşturmak için çalışmalar devam etmektedir. Bu çerçevede bu güdümlü projenin programın tamamlayıcı bir parçası olduğu düşünülmektedir. Sıvılaştırılacak olan karbondioksiti hammadde olarak kullanacak olan firmaların önemli girdi kaynağı bu proje sayesinde olacaktır. Projenin tamamlanması, yatırım yapma potansiyeli olan firmalar için de cazetebici bir çekim sebebi olacaktır.

Ön Değerlendirme

Projenin sektörel ve bölgesel etkileri	: Projenin tamamlanması halinde hem İlin jeotermal kaynağının ekonomiye katma değer sağlayan bir araç haline gelmesi, İldeki istihdamı artırıcı olumlu katkı sunması ve bölgesel/ulusal çapta da sanayi gazları sektörüne ciddi bir girdi sağlama hedeflenmektedir. Sektördeki tüm paydaşlara çarpan etkisi yönüyle olumlu katkılar sunacağı düşünülen projenin sektöre hem girdi sağlama hem de altyapı oluşturma gibi etkilerinin olacağı beklenmektedir.
--	---

EK 1.3) Bayburt Dede Korkut Obası Güdümlü Projesi Bilgi Formu

Temel Bilgiler

Proje adı	Bayburt Dede Korkut Obası
Proje Konusu	Dede Korkut Obası Tematik Parkı
Uygulama yeri ve süresi	Bayburt – 24 Ay
Proje yürütücüsü kuruluş	Bayburt Belediye Başkanlığı
Proje ortakları	Bayburt Valiliği, Bayburt İl zel İdaresi ve Bayburt İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Faydalanıcılar	Temel faydalanıcılar: <ul style="list-style-type: none"> • Bayburt ilinde yerleşik halk • Dede Korkut Kültürel Mirasının tarafı/paydaşı olan ülkeler ve vatandaşları
Proje konusuyla ilişkili diğer kurum ve kuruluşlar	Bayburt Valiliği, Bayburt İl zel İdaresi ve Bayburt İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Proje Bileşenleri ve Faaliyetleri	<ul style="list-style-type: none"> • Dede Korkut Obasının inşası;<ul style="list-style-type: none"> ○ Proje Alanı Ulaşımı ○ Çocuk Oyun Alanı ○ Gözlem Kuleleri ○ Tuvaletler ○ Kır Lokantası ○ Mze ○ Manej Alanı ve Ahır ○ Cirit Sahası ○ Güreş Alanı ○ Okçuluk Alanı ○ Etkinlik Çadırı ○ Dede Korkut Hikye Çadır Alanı ○ Çadır Konaklama Alanı ○ Yöresel rn Satış Birimi ○ Deli Dumrul Yaya Köprüsü ○ Çeşme ○ Pergole
Proje Bütçesi	7,2 milyon TL
Ajans katkı payı	3 milyon TL

Proje yürütücüsü ve ortaklarının katkı payı	4,2 milyon TL
Proje konusu taşınmazların mülkiyet durumu	Dede Korkut Obası, Şehir Parkı içerisindeki Bayburt Belediye Başkanlığına ait arazi üzerine inşa edilecektir.
Yapım işlerinin tahmini bedelinin proje bütçesine oranı	% 100
Projedeki İşletme modeli	<ul style="list-style-type: none"> • Projede yürütücü olarak Bayburt Belediye Başkanlığı planlanmıştır. Projenin uygulaması proje yürütücüsü Bayburt Belediye Başkanlığının genel koordinasyonunda ilgili proje ortaklarının (Bayburt Valiliği, Bayburt İl Özel İdaresi ve Bayburt İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü) mutabakatı ve katkıları ile ihale edilecek ve iş bitiminde teslim alınarak işletme sürecine başlanacaktır. • Projenin işletilmesi Bayburt Belediyesi eliyle yapılacaktır.

Proje Arka Planı, Gerekçesi, Hedef ve Amaçları

Projenin genel hedefi	2018 yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine dâhil edilen ve Türk Dünyası'nın ortak bir değeri olan Dede Korkut'un destanları ve hikâyelerinin korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması, Bayburt ilinin Türk Dünyası'nın bir araya geldiği önemli bir buluşma noktası haline gelmesi ve kültür turizminden yeterli payı alabilmesi ve bu değerın Bayburt açısından bir turizm markası olmasını sağlamaktır.
Projenin arka planı ve gerekçesi	<p>Dede Korkut'un Türk edebiyatının en güzel eserlerinin başında geldiği, dilinin tam bir destan dili olarak Türkçenin emsalsiz bir şaheseri olduğu hususunda, konunun uzmanı olan edebiyatçılar tam bir fikir birliği içindedirler.</p> <p>Öyle ki; Türk edebiyatı tarihinin en büyük âlimi olarak tanımlanan Prof. Dr. Fuat KÖPRÜLÜ (1890-1966) "Bütün Türk edebiyatını terazinin bir gözüne, Dede Korkut'u ise öbür gözüne koysanız, yine Dede Korkut ağır basar" diyerek Dede Korkut Kitabının ifade ettiği değeri vurgulamıştır.</p> <p>İki el yazması nüshaya dayanarak, Dede Korkut Kitabının ilmi neşrini sağlayan Prof. Dr. Muharrem ERGİN (1925-1995) Kitabın devre olarak Eski Anadolu Türkçesi, saha bakımından ise Doğu Anadolu ve Azerbaycan sahasının eseri olduğunu belirtmektedir.</p> <p>Bayburt'un Türklerin Anadolu'da ilk yerleştikleri alanlardan biri olması, Dede Korkut anlatılarında Bayburt ve çevresinden sıklıkla bahsediliyor olması ki 12 destandan 6'sında Bayburt, Bayburt Hisarı, Bozaygırlı Bey Böyrek'ten bahsedilmektedir. Anlatılardaki coğrafi tanımların Bayburt'la ilişkisi Bayburt yöresinden derlenen çok sayıda Bey Böyrek Efsanesi ve Destanlarda kullanılan deyimlerin Bayburtlulara yabancı olmaması gibi hususlar dolayısıyla Dede Korkut ile Bayburt ilinin bütünleşmesi uzun yıllardan beri dillendirilmektedir.</p>

<p>Öten yandan, Anadolu coğrafyasında Dede Korkut'a izafe edilen tek kabrin Bayburt'ta bulunuyor olması, destan kahramanı Bamsı Bey Böyrek mezarının da Baybur'ta bulunması Bayburt ile Dede Korkut'u ayrılmaz bir biçimde bağlamaktadır.</p> <p>Birçok saygın araştırmacının uzun yıllardan beri folklorik açıdan Bayburt ile Dede Korkut anlatıları/destanları ilişkisi üstünde çalışmaları da bilinmektedir. 1988'de düzenlenen Türk Tarihinde ve Kültüründe Bayburt Sempozyumu ve bundan 11 yıl sonra düzenlenen 1999 10. Yılında Bayburt Vilayeti Sempozyumunda sunulan çok sayıda tebliğde de Dede Korkut'un Bayburt ile ilişkisi irdelenmiş ve önemli tespitler yapılmıştır.</p> <p>Dede Korkut Uluslararası Kültür ve Sanat Şölenleri bu yakın ilişkinin ete kemiğe büründüğü bir organizasyondur. Projenin uygulanmasıyla yenilikçi bir bakış açısı yaratılarak Dede Korkut ile Bayburt arasındaki bu bağın değerli bir turizm markasına dönüştürülmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>Bu çerçevede Dede Korkut'un yaşadığı dönem olarak kabul edilen 5 ve 6 yüzyılın mekânsal, folklorik ve etnografik özelliklerinin yansıtılacağı bir Obanın kurulmasına için Bayburt İl Özel İdaresince, Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansının 2016 yılındaki Doğrudan Faaliyet Desteği alınmıştır ve Dede Korkut Obasının fizibilite ve uygulama projeleri hazırlanmıştır. Yapılması planlanan alanın 365 gün ziyaret edilebilen ve fayda üreten bir yapıda olması için konseptin içerisinde tören alanları, Dede Korkut hikâyelerinin yazıldığı kitabeler, çocuk oyun alanları gibi çeşitli fonksiyonel birimler bir bütünlük içerisinde tasarlanmıştır.</p> <p>Dede Korkut ve Bayburt ilişkisine yönelik böyle bir müdahale başta Türk Dünyasının olmak üzere Bayburt'u ve dolayısıyla da TRA1 Bölgesini kültür turizmi açısından ciddi bir konuma taşıyacaktır.</p> <p>Uygulanması planlanan projenin 10. Kalkınma Planı ve Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansının 2014 – 2023 Bölge Planı ile bağıntısı ise şöyledir;</p> <ul style="list-style-type: none">
• Kültürel zenginlik ve çeşitliliğin korunup geliştirilerek gelecek nesillere aktarılması, kültür ve sanat faaliyetlerinin yaygınlaştırılması ile millî kültür ve ortak değerler etrafında toplumsal bütünlüğün ve dayanışmanın güçlendirilmesi temel amaçtır. (T.C. 10. Kalkınma Planı – Kültür ve Sanat – Amaç ve Hedefler, 294)
• Kültürümüzün özgün yapısını ve zenginliğini kaybetmeden gelişime açık olması ve evrensel kültür birikimine katkıda bulunması, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılımın bir yaşam alışkanlığı olarak gelişmesi sağlanacaktır. (T.C. 10. Kalkınma Planı – Kültür ve Sanat – Politikalar, 295)
• Ortak tarihi geçmişimiz olan ülkeler başta olmak üzere dünya ülkeleriyle kültürel ilişkilerimiz geliştirilecek, kültür endüstrisinin millî gelir, ihracat ve ülke tanıtımına katkısı artırılabilecektir. (T.C. 10. Kalkınma Planı – Kültür ve Sanat – Politikalar, 296)
• Yurtiçi ve yurtdışındaki kültür mirasımız, toplumun kültür, tarih ve estetik bilincini geliştirecek, kültür turizmine katkı sağlayacak ve afet riskini dikkate alacak şekilde korunacaktır. (T.C. 10. Kalkınma Planı – Kültür ve Sanat – Politikalar, 304)
--

	<ul style="list-style-type: none"> • Yüksek irtifa ve bozulmamış doğal yapıdan kaynaklanan ayırt edici özelliklere sahip tarımsal ürün miktarını artırmış; ürettiğini işleyerek değerinde pazarlayan; kaliteli ve çeşitli hizmet sunumu ile iç ve dış yakın coğrafyası için çekim merkezi olmuş, yaşanabilirliği yüksek bir bölge olmak. (Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2014 – 2023 Bölge Planı Vizyonu) • Sunduğu kaliteli ve çeşitli hizmetler ile bölgenin yakın ve uzak coğrafyası için bir sunum merkezi haline gelmesi – Tedbir: Bölgede Turizmin Değer Zincirindeki Tüm Alt Sektörlerle Beraber Yüksek Sosyoekonomik Faydayı Sağlaması (Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2014 – 2023 Bölge Planı Vizyonu – 3. Gelişme Eksenini ve ilgili tedbiri) • Bölgenin yaşanabilirliğinin artırılması – Tedbir: Bölgenin Sosyal, Kültürel, Sanatsal ve Rekreatif İmkanlarının Geliştirilmesi (Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2014 – 2023 Bölge Planı Vizyonu – 4. Gelişme Eksenini ve ilgili tedbiri)
Proje amaçları	<p>Dede Korkut Obası projesinin amacı başta Bayburt halkı olmak üzere, çevre yerleşimlerde yaşayan halkın gerek rekreatif ihtiyaçlarını karşılamak gerekse de tarihsel kültürü yansıtacak şekilde bir obanın tasarlanmasıdır.</p> <p>Dede Korkut hikâyeleri Bayburt'ta canlılığını korumaktadır. Türkiye Türkçesinde anlatılan hikâyelerden Beğ Böğrek'in (Bamsi Beyrek) en çok varyantı Bayburt'ta tespit edilmiştir. Hikâyelerde Bayburt, "Parasarin Bayburt Hisarı" adıyla geçmektedir. Beğ Böğrek'in mezarı Bayburt Kalesindeki "Zindan"ın tam karşısındaki Duduzar Tepesinde yer almaktadır.</p> <p>Bayburt Valiliği, İlin sosyal, kültürel, bilimsel, sportif, ticari ve ekonomik canlılık kazanması amacıyla bir şölen düzenlemeyi planlamıştır; şölene Orta Asya'dan Anadolu'ya göçen Alp Erenlerden biri olan ve bütün Türk Lehçelerinde ve Coğrafyalarında tanınan, hikâyeleri dilden dile anlatılan bu ulu büyüğün adını vermeyi uygun bulmuştur ve 1995 yılından itibaren "Dede Korkut Kültür – Sanat Şöleni"ni düzenlemeye başlamıştır. Bu şölenler gelenekselleşmiştir ve her yıl yapılmaktadır. Yapılan bu şölenler hem Dede Korkut'un araştırılıp öğrenilmesi, hem de bu sayede Bayburt ilinin tanıtımının ve gelişiminin sağlanması açısından oldukça faydalı olmuştur.</p> <p>2018 yılı içerisinde ise UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine Dede Korkut'u dâhil etmiştir. Bu yeni gelişme çerçevesinde Türk Dünyası'nın ortak bir değeri olan Dede Korkut'un destanlarının ve hikâyelerinin korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması, Bayburt ilinin Türk Dünyası'nın bir araya geleceği önemli bir buluşma noktası haline gelmesi ve kültür turizminden yeterli payı alabilmesi amacıyla Bayburt İli, Şehir Parkı içerisinde tematik bir park (Dede Korkut Obası) inşa edilmesi amaçlanmaktadır.</p>
Projenin tamamlanmışlığı	<p>Dede Korkut Kültürel Mirası Türk Dünyası için birleştirici temel unsurlardan biridir. Anadolu'da Dede Korkut'un türbesi olduğu iddia edilen yegâne mezar Bayburt İli sınırları içerisindeki Masat Köyünde bulunmaktadır. Dede Korkut üzerine önemli çalışmalar yapan Orhan Şaik GÖKYAY'a göre ise Dünya üzerinde Dede Korkut'un mezarı olma ihtimali en yüksek mezar Bayburt'ta bulunan mezardır. Dolayısıyla Dede Korkut'un adını taşıyan ve</p>

	yaşadığı dönemin yapısal ve etnografik özelliklerinin yansıtıldığı bir mekân bu önemli kültürel değer izlerinin Bayburt'ta korunmasına hizmet edeceği gibi turizm eksenli ekonomik kalkınmaya da katkı sağlayacaktır.
Projenin sektörel ve bölgesel etkileri	Projenin uygulanması ile Bayburt İli hem yurtiçinden hem de yurtdışından özellikle Türk Dünyasından yerli ve yabancı ziyaretçilere Dede Korkut Kültürel Mirasının tanıtılması kapsamında hizmet sunma kapasitesini artıracaktır. Bu sayede ilin kültür turizmine katkı sağlanarak ekonomik kalkınması hızlandırılacaktır.
Proje Riskleri	<ul style="list-style-type: none"> • Projeye eş finansman temininde yaşanabilecek zorluklar

EK 2.1) 2019 Yılı Performans Tablosu – SATUR SOP

SOP	Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
SATUR SOP	Araştırma Analiz ve Programlama	Strateji Belgesi	Adet	1	Strateji Belgesi
SATUR SOP	Tanıtım ve Yatırım Destek	Fizibilite Raporu	Adet	3	Rapor
SATUR SOP	Ajans Destekleri	Uygulanan Fizibilite Desteği Programı Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
SATUR SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Sağlık Turizmi Komisyonu Koordinasyon Toplantısı Sayısı	Adet	3	Ajans Faaliyet Raporu, Katılımcı Listeleri
SATUR SOP	Kapasite Geliştirme	Düzenlenen eğitim/bilgilendirme sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu, Katılımcı Listeleri
SATUR SOP	Ajans Destekleri	Uygulanan Teknik Destek Programı Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
SATUR SOP	Tanıtım ve Yatırım Destek	Katılım Sağlanan Fuar Sayısı	Adet	2	Ajans Faaliyet Raporu
SATUR SOP	Araştırma Analiz ve Programlama	Düzenlenen organizasyon sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
SATUR SOP	Tanıtım ve Yatırım Destek	Sağlık Turizmi Tanıtım Materyali Sayısı	Adet	5	Tanıtım Materyali
SATUR SOP	Tanıtım ve Yatırım Destek	Düzenlenen Fam Trip Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
SATUR SOP	Tanıtım ve Yatırım Destek	Düzenlenen organizasyon sayısı	Adet	3	Ajans Faaliyet Raporu
SATUR SOP	Özel Amaç 1	Hazırlanan/uygulanan strateji ve eylem planı	Adet	1	Strateji Belgesi

SOP	Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
SATUR SOP	Özel Amaç 2 Özel Amaç 3	Bölgeye Tedavi Amaçlı Gelen Yabancı Hasta Sayısındaki Artış	Kişi	5.000	Sağlık Bakanlığı/ Hastane Kayıtları
SATUR SOP	Özel Amaç 2 Özel Amaç 3	Sağlık Turizmi Gelirlerindeki Artış	Yüzde	10	Sağlık Bakanlığı/ Hastane Kayıtları
SATUR SOP	Özel Amaç 3	Bölgede Faaliyete Geçen Yeni Tesis Sayısı	Adet	2	Sağlık Bakanlığı Kayıtları/Faaliyete Geçen Tesis
SATUR SOP	Özel Amaç 3	Kapasitesi Geliştirilen veya Rehabilite Edilen Tesis Sayısı	Adet	5	Rehabilite Edilen Tesis

EK 2.2) 2019 Yılı Performans Tablosu – KST SOP

SOP	Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
KST SOP	Ajans Destekleri (Proje Teklif Çağrısı)	Bölgede kış veya spor turizmi hizmet çeşidi sayısı / Doğa Sporları rota sayısı	Adet / Adet	2/3	Proje nihai raporları, Haritalar, Kataloglar, Broşürler, Websitesi
KST SOP	Ajans Destekleri (Teknik Destek Programı)	Eğitime katılan kişi sayısı	Kişi	200	Eğitim katılım çizelgeleri
KST SOP	Ajans Destekleri (Teknik Destek Programı)	Kış ve Spor Turizmi Alternatif paket ve tur rotaları sayısı	Adet	4	Ajans yıllık faaliyet raporu, Haritalar, Kataloglar, Broşürler,
KST SOP	Araştırma, Analiz ve Programlama	Gerçekleşen Organizasyon sayısı	Adet	2	Ajans yıllık faaliyet raporu, Basında çıkan haberler,
KST SOP	Araştırma, Analiz ve Programlama	Güncellenen Fizibilite Raporu Sayısı	Adet	2	Fizibilite Kabul Belgeleri
KST SOP	Araştırma, Analiz ve Programlama	Hazırlanan Rapor Sayısı	Adet	1	Ajans yıllık faaliyet raporu, Hazırlanan rapor
KST SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Kurulan ofis	Adet	1	Ofis Fotoğrafları
KST SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Bölge genelindeki doğa ve macera etkinliği sayısı	Adet	2	Basında çıkan haberler Ajans yıllık faaliyet raporu
KST SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Gerçekleştirilen ziyaret sayısı	Adet	2	Ajans yıllık faaliyet raporu, Basında çıkan haberler,
KST SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Gerçekleşen Organizasyon sayısı	Adet	1	Basın Haberleri
KST SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Gösterge 1: Gerçekleşen kayak yarışması sayısı; Gösterge 2: Gerçekleşen futbol şampiyonası	Adet	1	Basın Haberleri

SOP	Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
KST SOP	Tanıtım ve Yatırım Destek	Gösterge 1: Yapılan ziyaret sayısı Gösterge 2: Gerçekleştirilen tanıtım organizasyonu sayısı	Adet	Hedef 1: 10 Hedef 2: 3	Ajans yıllık faaliyet raporu, Basında çıkan haberler, Toplantı Katılımcı Listeleri,
KST SOP	Tanıtım ve Yatırım Destek	Gerçekleştirilen ziyaret sayısı	Adet	5	Ajans yıllık faaliyet raporu, Basında çıkan haberler,
KST SOP	Tanıtım ve Yatırım Destek	Gösterge 1: Basılan Doküman Sayısı Gösterge 2: Hazırlanan Video Sayısı	Adet	Hedef 1: 15.000 Hedef 2: 2	Faturalar, Doküman Örnekleri, Hazırlanan Videolar
KST SOP	Tanıtım ve Yatırım Destek	Gösterge 1: Ziyaret Edilen Kuruluş Sayısı; Gösterge 2: Düzenlenen Organizasyon Sayısı; Gösterge 3: Katılım Sağlanan Fuar Sayısı	Adet	Hedef 1: 5 Hedef 2: 1 Hedef 3: 1	Görevlendirmeler ve Etkinlikler Kapsamındaki Faaliyet Raporları
KST SOP	Tanıtım ve Yatırım Destek	Gösterge 1: Gerçekleştirilen Ziyaret Sayısı; Gösterge 2; Görüşülen Kişi Sayısı	Adet /Kişi	Hedef 1: 5 Hedef 2: 10	Görevlendirmeler ve Etkinlikler Kapsamındaki Faaliyet Raporları
KST SOP	Önemli Kamu Yatırımları	Sağlanan ilave pist uzunluğu	Km	20	Türkiye Kayak Federasyonu Raporları
KST SOP	Önemli Kamu Yatırımları	Kurulan Sporcu Sağlığı ve Performans Test Merkezi Sayısı	Adet	0	KUDAKA verileri
KST SOP	Önemli Kamu Yatırımları	Gösterge 1: Tahsise hazırlanan parsel sayısı; Gösterge 2: Sektörde Alım Sürecine Katkı Sağlanan Teşvik Belgesi Sayısı Gösterge 3: Dış kaynaklı fonlara hazırlanan proje sayısı	Adet	Hedef 1: 10 Hedef 2: 3 Hedef 3: 1	Tapu kayıtları ile Program İzleme ve Kapanış Raporları
KST SOP	Özel Amaç 1	Sektörde Eğitim verilen Kişi Sayısı	Kişi	800	Teknik Projeleri Eğitim Katılım Çizelgeleri
KST SOP	Özel Amaç 1	Yeni Yapılan Parkur/Pist Uzunluğu	Km	108	Türkiye Kayak Federasyonu verileri

SOP	Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
KST SOP	Özel Amaç 1	Hizmet Standartları Uyum Belgeli İşletmelerin Oranı	Yüzde	50	Destinasyon Yönetim Ofisi İzleme Raporları
KST SOP	Özel Amaç 1	Yeni Kurulan Eğlence Merkezi Sayısı	Adet	1	Ticaret Sicil Gazetesi Kayıtları
KST SOP	Özel Amaç 1	Yeni Kurulan Merkez Sayısı	Adet	1	Proje Nihai Raporu
KST SOP	Özel Amaç 1	Sunulan Yeni Hizmet Çeşidi Sayısı	Adet	4	Proje Nihai Raporları
KST SOP	Özel Amaç 1	Kış ve Spor Turizmi Yeni Alternatif Paket ve Tur Rotaları Sayısı	Adet	8	Ajans Yıllık Faaliyet Raporları
KST SOP	Özel Amaç 2	Gerçekleştirilen Tanıtım Organizasyonu Sayısı	Adet	10	Ajans Yıllık Faaliyet Raporları
KST SOP	Özel Amaç 2	Gerçekleştirilen Yarışma ve Şampiyona Sayısı	Adet	5	Basın Haberleri
KST SOP	Özel Amaç 2	Gerçekleştirilen Fuar, Kongre ve Konferans Sayısı	Adet	3	Ajans Yıllık Faaliyet Raporları, Basın Haberleri
KST SOP	Özel Amaç 3	Kış Turizm Merkezlerinde Yatırım Tahsisine Hazırlanan Parsel Sayısı	Adet	10	Tapu Kayıtları, Yatırım Destek Ofisi Raporları
KST SOP	Özel Amaç 3	Kış Turizm Merkezlerindeki Otellerin Toplam Yatak Kapasitesindeki Artış Oranı	Yüzde	35	Turizm İl Müdürlükleri verileri

EK 2.3) 2019 Yılı Performans Tablosu – ESSG SOP

SOP	Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
ESSG SOP	Araştırma Analiz ve Programlama	Fizibilite	Adet	6	Yayınlanan Fizibiliteler, Ajans Faaliyet Raporları
ESSG SOP	Araştırma Analiz ve Programlama	Rapor	Adet	3	Üzerinde mutabakat sağlanan raporlar, Toplantı Tutanaqları
ESSG SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Oluşturulan Ortak Ürün/Marka	Adet	3	Marka Tescil Belgesi
ESSG SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Düzenlenen İşbirliği Toplantısı/Düzenlenen Fuar Sayısı	Adet	6/1	Toplantı Tutakları, Fotoğraflar, Faaliyet Raporları
ESSG SOP	Tanıtım ve Yatırım Destek	Broşür, Marka Tescil Belgesi, Ziyaretler	Adet	3000/3/9	Basılan Materyaller, Faaliyet Raporu, Tescil Belgeleri
ESSG SOP	Ajans Desteği (Teknik Destek)	Eğitim	Adet/Kişi	6/600	Katılımcı çizelgeleri, Eğitim sonuç raporları, Fotoğraflar
ESSG SOP	Ajans Destekleri (Mali Destek Programı)	Program	Adet	1	Program Kapanış Raporu, Ajans Faaliyet Raporu, Etki Değerlendirme Raporu
ESSG SOP	Ajans Destekleri (Güdümlü Proje)	Proje	Adet	1	Proje Kapanış Raporu, Proje Sonrası Değerlendirme Raporu, Ajans Faaliyet Raporu
ESSG SOP	Özel Amaç 1	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde et ve süt sektörlerinde faaliyet gösteren yetiştiriciler ve üreticilere yönelik hijyen-sanitasyon, bakım-besleme, kalite-standardizasyon, markalaşma vb. konularda bilgilendirme	Adet/Kişi	6 Teknik Destek Projesi aracılığıyla 600 kişiye eğitim verilmesi.	Proje Kapanış Raporları, Eğitim Listeleri, Katılımcı Fotoğraflar

SOP	Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
		toplantıları ve eğitimler düzenlendi.			
ESSG SOP	Özel Amaç 2	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde et ve süt sektörlerini ilgilendiren araştırma raporları ve fizibilite etüdü belgeleri hazırlandı.	Adet	Erzurum, Erzincan ve Bayburt İlleri için 3 adet araştırma raporu ve 6 adet fizibilite raporu hazırlanması.	Araştırma Raporları, Fizibilite Etüdü Belgeleri
ESSG SOP	Özel Amaç 2	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde üretilen et ve süt ürünlerinin uluslararası ölçüler doğrultusunda kalite standardizasyonu sağlandı.	Adet	Bölgenin et ve süt ürünleri için asgarî 4 kalite standardizasyonu belgesi alınması.	TÜRKAK Onaylı Kalite Belgeleri ve TSE Onaylı Standart Belgeleri
ESSG SOP	Özel Amaç 3	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde üretilen et ve süt ürünleri için ortak marka değeri oluşturuldu.	Adet	Bölgenin et ve süt ürünleri için asgarî 3 ortak marka değeri oluşturulması.	Marka Tescil Belgesi
ESSG SOP	Özel Amaç 3	Kalite standardizasyonu sağlanan ve ortak marka değeri oluşturulan ürünleri ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımı sağlandı.	Adet	TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'nde üretilen et ve süt ürünlerinin tanıtımı amacıyla 1 adet fuar düzenlenmesi, asgarî 3 adet etkinliğe katılım sağlanması, asgarî 9 adet ziyaret organizasyonu düzenlenmesi.	Faaliyet Raporları, Fotoğraflar

EK 2.4) 2019 Yılı Performans Tablosu – DOĞALTAŞ SOP

SOP	Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
DOĞAL TAŞ SOP	Araştırma, Analiz ve Programlama	Değer Zinciri Analizi Raporu	Adet	1	Analiz Raporu
DOĞAL TAŞ SOP	Araştırma, Analiz ve Programlama	Kümelenme Analizi Raporu	Adet	1	Analiz Raporu
DOĞAL TAŞ SOP	Araştırma, Analiz ve Programlama	Bayburt İli Doğaltaş Rezervleri Araştırması	Adet	1	Analiz Raporu
DOĞAL TAŞ SOP	Kapasite Geliştirme	Düzenlenen Mesleki Eğitim Sayısı	Adet	4	Ajans Faaliyet Raporu
DOĞAL TAŞ SOP	Kapasite Geliştirme	Mesleki Eğitimlere Katılan Kişi Sayısı	Adet	80	Ajans Faaliyet Raporu, Katılımcı Listeleri
DOĞAL TAŞ SOP	Ajans Destekleri (Güdümlü Proje)	Desteklenen Proje Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu, KAYS Verileri
DOĞAL TAŞ SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Düzenlenen Teknik Gezi Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
DOĞAL TAŞ SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Katılım Sağlanan Sektörel Fuar Sayısı	Adet	1	Ajans Faaliyet Raporu
DOĞAL TAŞ SOP	Özel Amaç 1	Değer Artışı Sağlanan Ürün Sayısı	Adet	2	Firma Ürün Katalogları

SOP	Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
DOĞAL TAŞ SOP	Özel Amaç 1	Sektörde Üretilen Yeni Ürün Sayısı	Adet	2	Firma Ürün Katalogları
DOĞAL TAŞ SOP	Özel Amaç 3	Sektörde Yeni Faaliyete Geçen İşletme Sayısı	Adet	2	Ticaret ve Sanayi Odası Sicil Kayıtları
DOĞAL TAŞ SOP	Özel Amaç 1 Özel Amaç 2	Sektörde İyileştirilen Ortak Kullanım Tesisi Sayısı	Adet	1	Proje Nihai Raporu ve Firma Kapasite Raporu

EK 2.5) 2019 Yılı Performans Tablosu – EİYKİ SOP

SOP	Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
EİYKİ SOP	Araştırma, Analiz ve Programlama	Kümelenme Analizi Raporu	Adet	1	Analiz Raporu
EİYKİ SOP	Araştırma, Analiz ve Programlama	Sıvılaştırılmış Karbondioksit Gazı Fizibilite Raporu	Adet	1	Fizibilite Raporu
EİYKİ SOP	Ajans Destekleri (Teknik Destek)	Mesleki Eğitim Faaliyetleri	Kişi	100	Eğitim katılım çizelgeleri
EİYKİ SOP	Ajans Destekleri (Proje Teklif Çağrısı)	Desteklenen İşletme Sayısı	Adet	6	Proje sözleşmeleri ve nihai raporları
EİYKİ SOP	Ajans Destekler (Güdümlü Proje)	Sıvı Karbondioksit Üretme İşletmesi Kurulumu	Adet	1	İşletme Kurulumu
EİYKİ SOP	Özel Amaç 1	Sıvı Karbondioksit İşleme Tesisleri Sayısındaki Artış	Adet	1	Proje Nihai Raporları, TSO İstatistikleri
EİYKİ SOP	Özel Amaç 2	Bölgede İşlenmiş Yeraltı Kaynağındaki Ürün Sayısı	Adet	4	Proje Nihai Raporları, TSO Verileri
EİYKİ SOP	Özel Amaç 3	Verilen Teknik Destek Sayısı	Adet	5	Teknik Destek Nihai Raporları

EK 2.6) 2019 Yılı Performans Tablosu – KURUM SOP

SOP	Tedbir, Proje ve Faaliyetler	Çıktı Göstergeleri	Ölçüm Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
KURUM SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Organize edilen Kalkınma Kurulu Toplantı Sayısı	Adet	2	Faaliyet Raporu
KURUM SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Kalkınma Kuruluna Katılım Sağlanan Kurul Üyesi Sayısı	Kişi	70	Faaliyet Raporu
KURUM SOP	İşbirliği ve Koordinasyon	Düzenlenecek Tecrübe Paylaşımı Toplantısı ve Organizasyonları	Adet	8	Faaliyet Raporu
KURUM SOP	Tanıtım ve Yatırım Destek	Yenilenen Kurumsal İnternet Sitesi	Adet	1	Faaliyet Raporu
KURUM SOP	Kapasite Geliştirme	Personele Verilen Eğitim Sayısı	Adet	3	Faaliyet Raporu
KURUM SOP	Kapasite Geliştirme	Eğitim Alan Ajans Personeli Sayısı	Kişi	30	Faaliyet Raporu
KURUM SOP	Kapasite Geliştirme	Yeni İstihdam Edilen Personel Sayısı	Kişi	15	Faaliyet Raporu
KURUM SOP	Kapasite Geliştirme	Katılım Sağlanan Bilgi, Tecrübe Paylaşımı Toplantıları	Adet	10	Faaliyet Raporu
KURUM SOP	Ajans Destekleri	Hazırlanan Etki Analizi Raporu	Adet	1	Faaliyet Raporu